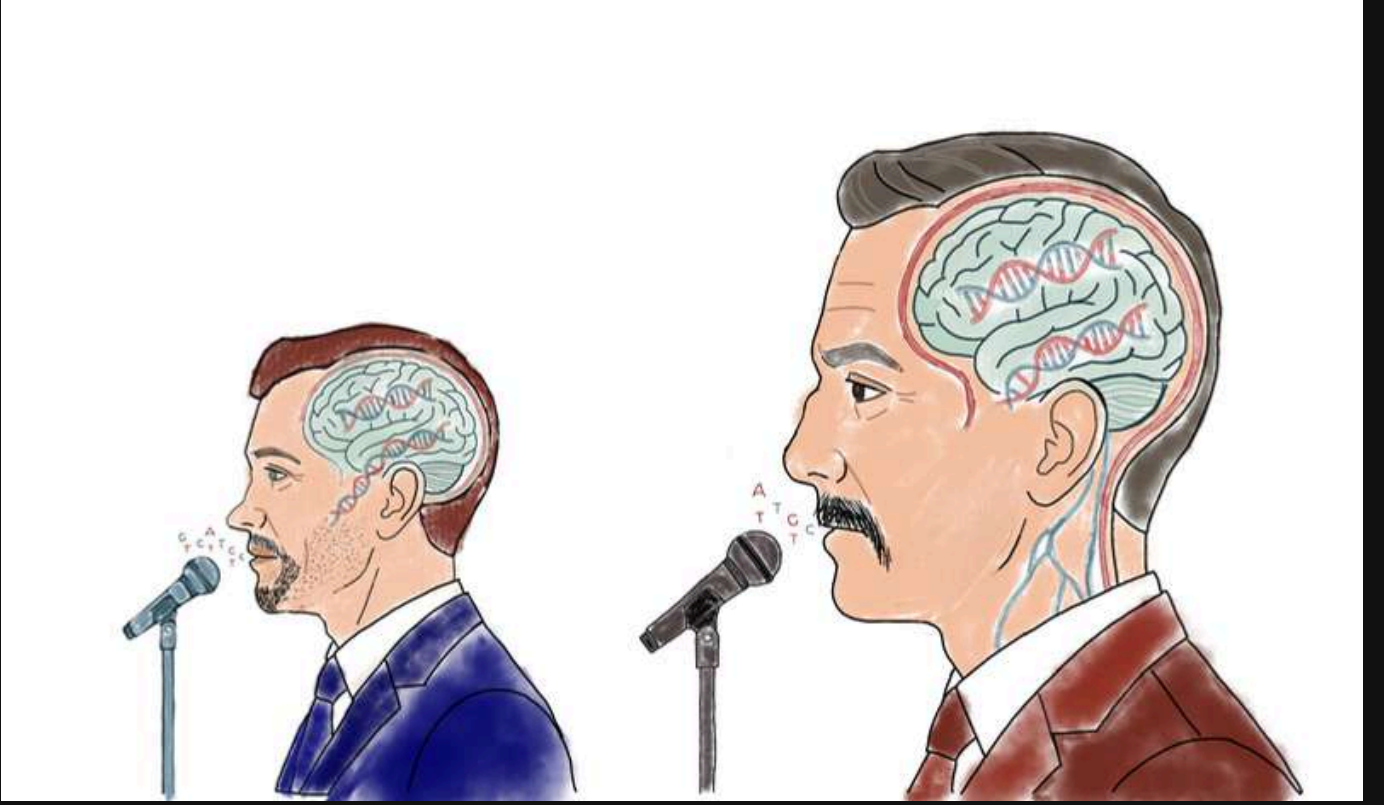

KATRAN

SAYI: 05 / YIL: 1 | TEMMUZ-2026

| Politikanın Biyolojik Temelleri

AYBERK ORHAN • UĞUR ÜNVER • SUAVİ NOYAN KIRAN • AYAZ DEMİR YAĞIZ • LAZİZBEK RAXİMOV •
ŞABAN YURTCU • DİCLE DOĞALA • AYFER GELGEÇ • GİZEM AKSOY • ŞÜKRAN DÖNMEZ •
HAFSANUR GİŞİ • ÖMER ERASLAN • HAZEL MONO • BEYZA BOZO • AHMET ÖZCOŞAR •
YUSUF KARA • ASLI YANIK • SERDAR SEZER • GÜLER ELİYEVA • AYŞE HÜMEYRA ÇALIŞKAN •
HÜSEYİN ÇOMAK • NURAY YAY • İHSAN FATİH POLAT • FURKAN YAVAN • OLCAY KASIMOĞLU •
BERAT DEMİREL • HURİYE ÇİL • ELVİN MÜTALİBOĞLU • YAĞIZ TÖ • ATLIHAN ÇELİK •
ZÜLAL PEPEÇ • ZÜMRÜD-Ü SABAH • ENGİN SUCİ • HÜSEYİN EFE ERGÜN • HAVVANUR KUSUV •
BARIŞ CİCAN • METİN SAVAŞ GÜLEÇ • HAKAN METİN • DENİZ ELA SEVİM • TARIK KAHVECİOĞLU

KÜNYE & USULEN İÇİNDEKİLER

GY:

Nuray YAY

Yayın Kurulu:

Kolektif.

Kısa Hikayeler-Denemeler

4-40. sayfalar

Şiirler

43-55. sayfalar

Uzun Hikâyeler

56-67. sayfalar

GİRİŞ

Merhaba,

5. sayının ana konusu politikanın biyolojik temelleri. Gönderi olarak da paylaştığımız gibi sadece bir politika dergisi olmak zor olmanın yanı sıra, mantıksızdı. Politika insanın normal hayatından ayrı düşünülemez. Bu yüzden, bundan sonra her konuda yazı gönderebileceğinizi hatırlatmak isteriz. Bu sayıda, politikayı nörobilimle okuyan bir yazıyla, bir hastane odasının sessizliğinde geçen bir içsel hesaplaşmayı, martılarla insanlar arasındaki ilk anlaşmayı, dağda yalnız bir adamla kuzgunun kurduğu bağı, bir kedinin peşine takıldığı macerayı ve çok daha fazlasını yan yana koyduk.

Kırmızı karanfillerle dolu bir hayatınız olsun...

Keyifli okumalar dileriz.

Politikanın Biyolojik Temelleri

Yazar: *Nuray Yay*

Bu yazı bilimsel bir makale değildir. Yalnızca bilimsel verilerin öznel yorumudur.

İnsanı politik bir hayvan (zoon politicon) olarak tanımlayan Aristoteles'ten bu yana siyaseti her zaman ideolojik temellerle, diplomatik hamlelerle, altyapı sorunlarıyla tanımlamaya ve anlamaya çalıştık. Kürsüde daha iyi konuşan ve daha çok alkış alanı alkışlayarak, vaatlerinin %3'ünü uygulayan siyasetçiye Tanrı ilan ederek, birkaç yılda bir oy kullanarak vs. sürekli olarak bir insan gibi siyaset yaptık. Elbette insanız ancak günümüzün insanı yücelten anlayışı bazı temelleri reddetmemize ya da içselleştirmeden "Evet evet zaten" diyerek geçiştirmemize neden oluyor. En önemlisi davranışlarımızın altında yatan bu nedenleri- biyolojik sebeplerden bahsediyorum-iyi bilmediğimiz için olur olmadık fikirleri ütopya olarak nitelememiz işten bile değil. Nitekim Türk siyasi tarihine baktığımızda da gördüğümüz tam olarak budur. Bu topraklarda kitleleri peşinden sürükleyen ideolojiler entelektüel ve felsefi zeminlerden ziyade belirli kültürel birikimlerin ve "kabile içi aidiyetlerin" sonucudur. Siyaset dediğimiz ise kabile içinden onlarca başın kendi fikrini söyleyerek kendine yoldaş aramasıdır. Bu durumun biyolojik yapımızın belirli bir kısmıyla ciddi bir şekilde gerilim oluşturduğunu düşünüyorum, zira evrimsel süreçte kabilecilik ve geniş ölçekli işbirliği bir arada var olmuştur. Bu yüzden, insan doğasının en organik ve biyolojik parçalarından biri olan "dayanışma ve karşılıklı yardımlaşma" eğilimi, rekabet kadar organik bir başka eğilimle birlikte var olurken, bugünün kabileci siyaset arenasında ütöpik masal gibi görünmektedir.

Yapılan nöropolitika çalışmalarında, muhafazakar ve kutuplaşmaya eğilimli bireylerin amigdalalarının belirsizlikler karşısında daha yoğun çalıştığına dair korelasyonlar bulunmuştur. Bu korelasyon muhafazakârlara özgü değildir; amigdala tek belirleyici değildir, fakat korku siyasetinin en etkili biyolojik dayanaklarından biridir.

Siyaset ile ilgilenen birinin bu korkuyu kullanmaması ahmaklık ya da çok yüce bir ahlaktır.

"Ülke batacak", "Ekonomi kötü", "Ötekiler bizi yutacak"... Öteki meselesi... Her sayının olmazsa olmaz, anlat anlat bitmez konusu. Öteki ise tamamen başlarda bahsettiğim kabile psikolojisiyle ilgili. İnsan beyni bir toplulukta hemen biz ve onlar ayrımı yapmak ister. (Sadece ister, zorunluluk değil bu. Sonuçta hâlâ ilk zamanlardaki gibi savana ya da ağaçlıklarımızda yaşamıyoruz.) Çünkü sınırlı empati yeteneğini, sadakatini, sevgisini ve o kocaman kalbini bütün insanlığa paylaşamaz(!). Tabii bu, işin ironisi çünkü empati yeteneği sabit ve sınırlı değildir. Nörobilim, empatinin eğitim ve kültürel maruziyetle genişletilebildiğini göstermektedir. Yani bu durum yalnızca amigdalayla değil, prefrontal korteks, insula ve sosyal biliş ağlarının tamamıyla ilgilidir. Her insanın bir fikrin partizanı olmaması, bireylerin farklı bilişsel ve sosyal stratejiler geliştirebildiğini gösterir.

Bu da biyolojik zorunluluk gibi görünen bir eğilimin, aslında bilişsel bir tercihe dönüştüğünü gösterir.

E siyaseti yapan adamlar da insan, onlardan da bahsetmek gerekir. Bilişsel Devrim dediğimiz, şimdimizin kırılma noktası olan bir durum vardır, bilmem kaç on bin yıl önce gelişime başlayarak bugünkü hâlini almıştır. Bizi diğer canlılardan ayıran husus somut olmayan şeyler üretip inanıyor oluşumuzdur. İnsan siyaseti işte bunun ürünüdür. İnsan siyaseti diyorum çünkü doğada bir Şempanze siyaseti de dönüyor. Onlar da lider deviriyor, en güçlü olan değil en iyi koalisyon kurarı Alfa seçiyorlar. Ama işte bizim siyasetten farkı onların somut olmayan inanç ya da kavramlarıyla kolektif bir kurgu oluşturamıyor oluşlarıdır. Yani bir şempanze "Benim partime oy ver çünkü öldükten sonra muz cennetine gidiyoruz" diyemez. Bunu söylese bile kolektif olarak bir inanış gerçekleşmez. Ancak insan dunbar sayısı aşımından dolayı kendini dünyaya ve diğer insanlara bağlayacak gruplar bulmak ister. Açıkçası her insanın partizan olmaması da bundandır. Onlar da kendilerini hiçbir fikrin partizanı olmayanlar grubuna dahil etmiştir. Sadece etiket değişimi. Bu biyolojik bir zorunluluk değildir aslında. Sosyal psikolojide "kendi kategorizasyonu" olarak bilinen bilişsel bir eğilimdir. İnsanlar kendilerini çeşitli gruplara dahil etme ihtiyacı duyar ama bu sabit bir genetik zorunluluk değildir. Sosyal bir zorunluluktur, orası ayrı mesele. Biz kısaca insanlar grubu kurmaya mecburdur ama hangi grubu kuracağı tercih meselesidir, diyelim. O zaman neden hep benzer kalıpta gruplar kuruluyor? Bir kere de dallanmasa şu yazılar...

Kısacası sistemin bu denli tıkanmasının müsebbibi sadece ilkel korkularımız ve kabile reflekslerimiz değil, aynı zamanda kültürel, tarihsel ve kurumsal faktörlerdir. Doğadaki diğer hiçbir primat, ortada olmayan hayali bir çizgi (sınır) ya da soyut bir kavram (ulus) uğruna canını feda etmez. Elbette bu bir ahlâk belirtici değil. Nötr ve büyük bir bilişsel kapasitenin göstergesidir.

İnsanı Homo Politicus yapan asıl evrimsel sıçrama, Bilişsel Devrim ile birlikte kazandığı kolektif kurgu yaratma becerisidir. Bizler, fiziksel olarak var olmayan mitlere inanmaya ve o mitlerin etrafında binlerce yabancıyla hizalanmaya potansiyel olarak yetkin bir türüz.

Siyasetin karanlık ve manipülatif yüzünü gördük. Sıra aydınlık yüzünde, karşılıklı yardımlaşmada. "Güçlü olan hayatta kalır" sloganlı evrim kitaplarımız... Temelsiz. Kaldı ki zaten bu slogan "En uygun olan hayatta kalır"ın çarpıtılmış hâlidir.

Ve günümüz gözlemlerine göre "en uygun" nitelemesinin bir belirtici de karşılıklı özgeciliktir. Robert Trivers'ın "Karşılıklı Özgecilik" teorisine göre, doğada canlılar birbirlerine tamamen bencilce olmayan, ancak gelecekte karşılığını alma beklentisiyle yardım ederler; bu "hesaplanmış özgecilik"tir, kolektif amaçtan çok karşılıklı çıkar ilişkisidir. İnsan türü, vahşi doğada ne pençeleri olan ne de çok hızlı koşabilen zayıf bir canlıydı. Bizi bugüne taşıyan önemli şeylerden biri, avladığımız eti kabileyle paylaşmak, yaralı olana bakmak ve ortaklaşa hareket etmektir.

Sosyal dayanışma, sonradan uydurulmuş romantik bir sol ideoloji ya da erişilmez bir ütopya değildir. İnsanın bizzat vahşi doğadan sağ çıkmasını sağlayan en temel hayatta kalma teknolojilerinden biridir. Buradayız çünkü hem kendi çıkarımızı hem de grubun çıkarını dengeli biçimde kullanmayı öğrendik. Ne salt bencil ne de salt yardımseverdik.

Yine Kropotkin, Sibirya'daki hayvan topluluklarını incelediğinde doğadaki asıl itici gücün tür içi rekabet değil, tür içi dayanışma olduğunu görmüştü. Elbette rekabet göz ardı edilemezdi ancak genel olarak zorlu çevre koşullarına karşı birbirine omuz veren türler hayatta kalıyordu. Modern evrimsel biyolojiyle Kropotkin'in vurguladığı karşılıklı yardımlaşmanın evrimsel önemini birçok açıdan destekleyen bulgular ortaya konmuştur. İnsan doğası sadece savaşa değil, barışa ve ortaklığa da genetik olarak kapasitelidir. Ancak bu kapasitenin ne yöne evrileceğini çevre ve eğitim belirler.

Siyasetin bize "gerçekçi dünya" diye sunduğu o amansız kavga ortamı aslında doğamızın tek gereği değildir.

Karşılıklı yardımlaşma da doğamızla uyumludur. Hatta Karşılıklı Yardımlaşma kitabını okuyarak bunun sayısız ve tatmin edici örneklerini okuyabilirsiniz. Sorun karşılıklı yardımlaşma yetimizi kaybetmek değil. Sorun bu yardımlaşma çemberini olabildiğince küçültmek. Sorun, dayatılan "gerçek dünyaya" inandırılıp yeni kolektif kurgular üretemez hâle gelmek. Üretince de muz cenneti vaadeden şempanzeye dönüyorsunuz, tecrübeyle sabit.

Nörobilimci Robert Sapolsky, Boğaziçi Üniversitesi'nde yaptığı bir söyleşide, insanın prefrontal korteksinin diğer primatlardan farkını anlatırken ilginç bir örnek vermişti. Verdiği örnek insanın karşılıksız da yardım yapabildiği üzerineydi. Elbette bu "Her insan karşılıksız yardım yapacak" demek değil. Ancak biyolojik olarak bu potansiyeli taşıdığımız ve çevre etkisi ile bunu ortaya çıkarabileceğimiz aşıkâr. Bunu düşünmeyi size bırakıyorum çünkü fikrimce bütün refah yaratma çabalarımıza önemli bir temel oluşturuyor.

Modern siyaset olağanüstü değil; ancak karşılıklı yardımlaşmaya dayalı bir sistemden çok daha olağanüstüdür. Amacımız hayatta kalmaksa, türün devamlılığını sağlamaksa nükleer savaflara sürükleyen bir olgu artık olağan olanı aşmış ve distopyayı gerçekleştirmiş demektir. İnsanlık olarak madem sınırları, parayı, devletleri ve partileri sıfırdan var edip onlara inanmayı becerdik; o zaman aynı kurgu yeteneğini kutupsuz, barışçıl ve ortaklaşa bir dünya kurgulamak için de kullanabiliriz. Bolca kurumsal, tarihsel ve psikolojik engel olsa da en azından potansiyel olarak mümkün görünüyor. Ama bu potansiyel de yüzyıllardır gerçekleşmedi. Çünkü mevcut düzenin sağladığı somut çıkarları biz bu potansiyelle insanlara sunamadık. Bu durumda "Ben şempanze Nuray, saygı ve sevgilerimle..."

Martılar ve İnsanların Kısa Tarihi

Yazar: Suavi Noyan Kıran

Martılara ilk simidi kim atmıştı acaba? Öyle ya, bu hikâye bir yerde başlamış olmalıydı. Aklı oldukça başında birisi martıların simit yiyebileceğini düşünmüş ve en az o derece zeki bir martı da bu fikri dışlamamıştı. Sonra? Sonra bir vapur bulunmuş -sahne hazırlanmış-ve zamanın bir yerinde ilk deneme yapılmıştı.

Boğazın dalgalara zerre söz geçiremeden bir sağa bir sola yalpalayarak beceriksizce ilerleyen bir adalar vapuru olmalıydı bu. Şüphesiz yağmurlu bir gündü ve hafif de bir sis vardı. Gökyüzü laciverte çalan bir gri ile kaplı, rüzgâr kuzeyli ve sertti.

Adam vapurun açık güvertesinde soğuğa aldırmadan sallantılara ayak uydurmaya çalışıyordu. Sağ elinde tek ısırkı alınmış bir simit vardı, sol eli tirabzanda dengesini sağlıyordu. Simidin tazeliğinden emin olmalıydı, eni sonu martılar ve insanların kaderi buna bağlıydı. Simit taze, çıtır ve iyi pişmişti, martıların bu konuda sorun çıkarmasını beklemiyordu adam. Başka hangi konu bir problem olabilirdi, işte o konuda bir fikri yoktu. Belki atış sırasında doğru açı ve doğru yüksekliği sağlayamazsa martının canı sıkılabilirdi, dikkat edilmesi gereken mevzulardan biri de bu olmalıydı. Tarihte eşi benzeri görülmemiş bu hikâyede çok fazla bilinmeyen vardı. Adamın kendini -aslında beyhude- kaygılarla boğduğu sıralarda anlaşılmaya taraf, geniş dünya görüşlü ve yeniliklere açık martı vapurun iskele tarafında makul bir yükseklikte gözüktü.

Martı ve adam bulundukları tarafı rüzgâra göre seçmişti ve öncesinde konuyla ilgili bir görüşmeleri de olmamıştı. Adam tirabzandaki sol eliyle martı ise hafif kuyruk eğip bükmeleriyle konumlarını rahatlıkla koruyabiliyordu. Martı daha önce hiç simit yakalamamıştı -ki tarihte yoktu bu- ama girdiği çokça it dalaşında rakibin ağzından düşürdüğü hamsileri denize düşmeden buluştuğu olmuştur. Tabi kendisi de benzer miktar hamsiyi rakiplerine kaptırmıştı. Ama işte, martıların hayatı da böyleydi.

Diğer martılar bu gösteriyi izleyebilmek için vapurun etrafında çılgık çılgına yer kapmaya çalışıyordu. Yeni yetme gençler genelde en yanlış noktalarda konumlanıyor, hemen arkasından bıçkın olanlarca kolayca defediliyordu. Bu döngü tam bir kakofoni şeklinde vapurla beraber boğaza doğru akıyordu.

Artık tüm sahne hazır. Simit taze ve gevrek, adam vapurla uyum içinde güvertede sağa, sola, yukarı ve aşağı hareket ediyordu. Martı -etrafındaki hemşerilerinin eşliği altında- sağ gözünü adama ve elindeki simide dikmiş bekliyordu. Periyodik aralarla bakışını tamamen adamdan yana çeviriyor, çok ender olarak da etrafındaki kirli çıkın martıların konumunu yokluyordu. Eni sonu tedbiri elden bırakmak olmazdı.

Havadaki ince gerginlik oyuna katılan herkes tarafından hissediliyordu. Vapurun bumunu

vurduğu o irice dalgalardan birinin sesi ise son sahnenin geldiğini bağırır gibiydi. Adam martılara, denize ve gökyüzüne son bir akış attıktan sonra güverte ile uyum içinde sol eli ile tuttuğu tirabzanı bıraktı. Dengesi hiç bozulmadı, ne de olsa deniz kıyısına kurulmuş bir şehirde yaşıyordu ve artık geminin nasıl sallandığını içselleştirmişti. Uzun zamandır planı yapılan bir şey gibi -ki öyleydi- sakın bir heyecanla simitten makul gördüğü boyutta bir parça koparttı.

Martılar boylarından büyük şeyleri yemeleri, en azından yemeye çalışmalarıyla ünlüydü. Zira balıkçılar çarşısında çaldığı kofanayı yutmaya çalışan bir tanesi yine balıkçılar tarafından boğulmaktan kurtarılmıştı.

Simit parçasının havada yükselmesi 1 saniyeden çok az fazla sürdü, sonra o bilinen kavisini alıp düşüşe geçti. Fizik yasaları gereği simidin yataydaki hızı başlangıçta vapur ile aynıydı ama elle tutulmasa bile havanın bir direnci vardı ve vapur yarışı kazanmak için önemli bir avantaja sahipti. Adamın simidi dikeyde 1 saniye kadar yukarı atabilmiş olan sağ eli şu anda boştaydı, simidin kalanı sol elinde güvenli bir şekilde bekliyordu, bu parça adamı akşam yemeğine kadar tutardı. Her şey simidin elden çıkması ve aynı sağ elin tirabzanı tekrar tutması arasında gerçekleşti.

Martı etraftaki kirli çıknlara dikkat ederken veya sadece sağ gözüyle adama bakarken yakalanmadı bu harekete. Yüzü adamdan yana dönük olduğu o anda simit onu tutan elden ayrıldı. Bu işleri kolaylaştırdı denilebilirdi, ama bu da kendisi kolay kaçan bir tasvir olurdu. Olup bitenlerin uyumu daha çok bir şiire benzetilmeliydi. Çünkü anlaşmanın tarafları etraflarındaki her şeyden soyutlanmış bir halde sanki tek vücut gibi hareket etmişti. Martı adama dönmüş, simit elden çıkmış ve o anda dalgalar, rüzgâr, eşlikçi çığırtkanların kakofonisi ve diğer her şey sahnedan silinmişti.

Durumu uzaktan izleyen biri dalgalarla yalpalayan ve etrafı martı bulutuyla kaplı sarsak bir vapurdan başka bir şey görmeyecekti, gerçi bu da şiirsel bir sahneydi ama olayın geçtiği o yerde, olayın parçası olan martı ve adam için durum bundan çok daha edebi bir haldeydi. Sanki zaman durmuş, tarihin alınına bir işaret direği dikilmesi için sahne sahiplerine -tabi ki tanrılar tarafından- izin verilmişti.

Hem martının hem de adamın kalp atışları tam iki saniye boyunca hızlandı. Ama bunun sebebi durumun öneminden veya hata yapma ihtimallerinin yarattığı baskından kaynaklanmıyordu. Bu ait ve bir olmanın verdiği o hazzın damarlarına pompalanmasından başka bir şey değildi.

Sahneyi izleyenler konuyla ilgili endişelenecek bir zaman boşluğu bulamadı. Bir an herkes

koltuğunda finali bekliyor ikinci an herkes kendinden geçmiş gibi oyuncularını alkışlıyordu.

Simit havalanmış, martı simidi hangi noktada yakalayacağını hesaplamış şekilde dalmıştı. Zayıf bir göz bu ikisinin birinden bağımsız hareket ettiğini düşünebilirdi. Ama rüzgâr, dalgalar, vapurun hızı, adamın düşündüğü akşam yemeği, bunların hepsi martı tarafından hesaplanmıştı.

Keza adam da, martının bakışlarındaki düzeni kafasında işlemiş, vapurun yükseldiği anı kollamış, sol tarafında rüzgârın kendini hissettirmedeği anı bulmuştu. Hiçbir şey tesadüfi değildi, her şey sessiz ama derin bir bağın sonucuydu.

Martı seyircilerin ilk izlenimini boşa çıkarıncasına simitle güverte zeminin üstünde bir noktada buluştu. Çok çabuk gerçekleşen bu sahne coşku çığıklarının birkaç saniye geç gelmesine sebep oldu. Martların çığığı neredeyse kıydan duyulacak şekilde yükseldi. Büyükçe bir sardalya teknesi ağlarını nihayet toplamayı bitirdiğinde bu kadar çığılık kopmazdı, bunu bütün kaptanlar bilirdi.

Simit lezzetliydi. Başlangıçta kritik gibi gözüken bu mevzunun meğer ne kadar önemsiz olduğu anlaşılmıştı. Taraflar bu büyük andan alınlarının akıyla çıkmış, tarihin akışını değiştirmişlerdi. Ne kadar planlarsa planlansın bu kadar mükemmel bir tarih sahnesi yazılamazdı.

Simit martının midesine indiğinde, ki bunu kısa ve net bir kafa sallamasıyla yapmıştı, ilk bulunduğu yüksekliğe çıkmıştı bile.

Martı son defa yüzünü adama çevirdi, adam son defa martıyı gözleriyle selamladı. Keskin bir kuyruk büküşüyle rüzgârı göğsüne alarak vapurdan şimşek gibi uzaklaşan martı önce diğer hemşerilerinin arasına sonra gri lacivert gökyüzüne karışarak görünmez oldu.

Adam kalan simidine baktı ve biraz üşümüş olduğunu hissetti. Vapurun sıcak iç güvertesine girdiğinde çay bardaklarından çıkan dumanları ve arkasındaki yüzleri gördü.

Onlar henüz farkında değildi ama bundan sonra hayatları eskisi gibi olmayacaktı. Tarih artık değişmişti. Martılar tek bir ağızdan büyük bir çığılık atıp bunu tüm İstanbul'a duyurdu.

Zaman Kumbarası Genel Müdürlüğü

Yazar: Şükran Dönmez

Baki, bina kapısına yaklaştığında içi titredi. Sabah güneşi henüz duvarların taş dokusunu ısıtmaya başlamamıştı. Yaşlılığın verdiği zayıflıktan mıdır bilinmez kemikleri üşüyordu. Kaşkoluna daha da sarındı. Buruşuk gömleğinin cebine sakladığı tütün paketini yokladı; içeri girmeden İstiklal'de aşağı yukarı yürüyüp sigarasını tütürmek istiyordu. Saate bakınca bir an nce işlerini halletme telaşına düştü, kapıdan içeri kendini bir çırpıda attı. İçeride hava serindi. Yüksek tavanların yarattığı genişlik duygusu, insanda bir katedral sessizliği uyandırıyor. Burası, Zaman Kumbarası Genel Müdürlüğü'ydü. Beyoğlu'ndaki Narmanlı Han sahiplerinden alınıp devlet himayesine girmişti. Bir müddet sonra hanın içine Zaman Kumbarası Genel Müdürlüğü açıldı. Artık zaman takasları buradan yapılıyordu. Girişin solundaki duvarda zamanın nabzını tutmaktan çoktan vazgeçmiş devasa bir saat asılıydı. Ne o tanıdık tik-tak sesinden bir iz vardı ne de üzerindeki akreple yelkovanın hakikatle bir bağı... Öylece durmuş, yanlış bir zamanı ebediyen dondurmuştu. Baki, ellerine baktı. Yaşar Kemal'in romanlarındaki kahramanlar gibi elleri toprak dolu değildi belki ama ömür boyunca doldurduğu formlar ve saydığı kağıt hengameleri yüzünden kağıt kesiklerinden morarmıştı. Baki, tam yetmiş iki yıldır bu anı beklemişti. Para yerine zamanın harcandığı bir çağda doğmak onu mutlu etmiyordu. Gençliğinde, "Emeğimi, ömrümü, benliğimi yaşamak için satıyorum!" diye haykırmak istediği çok olmuştu. Herhangi bir ürün olarak eriyip giden mesailerini hatırladı. Evdeki beş boğaza bakmak için her gün on iki saat çalışıyordu. hayatta kalabilmek için ömründen on iki saati matbaa makinelerinin dişlileri arasına feda etmiş; gençliğini mürekkep karasına bulayarak beyaz kağıtların sessizliğine gömmüştü. Şimdi ise kumbaradaki kalan zamanı çekmeye gelmişti. Artık çalışmak istemiyordu.

İçerisi katran gibiydi; insanın üzerine çöken yapışkan bir sessizlik vardı. İnsanlar, "yürü" diyen bir çobanı bekleyen sürü gibi dizilmişlerdi. Baki, sıraya girdi. Sırada, omuzları çökmüş, gözlerinin ferisi gitmiş yüzler birbirlerine bile bakmıyorlardı. Çünkü burada herkes birbirinin rakibiydi. Birinin daha fazla zaman alması, diğerinin daha hızlı tükenmesi demektir. Baki, tütünü koyduğu cebinden eski, yıpranmış bir kart çıkardı. Bu kart, onun yetmiş iki yıllık esaretinin karanesiydi. Kartın üzerindeki çizimlerde; matbaanın isli gürültüsü, dinmek bilmeyen o kuru öksürük ve çocukları uykudayken eve dönülen yorgun akşamlar gizliydi. Büyük saatin altında, bankta oturan adamla göz göze geldi. Genç adamın elleri tertemizdi. Elindeki formu sıkı sıkı tutuyor, sanki bırakırsa ömrü parmaklarının arasından akıp gidecekmış gibi bir şüpheyle sağa sola bakınıyordu. Baki, "Korkma evlat," dedi içinden, "zaman akıp gitti bile. Biz sadece o kaybın makbuzunu almaya geldik." Genel Müdürlük görevlisinin bıkkın sesi avluda yankılandı. "72 numara, Baki Sağlam, numaralı gişeye!" Baki, dizlerindeki sızıyı bastırarak adımlarını hızlandırdı. Kaşkolunu düzeltti. Ömrünün son demlerini, o devasa Zaman Kumbarası'ndan çekip almak için gişeye doğru yürümeye başladı. Gişe camının arkasında onu neyin beklediğinden habersiz, sadece denize karşı içeceği o hayali sigaranın dumanını düşünüyordu. Gişe ardındaki görevli, Narmanlı Han'ın yüksek tavanlı asaletine hiç uymayan eskimiş bir takım elbiseyle oturuyordu. Sanki bir kağıt yığınının yontulmuş gibi durak soluk bir adamdı. Derisi, hiç güneş görmemiş eski bir devlet dairesi arşivi gibi sararmış ve yer yer kurumuştu. Gözleri, iki boş mürekkep kartuşu gibi karanlık ve derin; parmakları ise sürekli masanın üzerinde görünmez bir daktiloda yazı yazıyormuş gibi tıkır tıkır hareket ediyordu. Başını kaldırmadı. Sesi, genzinde takılı kalmış gibi kırık ve çatallı çıkıyordu. "Kartı uzatın." dedi.

Baki, kağıt kesiklerinden morarmış, titreyen elleriyle kartı uzattı. "Baki Sağlam" dedi adam. Boğazını temizledi. "Elli dört yıllık bir zaman mevduatınız var. Ancak Sermaye Hız Endeksi'nde yaşanan kaymalar ve Verimlilik Yasası'ndaki güncellemeler nedeniyle, statik zamanlarınızda büyük bir buharlaşma tespit edildi. Matbaada harcadığınız on iki saatlik mesailer, yeni sistemde "düşük devirli ömür" kategorisine alındı. Sonuç olarak elinizde kalan net süre yirmi bir gündür." Baki, olduğu yerde küçüldü. Elli dört yılın tortusu, cebindeki o tütün paketi kadar bile ağır gelmiyordu artık. "Yirmi bir gün mü?" diye fısıldadı. "Bir vapur yolculuğuna yetmez, bir torunun büyümesine yetmez. Onca yılın makbuzu bu mu?" Görevli, masasının üzerindeki ağır, demir bir mührü Baki'nin kağıdına öyle bir vurdu ki, ses, hanın avlusunda bir tüfek patlaması gibi yankılandı: TAK! "İtirazınız varsa 14-B nolu koridora, 'Zaman Tashihi Masası'na gidin. Sıradaki!" Baki, bacaklarındaki sızıyı değil de sanki ruhundaki o büyük boşluğu taşıyarak 14-B nolu koridora saptı. Burası ana koridordan daha karanlık, daha rutubetliydi. Duvarlar boyunca üst üste yığılmış sarı dosyalar, adeta ölmüş insanların kemikleri gibi duruyordu. "Zaman Tashihi Masası"nın önünde, kendisi gibi omuzları çökmüş bir kalabalık vardı..Herkesin elinde beyaz birer kâğıt... Baki de sıraya girdi. Önündeki masada, az önceki görevlinin ikizi gibi duran başka bir kâğıt adam oturuyordu.

"İtiraz formu dolduracaksınız," dedi görevli, Baki'ye bakmadan önüne bir tomar kâğıt sürerek. "Her bir itiraz maddesi için ayrı form. Her formun incelenme süresi ise yedi iş günüdür."

Baki şaşkınlıkla kâğıtlara baktı. "Ama benim zaten yirmi bir günüm kalmış," dedi sesi titreyerek. "Üç form doldursam, itirazım sonuçlanana kadar vaktim bitecek!"

Görevli ilk kez gülümsedi; bu bir insanın gülümsemesi değildi, kurumuş bir parşömenin yırtılması gibiydi. "Sistem böyle işler buralarda efendi. Hak aramak da zamana dâhildir." Baki, bir köşeye geçip oturdu. Kâğıt kesikleri dolu, morarmış parmaklarıyla kalemi kavradı. İlk forma "Gençliğim..." yazdı. Yarım saat geçti. İkinci forma "Çocuklarımın göremediğim yüzleri..." yazdı. Bir saat daha geçti. Yazdıkça kâğıtlar çoğalıyor, kâğıtlar çoğaldıkça Baki'nin bileğindeki saat daha hızlı akıyordu.

Akşamın alacakaranlığı Narmanlı Han'ın pencerelerinden içeri sızarken, Baki elindeki son formu bitirdi. Başını kaldırıp duvardaki o durmuş saate baktı. Aslında saat durmamıştı; sadece Baki'nin hayatını yutmak için pusuda bekliyordu. Elindeki yirmi bir günlük makbuza baktı. İtiraz masasına gidip formları teslim ettiğinde, görevli saatine bakıp mırıldandı:

"İtirazlarınız işleme alınmıştır. Sonuçlanması için gereken süre: Yirmi bir gün."

Baki, oturduğu sandalyeden kalkamadı. Cebindeki tütün paketini çıkardı, ama sarmaya mecali yoktu. Narmanlı Han'ın kapısından dışarı süzülüşünde, İstiklal Caddesi'ninkalabalığına karıştı. Kimse onun yetmiş iki yılının sadece yirmi bir güne indiğini, yirmi bir günün de bir dilekçenin mürekkebinde kurduğunu bilmiyordu. Baki, denize doğru yürümek istedi ama dizleri artık İstiklal'in taşlarına bile ağır geliyordu. Cebindeki boş zaman makbuzunu buruşturup yere attı. Vapur iskelelerinde martılara simit atan gamsız adamların neşesini hatırlamaya çalıştı ama nafile... Zihni sadece boş formların beyazlığıyla doluydu. Soyadı gibi sağlam ve baki bir ömür biriktirdiğini sanmıştı ama sistemin çarkları arasında ömründen geriye sadece bir toz bulutu kalmıştı.

Nergis Kokar Koridorlar

Yazar: Uğur Ünver

Hastane odasında yatağıma uzanmış, Allah ile pazarlık ediyorum.

İçimden geçen konuşmaları bir bilseniz, belki de bu pazarlıktan kârlı çıkmam için dua ederdiniz.

Bu sefer bir yılgınlık var. Öncekilere benzemiyor duygularım. Yangın artıyor ama geçen seferki kadar enerjim de yok. Her şeye yeniden başlamak, tekrar etmek; hastalığın semptomlarını yeniden yaşamak, göğüslemek... Hastane odasındaki ihtiyar arkadaşlarımla bakışmak, insanın kendine durmadan "Bu sefer nasıl olacak. acaba?" sorusunu sormasına sebep oluyor.

Dördüncü evre kanser teşhisi konulan eniştem mesela..

Sanki basit bir safra kesesi ameliyatı olup çıkacakmış gibi davranıyordu. Hastanede yatarken gündelik konuşmalar açar, yapacakları hayalleri sıralar, bize bile ıvıltıyordu hastalığını.

Keşke ben de öyle olabilseydim.

Hiç "ne olur, ne olmaz" diye düşünmeden yaşamadım ben. Hep plan yaptım, hesap yaptım, ölçtüm, biçtim, tarttım. Günü yaşamak belki de bambaşka bir meziyetti ve o meziyet bende yoktu.

Yazdıklarımı paylaşacak kadar zamanım var mıydı acaba?

Dergilere göndermek, editör

onaylarını beklemek... Benim için uzun, sabır isteyen bir kaplumbağa yarışından farksızdı. Hastane odaları soğuk yerlerdir, bilen bilir.

Dedem aklıma geliyor bazen.

O da hastanelerin eskilerindendi. Kore gazisiydi; KOAH hastasıydı. Bir yılın üç yüz altmış beş gününün iki yüz ellisini hastanede geçirirdi neredeyse. Ne zaman yatsa bana mutlaka sipariş verirdi:

"Eve git, madalyalarımı getir."

Getirirdim. Yastığının kenarına tek tek takardı. Hastanede doktorlara göstermek için. Gururdan çok, sanki hâlâ ayakta durduğunu ispatlamak ister gibi. Odadakilere ilaç tarif ederdi ama haplardan değil; otlardan, çiçeklerden... Hangi bitki neye iyi gelir, hangi çay hangi ağrıyı keser, hangisi nefes açar. Yatanlara kırık-cıkık işlerinde yardım ederdi; eli yatkındı rahmetlinin.

Koreli Fuat derlerdi ona.

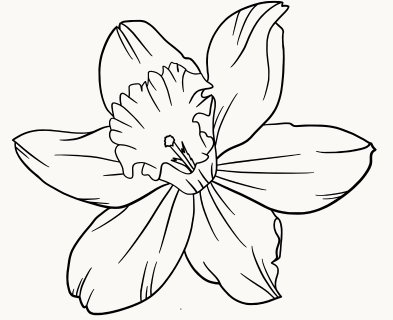
Hastane odasında bile bir işe yarıyor olmanın, bir şeye dâhil olmanın telaşındaydı. Belki de bu yüzden hiç yalnız kalmadı.

Nergis çiçeklerine oralarda vuruldum ben mesela.

Hastane denince aklıma hemen düşer. Onunla tanışmamız hastane bahçesinde oldu. Soğuklarda yoldaş bir koku sarar etrafı; narin, sarı-beyaz renkli bir güzellik.

Şimdi bakıyorum da insanlar daha az çiçek alır oldu.

Ziyaretleri petibör bisküvi ve meyve suyuyla geçiştiriyorlar. Oysa bazı kokular, bazı çiçekler insanın hayatta kalma isteğini bile hatırlatabiliyor.

Arif Bey'in Ayakkabısı

Yazar: Yusuf Kara

Yağmurlu günleri pek sevmiyordu, sevmiyordu. Sevmeyi çok önceden ısrarla denedi ama su alan ayakkabıları buna pek izin vermiyordu. Hem köşe başındaki fırından aldığı simitler de ıslanabilirdi ve çay ocağı biraz da uzaktı. Sanki başka bir yol varmış, başka bir çaresi de varmış gibi gülümseyip yola çıktı. Biliyordu, mecburiyet teslimiyetten gelmezdi ama çaresizlik teslim olmaktı. Simitleri alıp uzunca yürüdü çay ocağına doğru. Sobanın arkasındaki masa ve kırık sandalyenin dolu olmadığını düşünerek mırıldanarak devam etti. Sobanın arkasında çay içip simidini yerken camdan dışarıyı izleyip hayal kurmayı seviyordu. İnsanların ve Tanrı'nın cömert olamadığı bir dünyada cömert kalabilen tek seçkin his hayallerdi ve buna sarılıyordu hep. Mizahı sever, kendisiyle alay etmeyi de zekice bulurdu. Garsona dönerek, "Bakma sen çayımın, simidimin fukaralığına; hayallerimi göremiyorsun, bilmiyorsun," dedi ve hayaline daldı... Sabah erken saatlerde denize giderek kayalıklardan aşağı doğru oltasını atıp sandalyesine oturdu ve sigarasını yaktı.

Yanında getirdiği küçük termosta acı kahvesi vardı, acı kahve içmeden kendine gelemiyordu. Kendine gelemediği zamanlarda sağlıksız ve verimsiz bir gün geçirebileceğini düşünerek endişeleniyordu çünkü. Kahvesini alıp sigarasını yaktı. Bir saat sonra kovası yarıya kadar dolmuş halde balık avlayıp gururlu ve mutlu bir şekilde evine doğru hareket etti. Evinde eşi ve çocukları onu bekliyordu, kahvaltı hazırdu ve akşam yemeği için onlara sürpriz yapıp çokça balık tutmuştu. Mutlulukla evine girdi, mutfığa yöneldi. Kahvaltı masasını görüp keyiflendi ve aynı keyfi eşinin de yaşaması için tuttuğu balıkları ona gösterdi. Birlikte kahvaltıya oturdular. Çocukları da geldi masaya; ilkokula giden kızı ve lisede olan oğlu vardı. İki umut ışığı, iki hayat amacı gibiydi çocukları onun için. Kahvaltıdan sonra eşi çocukları okula götürmek için arabasına binip şehre gitti. Ailesi, şehre uzak sayılacak bir tatil köyünde, sahil kasabasında yaşıyordu. Kendisi de bilgisayar karşısında günlük haber ve piyasaları takip etmek için masasına kuruldu. Kira gelirleri ve ticari yatırımları ile ailesini yüksek standartlarda yaşatmaya çalışıyordu. Akşam yemeğinde yakaladığı balıkların pişeceğini hatırlayıp gururla oturdu koltuğuna. Şöyle arkasına yaslanıp ajandasını açıp günlük hesaplamalar yaptı, kazancı gayet iyiydi. Penceresinden bahçeye baktı, yağmur başlamış,

çiçekleri güzelce ıslatıyordu ve bahçedeki havuz, yağmur suyu damlaları ile dans edercesine ritim kazanmıştı. Çıkıp bir hava almak istedi. Ayakkabısını giyip sırtına ceket alıp çıktığında yağmur hızlanmıştı ve hava esiyordu da. Derin bir nefes alıp göğsünü yağmur havası ile doldurduğu sırada ayaklarının ıslandığını fark edip eğildi, ayakkabısı su alıyordu kenarlarından. İrkildi, titreyerek. Tam o anda garson, "Bir çay daha vereyim mi abi?" dedi. Hayal bitti, gülümsedi ve çay istedi tekrar. "Ulan," dedi kendi kendine söylenerek, "hayalimde bile su alan ayakkabıdan kurtulamıyorum. Nasıl bir kader bu, nasıl bir acizliktir?" deyip çayını karıştırdı. Yağmur dinmişti artık, yola çıkıp yürümeliydi pazar yerine doğru. Pazar yerinde hamaldı, meyve kasalarını taşıyordu tezgâhlara. Islak ayakkabısına poşet bağlayıp işe koyuldu ve "Bugünkü hayalim de çok güzeldi," deyip sıvadı kolları Arif Bey...

Yazar: Ayaz Demir Yağız

"Pürmüz Dağı'nı bilirsin. Hani şu sislerin eksik olmadığı, kuş seslerinin yankılandığı koca dağ..."

Bir vakitler orada Aksayak adında bir adam yaşardı. Ne köyden arkadaşı vardı ne de dünyada kimsesi. Ormanın derinlerinde, kendi elleriyle yaptığı çarpık çatlak bir barakada ömür sürerdi. Ama yalnızlığı ona ağır gelmezdi: dağdaki bütün hayvanlar onu tanır, ondan korkmazdı."

"Sabahları gün daha yeni doğarken çıkar, dağın patikalarında dolaşır, yaralı bir hayvan bulursa tedavi ederdi. Kuruyan dalları budar, genç filizlerin güneş görmesini sağlardı. İnsan değil, sanki dağın kendisiydi."

"Günün birinde, ormanın en kuytu yerinde yaralı bir kuzgun buldu. Kanadı paramparçaydı. Onu kucakladı, barakasına götürdü. Temiz bir bez serdi, türlü otlar ezip yarasına sürdü. sardı sarmaladı. Günler geçti; kuzgun gözlerini açtığı anda adam ona. "Benden korkma," dedi. Ama kuş, sargılarını çıkarmaya kalkıştı. Aksayak gülüp, 'Daha iyileşmedin, diye uyardı. O da acısına yenik düşüp tekrar uykuya daldı."

"Bir sabah Aksayak uyandığında, kuzgun gitmişti. Geride sadece sardığı bezler ve siyah, parlak bir tüy bırakmıştı. O günden sonra, ara sıra barakasının kapısında hep aynı türden bir tüy bulmaya başladı. Sonra tüyün yanına yiyecekler de eklendi: ceviz, böğürtlen... Aksayak şaşırıyordu: "Nereden buluyor bunca şeyi?""

"Bir gece, kuzgunu yakalamak umuduyla saklandı. Ama ne yaptıysa yapamadı; ya uyuyakaldı ya da kuş gözünden kaçtı. Aylarca böyle sürdü. Ta ki bir gece, tam karşısında simsiyah bir silüet belirene dek. Tam konuşmaya kalkmıştı ki kuş onu gördü... Bir anda kara bir duman olup kayboldu. O günden sonra ne tüy ne yiyecek geldi."

"Zaman geçti. Aksayak yeniden ormanda gezmeye başladı ama aklı hep kuzgundaydı. Bir sabah, kapısında üç kez tok bir ses duydu. Kapıyı açtığı anda karşısında iyileştirdiği kuzgun duruyordu. Bu kez konuştu. Evet, yanlış duymadın... Konuştu. 'Bana yardım ettin. iyileştirdin. Ama artık sırrımıza ortak olma zamanın geldi, dedi. Aksayak şaşkınlıktan dondu kaldı. O sırada ağaçların dallarında yüzlerce kuzgun dizilmişti."

"Kuzgun devam etti: 'Ben Gözcü Kuzgun'um. Bu dağdaki bütün kuzgunlar benim emrimdedir. Artık sen benim yerime geçmelisin. Aksayak'ın dili tutulmuştu. Ama yine de peşine takıldı. Dağın uzak bir ucuna, dev bir mağaranın önüne geldiler. Gözcü, İçeri girmelisin, dedi. Aksayak tereddüt etti ama girdi..."

"Ve işte o gün, Aksayak bir daha görülmedi. Ne köyde, ne ormanda, ne dağın yamaçlarında... Barakasını da sel alıp götürdü derler. Ama bazı geceler, ay bulutların arasından çıkınca, Pürmüz Dağı'nın tepesinde simsiyah bir gölgenin uçtuğu söylenir."

Bana yardım ettin. iyileştirdin.

*Ama artık sırrımıza ortak
olma zamanın geldi, dedi.*

İçindeki İçindedir

Yazar: Abdulaziz Rahim

**İşitin ey yârenler,
Kıymetli nesnedir aşk.
Değmelere bitinmez,
Hürmetli nesnedir aşk.**

Yunus Emre'nin bu dizeleri, kalbimde derin bir yankı uyandırarak beni Türk edebiyatı ve kültürünü daha derinden anlamaya yönlendirdi, belki de Türk dünyasının kapılarını açan anahtar oldu. Çocukluğumda, dedemin eski sandığından sararmış sayfaları olan bir kitap buldum. Kitabı elime aldığımda, kötü kokusu ve görünümü nedeniyle içim sıkıldı. Kitabı karıştırarak ilginç resimler aramaya başladım. O zaman henüz on yaşımda değildim. O esnada, kenarda beni izleyen dedem yanıma geldi. Bu Alisher Navoiy'in gazellerini derleyen bir kitap, dedi ve sessizce bir şiir okudu: "Gençlikte topla ilimin hazinesin Yaşlık çağında harca onun kıymetin" Bu sözler kalbimi titretmişti. .

Şiirin müzikalitesi, ifade tonu, ahengi, çocukluk duygularımdan farklı, fakat çok tanıdık olan bir hissiyatı kalbime getirdi. O zamanlar anlamadım ama o sözlerin büyüü hayatımı tamamen değiştirdi. Yıllar geçti. Ben filoloji alanını seçtim, Özbek edebiyatı, klasik ve modern şiirin sırlarını öğrenmeye başladım. Bir gün hocam, "Türk halkları edebiyatı" dersinde Yunus Emre'nin aşk hakkında yazdığı bir şiirini okudu. O anda kalbimde yeni bir dünya açıldı ve hayatımın yönü köklü bir şekilde değişti. Hocamın okuduğu satırlar kalbime kazındı. O günden itibaren, Türk edebiyatını derinlemesine incelemeye ve onu çevirilerle daha geniş bir kitleye yaymaya karar verdim.

Zaman geçtikçe bir şey daha fark ettim: Dil ve edebiyat sınır tanımaz. Bir milletin edebiyatı, başka birine çeviri yoluyla ulaşmazsa, o dilin, edebiyatının sırları, kültürel değerleri unutulup gidebilir. Bu yüzden çevirmenlik faaliyetime başladım. Ben, Özbek ve Türk dillerinin zengin edebi mirasını dünyaya tanıtmak, aralarındaki şiirsel çeviri olanaklarını genişletmek için araştırmalarıma devam ediyorum. Türkiye'de eğitim alarak, çağdaş Türk şairleri ve yazarlarıyla tanışmak, onların edebi yönelimlerini ve çeviri deneyimlerini daha derinden öğrenmeyi amaçlıyorum. Bilimsel araştırmalarımda çağdaş şiirde çeviri sürecinin özgün yönlerini inceleyerek, bu alanda yeni teorik ve pratik yaklaşımlar geliştirmeyi hedefliyorum. Bu da gelecekte Türk halklarının edebi mirasını daha geniş bir şekilde tanıtmaya ve genç nesillere ulaştırma fırsatını verecek.

ZOON

POLITICON:

Antroposende

HAYVAN

Kalmayı

"Başaran"

POLİTİK

Canlılar.

"Kimse Bilmesin..."

Yazar: *Xoliyor Safarov*

Çeviri: *Abdülaziz Rahim*

Şehrin kenar mahallelerinde yapımı süren örnek evlerde ustalık yapıp çatı örten iki kardeş, aylık maaşlarını aldıktan sonra köylerine gidip gelmek üzere yola çıkmaya karar verdiler. İş başından izin alıp, eşyalarını toparlayıp yola çıkıncaya kadar hava karardı.

— Geç oldu. Artık köye araba bulmak zor, — dedi ağabey. — Onun yerine şehre girip Abdulla'ya bir uğrayalım, sabah erkenden çıkarız, olmaz mı?

— İyi dediniz, — diye başını kaşdı kardeş. — Eşimizin yanına bir gün geç gitsek gök yarılıp yere düşmez ya. Yaz boyu çalıştık, Abdulla'dan da hiç haber almadık. Bu günlerde o hani... bir şeyi savunacaktı...

— Evet ya, — diye güldü ağabey. —

Doktorasını savunuyor. Onun hazırlığıyla meşgul.

— He ya, nasılsa, — diye güldü kardeş. — Ben pek anlamıyorum ama...

İki kardeş taksile şehir merkezine geldiler. Yatsı vakti olmasına rağmen sokaklar hâlâ kalabalık, insanlar yoğunlu.

— Abdulla'nın evine hangi otobüs gidiyordu? — diye sordu ağabey.

— Abi, kafamda çiviyle çekiç varken ben nereden bileyim otobüsü? — diye güldü kardeş. — Hadi canım... taksiye bineriz. Bir araba durdurdular. Söylenen adrese vardıklarında ağabey kardeşini dürttü.

— Hadi, dükkâna girip çocuklara bir şeyler alalım.

— Olur, bir de ondan alalım, yolda atıştırırız, — dedi kardeş göz kırparak. — Sohbet de koyulaşır.

— İşten çıkar çıkmaz başlıyorsun! — dedi ağabey, sözde azarlayarak. — Al, peki. Eli boş gitmeyelim.

İki kardeş iki poşeti doldurup dükkândan çıktılar ve küçük kardeşlerinin evine doğru yürümeye başladılar.

— Abdulla iyi ki okumuş, — dedi kardeş kendi kendine konuşur gibi. — Yoksa bizim gibi çiviyle çekiç arasında kalır, parmaklarını vurup dururdu.

— Evet, Allah arttırsın. Rahmetli babam hepimizin okumuş olmasını istedi ama kader işte. Sana da bana da nasip olmadı.

— Abi, okuma diyorsun da bunun da herkese göre olanı yok. Benim gibiler kitaba bakınca başı dönüyor, gözü karıyor. Okuyanların canına değsin!

O sırada yanlarından, iki okul çağındaki çocuğuyla birlikte sarhoş kocasına söylene söylene giden bir kadın geçti.

— Burada da senin gibiler varmış, — diye güldü ağabey.

— E, bırakın artık! — dedi kardeş mahcup olarak. — Ben, ben... bilirsiniz işte!

— Biliyoruz, gelini görür görmez "hazırol" kesilirsin.

— Sağa sola yamulmadan, hani... erkek gibi dimdik dururuz abi!

— Sana söz yok. Ama böyle bir eşe denk gelseydin görürdün, — dedi ağabey az önce geçen kadını işaret ederek. — Önüne katıp titrete titrete koştururdu!

— O yüzden alnımdan öpeyim diyorum ya abi!

İki kardeş mırıldana mırıldana sohbet ederken Abdulla'nın evine geldiklerini fark etmediler. Kapıyı açan gelin Zarnigor, güler yüzle onları karşıladı ve salona buyur etti.

— Yok, yok, burada otururuz, — dedi büyük ağabey mutfaktaki alçak sofrayı işaret ederek. — İşten geliyoruz. Üstümüz başımız da perişan.

— Öyle demeyin abi. Buyurun içeri.

— Yok. Burada olur.

İki kardeş, Abdulla'nın zayıf yapılı, sanki biraz sert bir rüzgâr esse devrilecekmiş gibi narin ama sütle yıkanmışçasına bembeyaz teni sayesinde ne giyse yakışan kızını ve fazlasıyla içine kapanık, utangaç, asık suratlı oğlunu selamladılar. Getirdikleri hediyeleri verdikten sonra, hal hatır sorarken gelinden Abdulla'yı sordular.

— Kardeşiniz iki üç gündür hocasının yanında. Doktora çalışmasını tamamlıyor. Savunması önümüzdeki hafta çarşamba günü. "Az bir işim kaldı, bitirmem gerekiyor," demişti.

— Haa... — diye başını salladı büyük ağabey.

— Ama iyi yapmış. Allah'a şükür. Bizim soyumuzdan da bir bilim doktoru çıksın! — dedi ve cebinden bir tomar para çıkarıp geline uzattı. — Bunu al. Ama benim verdiğimi kimse bilmesin. Abdulla eksik gedik için kullanır.

— Teşekkür ederim abi... — dedi gelin parayı alırken. — Hep böyle yaparsınız.

— Bundan sonrası seni ilgilendirmez. Bu babamın hayaliydi. Biz okuyamadık, şimdi elimizden geldiğince Abdulla'ya destek oluruz.

— İşte, bizim ufaklık o şey olursa, — dedi ortanca ağabey, — onunla her zaman gurur duyarız! — Sonra kendi sözüne kendi keyiflenip güldü. — Abi, neydi o?

— Bilim doktoru!

— Heh! Kardeşim bilim doktoru olursa benim başka bir isteğim yok! Kendim toza toprağa bulanıp çalışsam da onunla gurur duyarım! Gelin, bunu da al... — dedi ve o da cebinden bir tomar para çıkarıp Zarnigor'a uzattı. — Abdulla bilmesin, yenge de bilmesin!

— Sağ olun abi. Varlığınıza şükür. Bu aralar kardeşiniz çok masraf yapıyor. Dün babam da gelip biraz para bırakmıştı. Kismetse, iyi günlerinizde geri veririz.

— Kardeş kardeşe borçlu kalmaz. Bak, Abdulla benim oğlumu hazırladı, üniversiteye kazandırdı. Şimdi de bunun kızı okumak istiyor. Böyle olunca...

— Gelin, Abdulla bugün gelir mi? — diye sordu kardeş.

— Kesin bilmiyorum abi. Gelmeyebilir de. “Sabaha kadar olsa bile işleri bitirmem lazım,” demişti. Hadi sofraya bakın, hemen yemeği getireyim.

— Acele etme. — Büyük ağabey gelini durdurup kardeşine baktı. — Abdulla'nın yanına gidelim mi? Hocasıyla ikisini bir yere götürüp yemek yedirelim.

— Harika olur, — diye onayladı kardeş. — Telefon edeyim mi?

— Yok. Sürpriz yapalım. — dedi ağabey ve Zarnigor'a döndü. — Hocanın evi şu muydu, biz gidip banyosunu tadilat yapmıştık?

— Evet, o ev.

İki kardeş, Abdulla'nın hocasının yaşadığı apartmanı bulup gittiler. Dördüncü kata çıkıp kapıyı çaldılar. İçeriden, “Hocam, siz misiniz? Kapı açık,” diye bir ses geldi. Bu, Abdulla'nın sesiydi. Büyük ağabey kapıyı yavaşça açtı. Bir de ne görsünler: Abdulla eski, boyaya bulanmış kıyafetler içinde, başına bir bez bağlamış, hocasının evini tamir ediyor, duvarları sıvayıp boyuyordu.

— Abdulla?.. — Kardeşlerinin bu hâlini gören ağabeylerin soluğu kesildi, içleri boşalmış gibi oldu. — Ne yapıyorsunuz?

Abdulla'nın dizlerinin bağı çözüldü. Başına bağladığı bezi çıkarıp temiz kalan yerleriyle yüzünü gözünü siler gibi yaptı.

— Selamün aleyküm... Buyurun...

Ağabeyler selamı alıp almadıkları bile belli olmadan sessiz kaldılar. Bir an evi süzdüler. Dört odalı evin üç odası tadilattan çıkmış, pırlıl pırlıl parlıyordu. Bir odada ise iş aletleri, boya kutuları, çuvallar ve molozlar karmakarışık duruyordu.

— Sen hani... — küçük ağabey sinirlenip ne diyeceğini bilemedi. — Yengen, sen hocanın yanında bilim doktorluğu yapıyorsun dememiş miydi?!

— Rahmetli babamın hayalini kurduğu iş bu mu, Abdulla? — büyük ağabeyin feryadı göğe yükseldi. — Biz de seni büyük hoca oluyor, bilim doktoru oluyor diye gururla anlatıp duruyorduk!

— Bilimsel çalışma da yapılıyor... — Abdulla gözlerini kaçırdı.

— Nasıl yani? — ağabeylerin şaşkınlığı daha da arttı.

— Hocam yazıyor...

— Hocan yazıyorsa, sen burada ne yapıyorsun? Burası hocanın evi değil mi?

— Evet, hocanın evi... Kimse bilmesin diye böyle anlaştık... — Abdulla yine başını kaldırmadı. — Ben evini tamir ediyorum, hoca da bilimsel çalışmamı yazıyor...

— Yazıklar olsun bu hâline! — büyük ağabeyin elleri yumruk oldu. — Bir de “kimse bilmesin” diyorsun...

— Abi, eğer bilim doktorluğunu savunmak böyleyse, — küçük ağabey onlara şöyle bir baktı, — ikimiz de gidip bir deneyelim bari...

Böyle işleri ben kolayca yaparım! Bana herhâlde hemen profesörlük verirler...

— Kes sesini sen de! — dedi büyük ağabey. — Hadi gidelim, bunların bilimsel işlerine engel olmayalım, sessizce eve dönelim. Biz bildiğimiz işi yapalım...

Büyük ağabey bunları söyleyip kapıya yöneldi. Küçüğü de arkasından gitti.

— Abi?

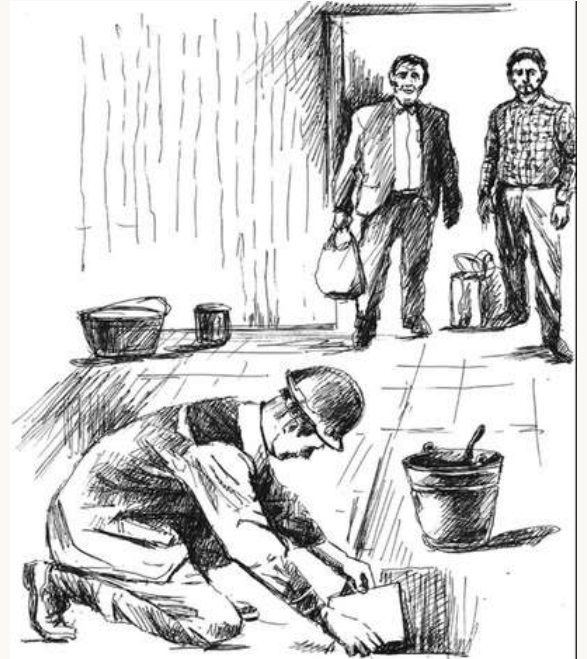
Abdulla'nın çağırısı cevapsız kaldı. İki kardeş merdivenlerden inerken, sanki iyice küçülmüş, alçalmış, omuzlarına ağır bir yük binmiş gibi hissediyorlardı. Dışarı çıktıklarında, karanlık gecede şehir lambalarının ışığında yürürken, ağabey derin derin iç çekiyor, küçük kardeş ise gördükleri karşısında donup kalmıştı.

— Nereye gidiyoruz? — diye sordu ağabeyine.

— Sen Abdulla'nın evine gir, çantaları alıp çık. Köye dönüyoruz. Ama az önce gördüklerini sakın Zarnigor'a söyleme. Kimse bilmesin.

— Anladım... Ama bu saatte köye gidecek araba bulabilir miyiz?

— Hey saf çocuk! Yirmi birinci yüzyılda yaşıyoruz! Kardeşinin nasıl bilim doktoru olduğunu gördün ya... Yarım gecede bir araba bulup köye varamayacak mıyız sanki?..

Uzaktan Sevmek

Yazar: Şaban Yurtcu

(Karşıyaka-1987)

Sabah on buçuk gibi evden çıktım. Yayan ve yalnız olarak okuluma doğru ilerliyordum.. Nergiz'de oturan Dudu halamın evi yolumun üzerindeydi. Hafta da en az bir kez de olsa uğrar, hal, hatırlarımı sorar, ellerini öper, dualarını alırdım. Halam ve Afacan eniştem yaşlı, namazında niyazında, çok içten samimi insanlardı. Yaşlılık ikisinin de belini kuru bir dal gibi bükmüştü. Beni çok severler, her ziyaretimde önüme ne koyacaklarını şaşırırlardı. Onlarla sohbet etmek bana ayrı bir haz ve mutluluk veriyordu. Bugün de uğramaya karar verdim. Yaklaşık yarım saatlik bir yolculuktan sonra tek katlı, kiremit damlı evlerinin önündeydim. Bir taraftan mavi boyası yer yer dökülmüş, üstü hanımeli çiçekleriyle gelin gibi sarmalanmış kemerli avlu kapısının yuvarlak tokmağını elimle çevirirken bir yandan da etrafa yayılan hafif, serin ve mest edici kokuyu içime çekiyordum. Beş basamaklı dik ve aşınmış taş merdivenleri tırmanarak giriş kapısının ziline bastım. Kapıyı halamın en küçük oğlu Hayri abim açtı. Karşısında beni görünce sıcak bir gülümsemeyle:

-Oooooo kimleri görüyorum. Şaban Beyler gelmiş. Hoş geldin Şaban! Hoş geldin, diyerek içeri buyur etti. Halam ve eniştem sandalyede kamburunu çıkarmış oturuyordu. Beni görünce gözleri hayat dolu bir gülümsemeyle hareketlendiler hemen ellerini öptüm. Hâl hatırdan sonra halam çay hazırlamak üzere mutfığa geçti. Eniştemin raflarında dini kitaplar bulunan oymalı, kakmalı gürgenden eski bir kitaplığı vardı. Raflara sıralanmış kitapları, dergileri çekip inceliyor, sayfaları arasında hayranlıkla dolaşıyordum. Kitapların çoğunun basım tarihi yirmi otuz yıl öncesine dayanıyordu

Enişteme hayranlıkla:

-Tüm bu kitapları okudun mu enişte? diye sordum.

Hepsini okuduğunu, çok güzel, faydalı eserler olduğunu söyledi. Sonrada:

-Okumak istersen her zaman alabilirsin, dedi.

Ben de şimdi okul zamanı olduğunu, derslerime çalıştığımı ancak yaz tatilinde okuyabileceğimi söyledim. Bu arada halam bir tepsi içerisinde çay, yanında ev yapımı üzümlü kurabiyelerden ve küçük sandviçlerden oluşan aperatif bir şeyler getirdi. Karnım da oldukça acıkmıştı. İştahla kurabiyeleri yerken tam karşımda, evin duvarında asılı gümüş çerçeveli bir resim dikkatimi çekti. Resimde sekiz on kişi üzeri yeşil örtülü tabutu omuzlamış mezarlığa doğru götürüyordu. Resmin altında, "Her nefis ölümü tadacaktır. (Enbiya;35)" yazıyordu. Bu dini resim beni çok etkilemiş resme bakakalmıştım. Hayri abimin içeri girmesiyle resmin büyüünden kurtulup, kendime geldim. Hayri abim benden dokuz yaş büyüktü. Ankara Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, İktisat Bölümünde okuyordu. Bana okulumu, derslerimi sordu. Ben de matematikte oldukça zorlandığımı, özellikle denklemler konusunu hiç anlamadığımı söyledim. O da:

-Dert etme, cumartesi sabah dokuz gibi gel, birlikte çalışalım, dedi.

Bu duruma çok sevindim. Çünkü etrafımda derslerimde yardımcı olacak kimsem yoktu. Müsaade isteyip, okuluma doğru tekrar yola koyuldum. Okula vardığımda sınıf arkadaşlarım bahçede basketbol oynuyorlardı. Ben de onlara katıldım. İlkokulda hentbolcu olduğum için top sürmem iyiydi. Bu yüzden olsa gerek basketbolu da güzel oynuyordum. İlk dersin başlamasına on beş dakika kala maçı bitirdik. Lavaboya gidip kana kana su içtikten sonra: "Ooooh" deyip ferahlamıştım. Sonrasında soğuk suyla çarpa çarpa bir güzel yüzümü yıkadım. Suyun ferahlığında adeta kaybolmuştum. Aynada saçlarımı ıslatıp sıvazladım, üstümü başımı düzelttikten sonra sınıfıma geçtim. Sınıfta o an yedi sekiz öğrenci vardı. Kapı girişi yanında bulunan ikinci sıradaki yerime oturdum. Sınıfta Adem ve ben aynı varoş mahalleden gelen iki arkadaştık. Diğer öğrenciler Karşıyaka merkezde oturan varlıklı ailelerin çocuklarıydı. Onlar yabancı pop müzik dinler, biz ise kasvetli ıstırap, ayrılık temalı müzikler dinlerdik. Giyim kuşamımızın kalitesi bile onlardan farklıydı. Bizden başka sınıfta her erkek öğrencinin. gezdiği, dolaştığı bir kız arkadaşı vardı. Benim de sınıfta hoşlandığım, ilgi duyduğum, ona bakınca güllerimin açtığı bir kız vardı. Onu uzaktan severdim. Kendisine sevgi duyduğumdan haberi yoktu. Belki de vardı, bilemiyorum. E. narin gövdeli, yuvarlak yüzlü, ince bir güzelliğe sahipti. Omuzlarının üzerinde dalgalanan kestane rengi saçları vardı. Saçının ayrıık yerinden kaşlarının üzerine kahverengi düz bir saç demeti iniyordu

Öğretmen kürsüsünün hemen altındaki ön sırada oturuyordu. Yüzümü avucuma, dirseğimi ise sırama dayamış hülyalı bakışlarla onun ince, masum güzelliğini seyrediyordum. İçimden: "Acaba bana bakar mı? Bakınca dudaklarında tatlı bir tebessüm belirir mi?" diye geçiriyordum ki göz göze geldik. İstem dışı tebessüm ettim. Tebessüm etmemle birlikte önce güneşe bakıyormuş gibi gözlerini kıstı, burnunu buruşturdu, sonra da alt dudağını dışarı çıkarıp, nefesiyle alnına düşen saçlarını üfördü, ardından da küçümser bir tavırla; "İh! İh!" diyerek saçlarını başının bir hareketiyle arkaya atıp hızla çevirdi. Bu E.'e son bakışımdı. Dersimiz bitmiş Adem'le birlikte Karşıyaka iskelesine doğru yürümeye başlamıştık. Otobüslerimiz iskele durağından kalkıyordu. Yolda ilerlerken Adem'e yaşadıklarımı anlattım, hakır hakır güldü ve sonrada bana:

-Oğlum sen bu sevdadan vazgeç. Sen kim? E. kim? Sen gariban bir Şaban, o ise zengin kızı Güllüşah! Bu işin olmayacağı baştan belli, sen kendi kendine gelin güvey olmuşsun, dedikten sonra,
-Kafana takma, gel sana iskelede bir tepsi midye dolması ısmarlayayım da kendine gelesin! dedi.

Midyeyi çok seviyordum. Gülen gözlerimle:
-Bu teklife kim hayır der! dedim.

İskele kenarında, satıcıdan üst üste istiflenmiş yarım tepsi midye aldık. Karşılıklı sahil kenarına oturup, tepsiyi ortamıza yerleştirdik. Deniz oldukça dalgalıydı, akşamın karanlığında ürkütücü bir güzellikle duvarları dövüyor serpintisi yüzümüzü ferahlatıyordu. Parmaklarımızla midyenin ağzını açıyor, üzerine bir güzel limon sıkıyor, sonrada içi boş olan kabuğu dolu olanın altına daldırıp, arka arkaya löp löp ağzımıza atıyorduk. Koca tepsiyi boşaltmamız on dakikamızı almış, midemiz midyeyle şenlenmişti. Adem'e ikramından dolayı teşekkür ettim. Sonrada otobüsümüze binip akşamın karanlığında fakir ama mutlu mahallemizin yolunu tutmuştuk.

Adam

Yazar: Dicle Doğala

Karanlık gecelerde, evde herkes yatardı neticede. Gözleri açık uyuyamayan şahsı, rüyalar pençeleymemişti bu gece de. Tavanların dilinde tüy bitniş, düşünceler sarmaşıklarıyla boğaza sarılmış gözleri pörtletmişti bu gece de. Mutfığa doğru adımladı, çaydanlığa su doldurup altını yaktı. Gözleri o ateşin yansımasıyla aydınlanmıştı. Adımlarını balkona çevirdi, kışın hakkını vermek geçiyordu içinden. Kısa kollu tişörtüyle gözlerini etrafa çevirdi. Dün annesi evi terk etmişti bir de karısı, babasının evine gitmişti. Dün babasının ölümünden geçen üçüncü gündü. Olsundu, ev hâlâ doluydu neticede, sessiz olmayı gerektirirdi. Birkaç ışığı açık pencereye daldı gözleri. Bir kere bile selam vermediği komşularının pencereleri, her gün uykunun esir almadığı adam ile bakışıyordu. Pencereler ile sahiplerinden çok şey paylaşıyordu.

Histerik bir gülüşle döndü yine ve mutfığa gitmişti, önce kahve her şeyden önce kahve. Sıcak su, bardak kahve.... Karıştırdı, bu sefer gözlerinde dönen köpüğün emareleri vardı. Dün kardeşi de bu kahveden ona yapmıştı. Bir histerik gülüş daha.

Adımlar bu sefer çalışma odasına yöneldi. Sessizce evin tek boş olduğu odaya. Küçük lambayı açtı kupayı masanın üzerine bıraktı. Ardından en sevdiği şeyi yapmaya başladı. En sevdiği kitaptan problemler çözecekti. Matematik... Dün karısı gitmeden onu en son bazı problemleri çözerken görmüştü. Bir başka histerik gülüş.

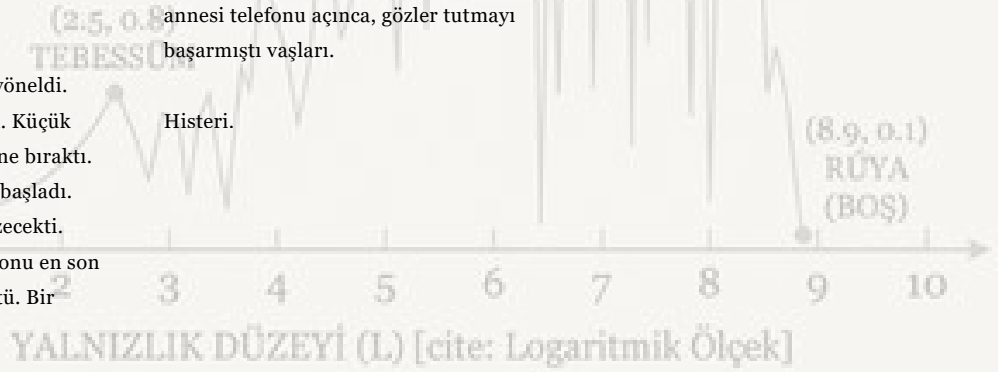
X'ler ve bazen y yalnız bırakmalıydı. Herkes yalnız kahyordur zaten hep ama neyse ki o yalnız değildi henüz. Yirmi, otuz, kırk ve elli. Elli yeterdi elli, soru bugünlük yeterdi. Kitap lazımdı ona. Ona? Bir başka cümle geldi aklına. 'Soluk bir dokunuş değdi mısralarıma. Dün günlük yazarken kardeşi matematik sorusu getirmişti ona, yapamamıştı ama gece olsaydı yapardı. Kardeşi geceleri matematik çözdüğünü bilmezdi, bilse dalga geçerdi. "Koskoca matematik akademisyeni bir soru mu çözemedi" derdi. Histerik tebessüm.

Kitap lazımdı da yoktu. Yoktu? Eline defteri kaptığı gibi küçük adımlarla balkona koştu. Karısı gelmişti aklına, elleri hep soğuktu. Defteri açtı; son kaldığı yerden sonu olmayan cümlelerine birini daha ekledi. 'Isıtamaz onun elleri, asıl soğuk o.' Salona gidemezdi. Orada şuan üç ayrı misafiri vardı bir başka odada dört... Kendi odasına gidebilirdi yalnızca. Dün, dün karısı evden gidince annesini aramıştı adam, evde yoktu telefonuna koşmuştu. Telefonu açınca annesi 'Gidiyorum ben' demişti. Bir terkedişi daha ellerine vermişti. Evde bulamayıp aradığı annesi telefonu açınca, gözler tutmayı başarmıştı vaşları.

Histeri.

Rüyalar nereye kaybolmuştu, geceler acılıydı, biliyordu ama rüyalar neredeydi? Yatağa uzandı ve gözlerinde bu sefer boşluğun yansıması duruldu. Rüyalar. Herkes iyi geceler demişti yatmadan ama yatmamışlardı. İyi rüyalar demedikleri için de uyayamıyor olabilir miydi? Evet kafayı sıyırmıştı. Kaleminin kapağını açıp sol bileğine sapladı, akan kanların mürekkebiyle belki son satırları yazacaktı. Rüyalar artık yoktu, geceler sonsuzdu.

Evi başından beri bomboştu.

Bana Kalanlar

Yazar: Ayfer Gelgeç

Mumun alevi gözlerinde titriyordu. Eski yaşının sonu ile yeni yaşının ilk anı aynı alevde yanıp sönüyordu. Pastanın önünde dururken, bir anlığına zaman durdu sanki. İnsan, “Koca bir ömürde büyüyormuş.” diye geçirdi içinden. Görerek, hissederek, yaşayarak... Yaşadıkça duygular çoğalıyor, fikirler birikiyor, ama insan en çok şunu öğreniyordu: Fikirler sana aitken, duygularını hep başkaları yoğuruyordu. Kimisi doğuştan gelmiyor, sonradan ediniliyordu; bazen acıyla, bazen sevgiyle. İçinde uzun zamandır süren bir matem vardı. Canı yandığında sol eli, sağ kolunu teselli ederdi; bazen de teselliden yorulan o eli dudaklarına götürüp öperdi. Kutlardı kendini. İşte tam o anlarda bir hüznün kapları içini. Bu hüznün annesini hatırlatırdı ona. Hüznü annesi gibiydi. Evin içinde onu nerede arasanız arayın bulamazdınız. Mutfaktaydı. Hep oradaydı. Elinde bir soğan, yüzünde henüz düşmüş gözyaşlarının nemiyle... Hüznü, soğana karışır; yemek olur, kaşık kaşık sofraya taşardı. Tek kaşık bile şifa sayılırdı. Hüznü, sesini kısırdı onun; ağlamamak için verdiği savaşta yorulan ses telleri olurdu. Bu boğazının tam ortasında kocaman bir yumruya dönüşürdü.

Ama insan tek bir duyguyla yaşamıyordu. Gün geliyor, sindiremiyor, kabullenemiyor; sıcak bir öfke tüm hücrelerini sarıyordu. Öfkesi abisine benzerdi. Yeri göğü inletirdi. Dilinin kemiği yoktu; hiçbir kelime ağzından sağlam çıkmazdı. Her söz, zehirli bir ok gibi saplanırdı kalbe. Orada kırılacak kim varsa kırılırdı. Ateşi saman alevi değildi ama etrafında kırılacak başka kalp kalmadığında sönerdi. Kendi denizinde ayakta kalan tek bir tekne göremediğinde anlardı dalgasının şiddetini. Neticede deniz dediğin, maviliğiyle değil üstünde taşıdıklarıyla anlam kazanırdı. Öfke çekilince geriye sakinlik kalırdı. O kan kırmızılık önce kulaklarından iner, göğsünü terk eder sonra parmak uçlarından sızarak vücudundan giderdi. Ardından vicdan gelir, hatayı yüzüne yüzüne vururdu. “Bunun dönüşü yok,” derdi. İşte tam orada merhamet başlardı. Onun merhameti babasına benzerdi. Babasının merhameti; bir lokma az yenilen ekmeği dert edinirdi kendine. Geceleri “Üstü açık mı kaldı?” diye uykusundan kalkar, odaları dolaştırırdı. Çocuğuna baktığında gördüğü; yetiştirdiği değil, veremedikleri. Gizli gizli beslenen kediyi fark eder, kimse görmeden önüne yemek koyardı. Kolu bir kişiyi saracak kadardı belki ama merhameti bütün dünyayı sarardı. Bu merhametin içinden minnettarlık doğmuştu. Minnettarlığı ablasına benzerdi. Aksatılmazdı. Şikâyet edilmez, fazlası beklenmezdi. “Bir şey vermeden bir şey alınmaz,” bilinciyle yaşardı. Sahip olduklarına her gün teşekkür ederdi. Her gün aynı sabaha uyanır, aynı rutini sürdürür; günün sonunda farklı bir fincana konmuş ama aynı çekirdekten çekilmiş kahvesini aynı huzurla yudumlardı.

Huzur, mutluluğu çağırırdı. Mutluluğu kardeşi gibiydi. Ansızın, hiç beklemediği bir anda gelirdi. Bir doksanlar popu çalar, kendini ayakta dans ederken bulurdu. Hesapsızdı mutluluğu. Zamanı yoktu. Dolapta unutulmuş bir çikolatayı bulan çocuk sevinci gibiydi. Bir işaret yeterdi; gözleri parlar, içi gülerdi. Mutluluk ona kocaman bir kapı bırakırdı. O kapıdan başka hayatları izler, yeni yerler, yeni renkler tanırırdı. Keşfettikçe yaşamayı, yaşadıkça bu hayatı sevmeyi öğrenirdi. Sevgisi ise sevgilisine benzerdi. Aşkla bağlanırdı sahip olduğu ve olacağı her şeye. İçinde dünyanın bütün duygularını taşır, çoğunu tanırırdı. Tecrübeydi, yol haritasıydı, bilmediği kelimelerin sözlüğüydü. Onun gibi bütün kız çocuklarının ailesi, kahramanıydı. Sevgisi, bir gün uçup gidebileceğini bildiği bir serçeye her gün tüy eklemek gibiydi; yük değil, kanat olurdu. Teslimiyet değil, aidiyetti hissettirdiği. Acının içinden alır, bir bebeğin masumiyetine bırakırdı insanı. Kokusu havayla karışmazdı; onunla başka bir atmosferin başka bir tabakasında nefes alırdı. Aşkı ölmek sanırdınız ama o sizi bütün hücrelerinle yaşatırdı. Mumun alevi bir an titredi. Nefesi yanağına değdiğinde alev küçüldü, uzadı, yeniden toparlandı. O an anladı; içindeki bütün duyguların, bütün seslerin tek bir bedende toplanıp onu bugünlere getirdiğini. Olduğu kişiyi var ettiğini. Annesinin hüznü, babasının merhameti, abisinin öfkesi, ablasının minnettarlığı, kardeşinin mutluluğu ve sevgilinin sevgisi... Hepsi, tek tek ona miras kalmıştı. Derin bir nefes aldı. Yeni bir dilek daha tuttu. Geleceğe bıraktı. Üflledi. Alev söndü. Ama karanlık olmadı. İçinde, yıllardır yanmayı öğrenmiş başka bir ışık vardı artık.

İki Odalı Daire

Yazar: Gizem Aksoy

Mükemmel olmak gerçekten gerekli mi? Perşembe öğleni için fazla karanlık bir soru. Üstelik şu an bunu çözmek isteyip istemediğimden de emin değilim. Bir süredir hippi düşüncelerimi kenara kaldırmış, insanlıktan umudumu kesmiş, ofisteki işleri yoluna koymuştum. İlaç sektöründe grafik tasarımcıyım. Evet, gerçekten de ya bedenlerimizin ya da ekolojinin kimyasını bozan maddeleri iyi bir isim ve renk paletiyle “gerekli” göstermeye çalışıyorum. Farkındayım. İsmet’in gülüşünü buradan duyuyorum. Kolaysa, parazitoidler gibi ayrılın; benden öğrendikleriyle kendine bir beden, bu çağda da bir etik bulsun. Kendimi hayallerime ulaşmış görmeye başlamıştım. Hatta bir ara, bir 2+1 daireyi hak ettiğime bile inandım. Sonra hesabı yaptım: Kaç yıl öderim, bordo deri botları kaç kış ertelerim, kaç akşamı peynir ekmekle geçiririm?

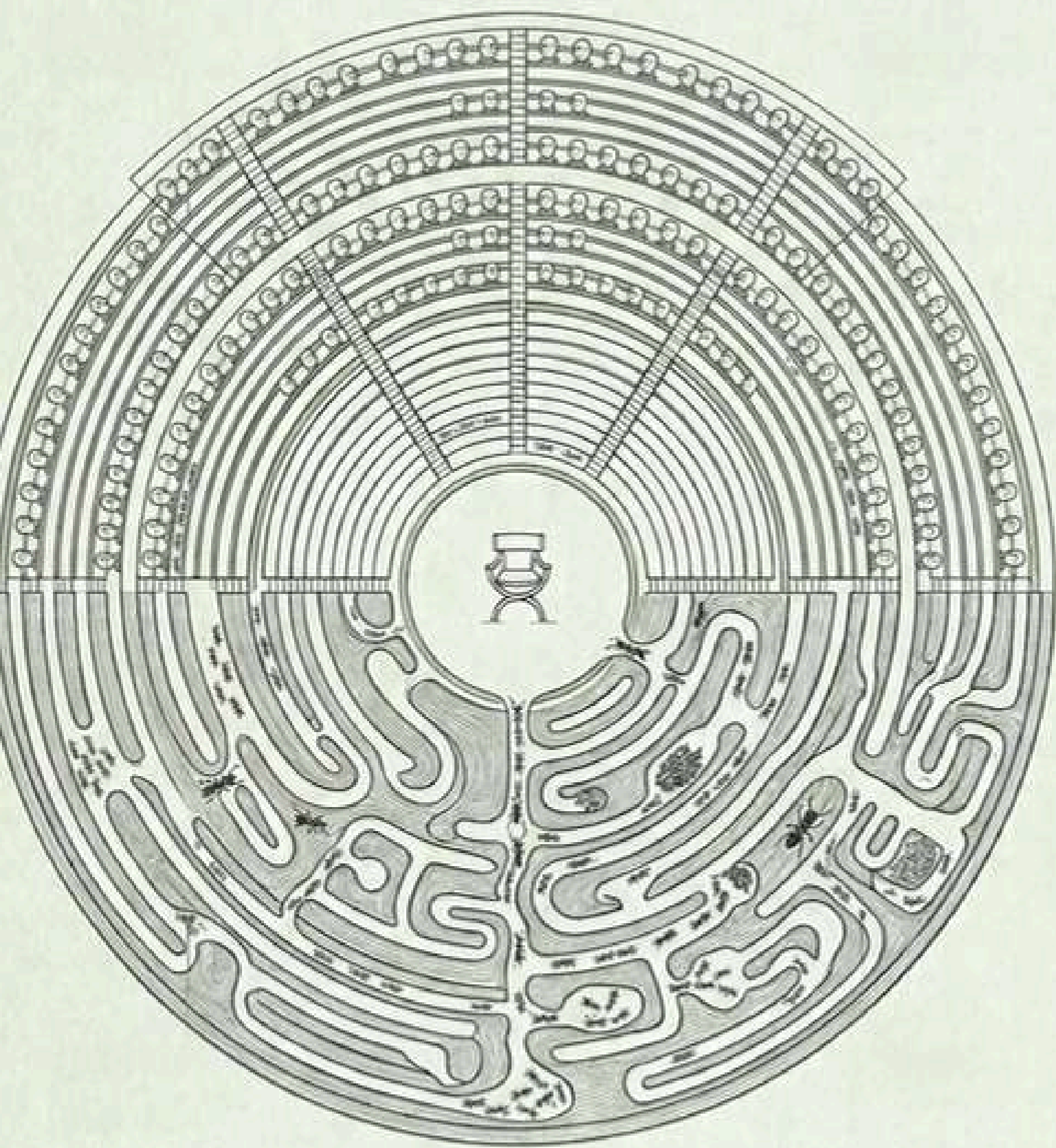
Ailesinden uzak, tek başına yaşayan bir kadın fikri bu ülkede hâlâ huzursuzluk yaratıyor. O yüzden o kadar çok daire gezdim ki... Ya en pahalı semtte olacaktı ya da üniversiteye yakın “sakıncalı” caddelerde. Oralarda da erkek öğrencilerin pisliğinden, bekar kadınların da ahlaksızlığından korkuluyor. Bazı listelerde spesifik bir şekilde yeni atanmış kadın öğretmen olmadığım için, bazılarında yeni evli olmadığım için, bazılarında da köpeğim olduğu için elendim. Cumhuriyet bu topraklara yüz yıl önce geldi. Kadın hakları İngiltere’de daha adını bulmamışken. Buna rağmen kendime ait bir odanın hâlâ lüks sayılmasını kim açıklayacak bilmiyorum.

Burada ahlaksız görülmemek için kadın ya da erkek farketmeksizin aile evinden çıkmanın iki yolu var: zengin olmak ya da evlenmek. Ben ise evlenmek yerine batmayı tercih etmiş gibiyim. Sevgilim “saçını mora boyatıp ayrılma” diyor bu konuşmalara. Komik biri. Onu seviyorum. Biriyle evlenecek olsam kesinlikle onunla olur. Tabi sonra düşünüyorum: İyi bir baba olur mu? Olur. Ondan bağımsız iyi baba olmak için bir kere bebek bezi değiştirmek yeterli zaten. Peki ben iyi bir anne olabilir miyim? Yeterince sabırlı mıyım, kaosa dayanıklı mıyım? Tramvayda ağlayan çocuk sayısı arttıkça çocuklu ailelere özel ulaşım hatları hayal ediyorum. Bu düşünce bende kalıyor, utaniyorum. Doğum politikalarını, sezaryeni, bedenim hakkında başkalarının kararlarını düşündükçe iyice daralıyorum.

Hayali çocuğumla, hâlâ faizini

ödediğim evde peynir ekmek

yediğimizi görüyorum.

HATIRLA SEVGİLİ

O mesut geceyi

Çizim: Nuray YAY

Yazar anonim

İnsanların yanında uyumayı sevmiyorum. 11-12 yaşlarında yoğun bir ölüm korkum vardı, geceleri karnıma giren ağrılar beni uyutmazdı. Annem de birileriyle uyumayı sevmez ama yeterince yalvarınca yanına uyuyabiliyordum genelde. İnsanlara yakın olmayı sevmem. İnsanların bana dokunmasını sevmem. İnsanların beni görebildiğini, duyabildiğinin, beni algılayabildiklerinin farkında olduğum her an benim için özenle yaratılmış birer işkence metodu gibi. Kendinden bu denli nefret etmeyen insanların hayatını merak ediyorum.

Derimi soyma isteğimden psikiyatristime bahsettiğimde tam anlam veremedi sanırım. Oysa ki ondan bu konuda çok net bir cevap alabileceğimi düşünerek açmıştım bu düşüncelerimi. Ona bazen derimi soymak, altında yatan kas tabakasıyla tamamen çırtlıplak kalmak istediğimi, bu anlarda sinirlerimin her birine gidecek her yoğun uyarıyı, en ufak esintinin hissettireceği acıyı hissetmeden asla tatmin olmayacağımı -biraz utandığımdan dolayı bundan daha az detaylı anlattığımda ondan kesin bir tanı ve öneriler beklemiştim. Ne var ki kafası karışık görünüyordu ve sanırım bunu saklamaya da çalıştı ama ne diyeceğini bilemedi. Bana böyle hissettirenin ne olduğunu merak ediyorum.

Belki derimden arındığımda sonunda temiz olacağımdandır, dış dünyanın bende bıraktığı etkilerden arınmış, yeni doğmuş bir bebek kadar savunmasız ve arınmanın acısı içinde, yeterli olana kadar kıvrınacağındandır. İnanmadığım kutsal öğretiler de böyle söyler değil mi, günahlarımdan arınana kadar acı çekeceğimi? Yaşayabileceğin en acılı deneyim, aynı zamanda en temizi. Yanan bir insanın kalıntılarında hangi pislik yaşayabilir? Belki de bu deridir bana bu kadar sevilmez hissettiren? Hayatta en yoğun hissettiğim duygu hep utanç oldu. Var olduğum için öylesine utaniyorum ki. Her parçamdan öylesine utaniyorum ki! Uzun süredir bunu hissetmiyorum ama eskiden bu hislerimle boğuşurken kusmak isterdim. Kusmayı hayal ederdim, biraz rahatlardım ama kendimi kusturmaya beceremiyordum. Ki bu beni olduğumdan bile iğrenç biri yapardı. Bir keresinde tuvalet yerine lavaboya kusmuştum. Temizleyemedim, o gün yediklerim ve yemediklerim içimde sindirimin farklı aşamalarındayken işlerini böldüğüm için tavaya kırdığım yumurtada kan görmek kadar tamamlamamış o yapış yapış iğrençliği. Annem temizledi. Küçükken burnumu da annem temizlerdi. Sürekli ona benden iğrenip iğrenmediğini sorardım. Bazen sessiz kalır bazen iğrenmediğini söylerdi.

Derimi soysam yıllardır birikmiş tüm utanç gidecek, kurtulabildiğim her deri parçası kârdır.

Kaşı, kaşı, kaşı, kaşı. Suçluluk her seferinde varlığını unuttuğun bir yaranın duşta kendini hatırlatması ile aynı hissettirir bana. Ama yaraların duşta kendini hatırlatması her zaman suçluluk hissettirmez.

Çok derin bir yaramı açıyor gibi hissederek anneme bahsetmişim derimi soyma isteğimden. Ne dediğini hatırlamıyorum ama üstüne konuşmadık. Derimi soymak istiyor oluşumu sevmiyorum. Bunu hisseden başka kimseyle karşılaşmamış olmak beni şaşırtıyor. Başımı öne eğdiğimde omurlarım enseme yarıp geçsin. Dışarı çıktığı yerden tutup çekeyim ve omurgamdan kurtulayım. Tırnaklarıma bastırayım. Öyle bir bastırayım ki parçalansınlar, küçük parçaları en hassas sinirlerin bulunduğu parmak uçlarıma girsinsin. Keskin küçük parçalar parmaklarımdan ilerleyip ellerime geçsin. Kollarımı parçalayarak ilerlerken omuzlarıma varsın, ilginç bir şekilde omuzlarımdaki ağrıdan kurtulayım o esnada. Boğazımda ses tellerimi koparsınlar ki sonunda çığlık atabileyim. Son hissim beynime girişleri olsun. Ya da tırnaklarımdan hepsini teker teker sökeyim. Böylece tertemiz ellerim ve ayaklarım olacak. Vücudumda hiç kıl kalmayana kadar sökeyim hepsini, cımbızla yapayım bunu ki tek tek hepsini koparıırken yavaş yavaş temizlendiğimi hissedebileyim. Derimi yüzdük, organlarımızı da foşur foşur yıkadık mı tamamdır. Bir müzenin cam vitrininde sergilenmeye hazır, e sonuçta oluşmuş temiz yığının hala ben olduğunu söylemeye bin şahit lazım!

Taşların Hafızası

Yazar: Hafsanur Gişi

İki ayrı şehirden çıkan yollar, sabahın ilk ışıklarında aynı durakta birleşti. Saat yediydi. Uykusuzluğun, uzun yolların ve camdan izlenen şehirlerin birbirine karıştığı o saat. Otogarın soğuğu vardı; bir de yan yana gelince birden ısınan iki omuz. Yol, artık arkamızdaydı. Kapadokya acele etmedi. Bizi yavaşlattı. Taş duvarlı bir otelin kapısından içeri girerken zamanın başka bir ritme geçtiğini hissettim. Taşların sakladığı bir sessizlik vardı; eski ayak sesleri, yarım kalmış hayatlar, unutulmamış anlar. Oda, dışarıdaki bin yıllık hikâyelerle sessizce anlaşılmış gibiydi. Kahvaltı masasında konuşmadan da anlaşılabilceğini orada öğrendim. “İyi ki gelmişiz” demedik; göz göze gelmek yetti. Dışarı çıktığımızda Kapadokya bizi bekliyordu, ağırbaşlı ve sabırlı. Göreme Açık Hava Müzesi’nde yürürken taşların bizi izlediğini düşündüm. El eleydik. Tarihin içinden geçerken kendimize ait küçük bir iz bırakıyorduk. Fotoğraflar çekildi; ama asıl kareler bellekteydi: adımlarımızın aynı ritimde ilerleyişi, omzuma değen kolu, taşların arasından yükselen dinginlik. Ortahisar Kalesi’ne çıktık. Yükseldikçe şehir küçüldü, içimiz genişledi.

Rüzgâr saçlarımı dağıttı; sessizlik içimize doldu. Aşağıya baktığımda şunu düşündüm: bazı manzaralar yalnızca görülmez, insanın içini yeniden düzenler. Şarap mahzeninde dolaşırken Kapadokya’nın ağır ama zarif ruhu üzerimize sindi. Üç Güzeller’in önünde durduk. Konuşmadık. Sustuk. Bazen bakmak, her şeyi söylemekti. Bir fotoğraf çekildi. Şimdi bir çerçevede duran o kare, yalnızca bir görüntü değil; durabilmiş olmanın kanıtıydı. Aşk Vadisi’nde adının hakkını veren bir sessizlik vardı. Güvercinlik Vadisi’nde güvercinler havalandı; zaman bir kez daha durdu. Uçhisar’da balonlar gökyüzünü doldururken Kapadokya nefes alıyordu sanki. Biz de onunla birlikte. Akşamüstü çarşıya indik. Küçük bir restoranda testi kebabı söyledik. Testiyi ben kırdım. Kahkahalar masaya taştı. Yorgunduk ama yorgunluğun içi doluydu. Gece otele döndüğümüzde taşların üzerine serilmiş ışıkları izledik. Sonra bir film açıldı. Gün, sessizce kapanmayı kabul etti.

Sabah Kapadokya’da başka başlar. Kızılçukur’da dururken içimden “işte bu” dedim. Paşabağ Vadisi masallar diyarı gibiydi. El ele yürüdük. Dünya, bir süreliğine yalnızca yürümekten ibaretti. Dünyanın en küçük karakolunu gördük. Daha önce rastladığımız ama orada olduğunu bilmediğimiz o yer. Tesadüf müydü? Belki. Ama bazı tesadüfler, doğru kişiyle yaşanınca anlam kazanır. Avanos’ta sallanan köprüden geçtik. Kızılırmak kenarında yürüdük, ördekleri izledik. Soğuk havada içilen sahlep içimizi ısıttı. Seramik dükkânlarını gezdik. Her şey sade ve samimiydi. Bazen bir yer, insanın hâlini yansıtır. Son durağımız, manzarasıyla kalbi durduran bir restorandı. Yemeğimizi yedik, Kapadokya’ya son kez baktık. Sonra otogara doğru yola çıktık. Bu kez yol ayrılığa gidiyordu; ama içimiz doluydu. Otobüs hareket ederken taşlara baktım. Kapadokya bizden bir parça aldı; ama bize de çok şey bıraktı. Bu bir gezi değildi. İki ayrı şehirden çıkan iki kalbin aynı hikâyede buluşmasıydı. Kapadokya ise bu hikâyenin en sessiz ama en güçlü tanığıydı.

Z Kuşağı Ve Gönüllülük

Yazar: Ayberk Orhan

“Z kuşağı gönüllülüğe uzak.”

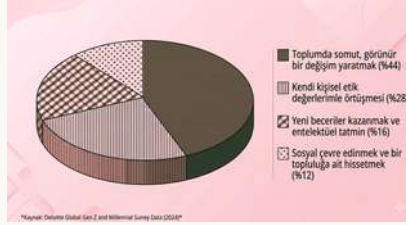
Bu cümleyi son yıllarda o kadar çok duydum ki, artık bir ezbere dönüştü. Fakat sahaya indiğinizde, gençlerin içindeki o kıvılcımı fark etmek uzun sürmüyor. Aslında Z kuşağı gönüllülüğe uzak değil; sadece “niçin”ini bilmeden bir işe adım atmak istemiyor.

Bizden önceki nesillerde “yap denileni yapma kültürü” hâkimken, Z kuşağı sorguluyor, anlam arıyor, değer temelli hareket etmek istiyor. Bir etkinliğe, bir projeye, bir vakfa sadece görev almak için değil; gerçekten “bir şeylerin değiştiğini görmek” için geliyor. Bu yüzden gönüllülüğü bir “vazife” değil, bir “anlam arayışı” olarak görüyorlar.

Ben de bir genç olarak bu arayışı her gün görüyorum. Bir öğrenci “Abi ben bu etkinlikte ne öğrenirim?” diye sorduğunda, aslında içten içe “Ben kim oluyorum?” sorusuna da cevap arıyor. Gönüllülük bu soruya verilen en güzel cevaptır: “Ben, başkası için bir şey yapabilen biriyim.” İşte bu farkındalık, Z kuşağının kalbini kazanmanın anahtarı.

Elbette bazı zorluklar da var. Hız çağında yaşıyoruz. Her şey anlık tüketiliyor; bu yüzden sabır isteyen gönüllü süreçler gençler için bazen sıkıcı gelebiliyor. Fakat burada bize, yani saha çalışanlarına büyük bir görev düşüyor: Gönüllülüğü bir “süreç” olarak değil, bir “deneyim” olarak anlatmak. Çünkü Z kuşağı deneyim yaşamayı seviyor. Onlara sadece “gel çalış” değil, “gel birlikte üretelim” demek gerekiyor.

Bir gencin ilk etkinliğe katıldığında çekingen olup ikinci haftada sahnede konuştuğunu görmek, gönüllülüğün dönüştürücü gücünü gösteriyor. Bu dönüşüm, hiçbir ödülle kıyaslanamaz. Çünkü gönüllülük; özgüveni büyütür, paylaşmayı öğretir ve insanın kendini tanımasına vesile olur.

Z Kuşağının gönüllü etkinliklere katılım sebeplerinin dağılımını gösteren grafik.

Z kuşağının en belirgin özelliği hızlı düşünmesi, meraklı olması ve kendini ifade etme isteği. Bu yönlerini doğru kanalizasyon edebilirsek, gönüllülük sadece bir faaliyet değil, bir yaşam biçimi haline gelir. Onlara hazır kalıplar sunmak yerine, üretim alanı vermek gerekiyor. Bir sosyal medya içeriğini tasarlarlarken fikirlerini dinlemek, bir etkinliğin temasını birlikte belirlemek bile aidiyet duygusunu artırıyor. Çünkü bu kuşak “duyulmak” istiyor.

Sonuç olarak; gönüllülüğü Z kuşağına anlatmanın yolu, uzun nutuklar değil, kısa ama samimi temaslardır.

Onları bir masaya davet etmek, fikirlerine değer vermek ve her şeyden önemlisi “bizimle birlikte başarabiliriz” diyebilmektir.

Gönüllülük, Z kuşağı için sadece bir sorumluluk değil, kendini keşfetmenin yolu olabilir. Yeter ki biz o yolu açık tutalım.

Raflarda Kaybolmak: Kitap Tutkusu ve Biriktirme Takıntısı

Yazar: **Ömer Eraslan**

Sen de fark ediyorsun belki: Kitaplarının arasına adım attığında zamanın bir türlü akmadığını, dünyanın sessizliğe gömüldüğünü. Raflar, karmaşık bir labirent gibi; her bir köşesinde başka bir yaşam saklı. Ellerini bir kitaba uzattığında parmak uçların kâğıdın hafif pütürlü dokusuna değiyor, burnuna eski ve yeni mürekkebin karışımı doluyor, o koku, sanki geçmişin ve geleceğin bir çağrısı, seninle konuşuyor gibi. Bir sayfayı çevirdiğinde çıkan hışırtı, odanın sessizliğinde bir nehir gibi akıyor ve seni başka bir zamana taşıyor; zamanın kendisi bile sayfaların arasında kayboluyor, duraksıyor, senin nefesinle birlikte ritmini buluyor.

Raflar dolup taşarken, gözlerin yeni bir kitabı yakalıyor; kalbin hafifçe hızlanıyor. Bu heyecan mı, yoksa alışkanlığın bilinçdışı bir dürtüsü mü, ayıramıyorsun

Tutku ile takıntı arasındaki ince çizgi işte burada beliriyor, incecik, neredeyse dokunulmaz, ama tüm bedeninle hissediyorsun. Kitaplar sana güven veriyor, onların arasında yalnızlık sessizleşiyor. Boşluk hissi kayboluyor. Ama raflar taşmaya başladığında, o güvenin yerini hafif bir yük, hafif bir baskı hissi alıyor. Okuyamadığın kitaplar, sessiz bir suçluluk hatırlatıcısı gibi duruyor; üzerlerinde zamanın, ilgisizliğinin ve belki de kendi ertelemelerinin gölgesi var. Ve anlıyorsun ki: Tutku, yaşamını genişletir, biriktirme takıntısı ise onu daraltır. Kitaplar, seni sen yapan düşünceler, duygular ve hayaller sunuyor. Ama onları yalnızca raflarda biriktirmek, onları yaşamamak, seni kendi dünyanda bir tür hapsoluşa terk ediyor. Rafların arasında kaybolmuş, kendi labirentinde dönüp dolaşıyorsun; özgürlük sayfalarında yaşamakta, kelimelerin akışına bırakmakta.

O yüzden sana sesleniyorum, sevgili okur. Ellerini bir kitaba uzat, kapağını yavaşça arala: parmağınla kâğıdın dokusunu hisset, burnuna hafif mürekkep kokusu dolsun, gözlerini cümlelerin ritmine bırak, kulak ver sayfanın hışırtısına, derin bir nefes al. Her bir satır seni başka bir dünyaya, başka bir zamana taşıyacak; her sayfa, hem evreni hem de kendini yeniden keşfetmeni sağlayacak.

Ve belki fark edeceksin: Raflarında birikmiş sessiz yığınlar yerine, okuduğun her bir sayfa seni dünyaya ve kendine biraz daha yakınlaştıracak. Ellerini kitaba koy, sayfaları aç ve kaybol... Çünkü en güzel yolculuk, duyuların her birini uyatarak, okuduğun satırda başlar; bir nehir gibi akar, seni kendi zamanının ötesine taşır, ve sen, yalnız sen, sayfaların arasında yeniden doğarsın.

Sabah gözlerini açtığı anda odanın rengi her zamankinden daha donuktu. Olan biteni tam anlayamamasına rağmen her gün gitmek zorunda olduğu işe gitmek için hazırlanmaya başladı. Kahvaltı etmek istemediğinden çantasına biraz olsun tok tutacak birkaç atıştırma koydu.

Lacivert takım elbisesini giydikten sonra lacivert renginin bugün daha siyah görüldüğünü farketti. Beklemeden evden çıktı ama şimdiden gecikmişti.

Binanın mavi kapısı, evindeki mavi eşyalar gibi solmuştu. Güneş bulutların arkasında kaldığı için renklerin soluk gözüktüğünü düşündü. Hızlıca mavi arabasına yürüdüğünde arabasının da mavi renkten yoksun kaldığını farketti.

Hayatının zaten yeterince sıkıcı ve renksiz hissettirdiğinden şikayetçi olan bu zavallı adam şimdi de gerçekten sevdiği renklerden birinin kayboluşuna ilk elden şahit olmuştu.

Ne yapacağını bilemez bir halde etrafına bakındı, bugün işe falan gitmeyecekti. Mavi rengi bulmak şuan onun en önemli göreviydi. Şehir merkezine doğru hızlı adımlarla yürümeye başladı, koskoca şehirde elbette ki mavi rengini bulabilirdi.

Sürekli gördüğü çocuk parkının önünde durdu, buradaki kaydırağın eskiden mavi renk olduğundan oldukça emindi fakat kaydırağın rengi de kayıptı.

Parkta oynayan çocukların gülüşmelerini dinlerken, onları izleyen ailelerinin bakışlarındaki sıcaklığı hissetmişti. Mavi rengi burada da bulamadığından hızlı hızlı yürüyerek aramaya devam etti.

Her sabah gittiği kafenin önündeki kedi evinin maviye boyanmış olduğunu hatırladığı için kendini orada bulmuştu ama tahmin ettiği gibi mavi rengi burada da yoktu.

Ardından simsiyah bir kedi yürümesini engelleyerek bacaklarına sürtündü. Normalde hiç yapmadığı bir şey yaptı ve eğilerek zayıf kedicğin başını okşadı.

Kedi istediği ilgiyi alınca yanından uzaklaştı ve adam yakınında si dışında bir sürü kedi daha olduğunu farketti. Gülümseyerek yuvalarının önünden çekildi, ardından onlara yol verdi. Miyavlamalar eşliğinde evinin yanından ayrıldı. Bakacağı bir yer kalmayınca herkesin bir yere yetişmek için koştuğu işlek caddede onların aksine etrafına bakarak ve yavaş yavaş yürüdü. Artık yolun sonuna gelmişti, oksijenin ve hayatın olduğu genişçe bir parka çıkmıştı yolu.

Caddenin kenarında oturarak resim çizen bir dedeye rastladı. Elinde binbir renk karışmış olan palet, yerlere saçılmış boyalar ve üzerine resmini çizdiği büyükçe bir tuval vardı.

Dede, tuvaldeki karışık renklere dalmış haldeydi ama adamın ona baktığını fark edince fırçasını yavaşça bıraktı. Başını kaldırıp bakışlarını ona çevirdi; gözleri, sanki dünyadaki bütün renkleri yıllarca içinde saklamış gibi derindi.

"Renkler insanların hayatından durduk yere çekip gitmez." dedi birden.

renk sokak köşelerinde saklanmaz.

"Eğer maviye yeniden kavuşmak istiyorsan... önce hayatında onun yer açtığı duyguyu hatırlamalısın. Rengi değil, anlamını bul."

Adam, dedenin söylediklerini tam anlayamadan, gözleri tuvale kaydı karmakarışık renklerden oluşan bir kaos gibiydi, ama sonra... bir şey kıpırdadı.

Tuvalin sağ üst köşesinde, önce bir gölge gibi beliren hafif bir renk gördü.

Gözlerini ovuşturdu. Renk sanki nefes alıyormuş gibi genişledi, çocukluğundan ve monoton hayatından önceki yaşamından gelen bir anı gibi içini umutla doldurdu.

"Bu..." dedi fısıltıyla, "mavi mi?"

Oracıkta yere oturdu. Bakışlarını gökyüzüne kaldırdı, önce soluk bir ufuk çizgisi, sonra gökyüzüne çalan ince bir ton... Bir damla mavi, bir damladan biraz daha fazla...

Mavi sanki vücudunu geri kazanıyordu. Adeta yavaş adımlarla gökyüzünü ele geçiriyordu.

Mavinin geri gelişini sadece gökyüzünde değil, yere saçılmış boyalarda ve yaşlı adamın ellerinde de gördü.

Adam dedenin çizdiği resme biraz daha yaklaştı. Mavi artık belirgindi, hatta eskisinden daha canlıydı. Uzun süredir yaşamadığını farketti. Evet belki hayatı devam ediyordu ama bu yaşamak değildi. O an herşeyi anladı.

Mavi renk kaybolmamıştı.

Maviyi göremeyen kendisiydi.

Kürsüde

NUTUK

Hücrede

DÜRTÜ

Yazar: **Beyza Bozo**

İnsan uzun uzun baksa aynada, ne kadar ötesini görebilir gözbebeklerinin? Ne kadar zamanda, hangi hislerle denk gelir kendisine? Baksa, baksa, baksa... Küçük bir çocuğa bakar gibi, en sevdiği dostu dinler gibi, vicdanına da sadık kalarak, güzel duyularla baksa yine de görür mü gözyaşının ardındaki yorgunluğu?

Belki de en büyük körlük budur. Baktıkça göremez hale gelmek... Ne yapacağını, nasıl yapacağını kestiremeyecek kadar hissiz kalmak. Belki uzunca üzerine düşmekten, belki de sürekli yanlış yapmaktan; kendine yabancı kalmak, tüm çabaya rağmen bir adım dahi ötesini görememek, körleşmek... Hakikaten görememek ve hakikati göremeyecek hale gelmek. Öyle bir hale gelince de; kendine nasıl davranacağını, nasıl bakacağını bilemeyen insan, göremediği hakikatlerin altında ezildikçe eziliyor sanki. Kaçtırdıkça kaçırıyor sanki bu kez, kaçırmaktan korktuğu onca şeyi, tam da olmaktan korktuğu yerde bulunca kendini, anlıyor... Anlıyor nasıl güzel kaybolduğunu ve uzaklaştıkça uzaklaştığını. Sonrası yine boşluk, büyük bir boşluk. Korktuğu yere gelince anlıyor aslında korkulacak bir şey olmadığını ama kendine her seferinde buralarda rastlayınca utanıyor da sanki, ilk fırsatta kaçıveriyor telaşa, bir sonraki karanlıkta kendiyile buluşmak üzere...

Kendini karanlıklarda tanıyana zordur kendine hoşça bakmak. Ondandır aslında gözbebeklerinin ardını göremeyişi, kırıldığı yerden geçmek can yakar çünkü. Kendine hoşça bakmak, hoş bir alemin ardından bakmak zannedenler, hayal kırıklığıyla bakar evvela... Ondan sonrasında vardır bir karşılaşma belki ama orası çok uzak hissettirir. Ve uzaklık dışarıda arandıkça iç alem gurbet olur insana. Göremez hale gelince de, arar arar durur. Öylece durarak belki, bir çocuğun bakışında, huzurlu bir anın ortasında ya da olur olmaz bi yerde rast gelme ümidi kendimize... Belki de bunların hiçbirini, o bakışların ötesinde, duyuların ağırlığında değil de, sadece yolda olarak. Kaybolmak, ama bulma telaşı olmadan, aramadan sadece var olmanın sadeliğini ve değerini düşünerek. Bir şey kaybedilirse aranır çünkü, içimizin karanlığına gömülü olsa da, var olan bir şeyi aramak yersiz geliyor böyle düşününce. Ve bazen de gözümüzün önünde olan şeyi göremeyecek hale gelir, hiç aramıyorken buluveririz. Belki de kaybetmemişizdir de gözden kaçırıyoruzdur kim bilir? Bu alemde var olmanın heybetinde ve temaşanın zevkinde kalmalı belki de insan. Sadece orada.

Gelip geçen güzelliklere hayran olarak, kopan fırtınalara hayret ederek belki, gözleri sevinçten gülerken de, ağlarken de öylece kalmalı belki de sadece o anda. Biriktirmeden, kırmadan, dökmeden... Ötesini berisini düşünmeden.

Var olmanın kıymetini, o anda gerçekten var olarak göstererek kendine...

Belki de insan sadece bundan ibarettir, bu alemde var olması, temaşanın bir parçası olmaktır. Var olmanın güzelliğinde, bu alemin bir parçası hissederken, hayran olduğun onca şeyin arasında, kendine rastlamaktır belki kendini bulmak. Bulduğunu farketmeden, aramadan, aramaya ihtiyaç duymadan, yormadan, yorulmadan, hislerin altında ezilerek değil de, onların gölgesinde. Dedim ya belki de hiçbirini, sadece var olmak başlı başına değerli ve yeterlidir. Çabasız gelen güzellikler aranmaz hem. Öyledir belki... Öyle olsa keşke. Kendi içinde bir şeyleri bulmak aranarak bulunur mu bilemiyor tahmin edemiyor, arasak da bulamıyoruz. Alemde var olmak nasıl çabasız olduysa, var olmanın sonsuzluğuna ve güzelliğine rastlamak ancak böyle olur gibi. Öylesi yüksek ve öyle ulaşılamaz geliyor. Derinliğini tahmin bile edemediğimiz bir kuyuya sesleniyor da kendi sesimizi duyamıyor gibiyiz. Öyle sonsuz evet ama, değil cevabı, sesimizi bile tekrar etmiyor. Kuyunun başında seslendikçe sesleniyoruz, biliyoruz şöylese de bizim söylediğimizden başkasını söylemeyecek... Farklı bir şey beklemek belki de hatamız. Sorularımıza cevap versin istiyor, çaresizce bekliyoruz. Kaldırıp başımızı göğe bakmalı, hayran olduğumuz alemde var olduğumuzu bilmeli. Hissetmeli... Gelmeyen cevabın bir cevap olduğunu belki de...

Şiire Dair

Yazar: Ahmet Özcoşar

İnsan bazen bir kelimeyle farkına varır. Bazen bir mısra, yılların yükünü omuzlarından alır. Bazen bir beyit, kalbin kilidini açar. Asıl dilinin ucuna kadar gelip bir türlü dile dökemediği hislerini tercüme eder. Divan şiiri başta olmak üzere şiire hep bu gözle bakıyorum. Çünkü şiirde, kelimelerle oluşturulan bir sır, bir derinlik, adeta bir sihir vardır. Mesela “Hazer kıl, kırma kalbin kimsenin canını incitme” cümlesi ile “Sakın başkasının kalbini kırma” sözü, her ne kadar aynı manaya işaret etse de, aynı tesire ve aynı derinliğe değere sahip değildir. Bizler, Divan şairlerini ustaca kaleme aldığı bu şiirleri bugün yeterince idrak edemiyoruz. Bunun birçok sebebi var ama bana göre en önemli sebeplerinden biri, eski kelimeler ile olan bağlantımızın azalması ve giderek yok olması; bir diğeri ise şiir yazma, okuma kültürünü kaybetmemiz. Bu yüzden o derinliği ve inceliği tam manasıyla kavrayamıyoruz. Oysa o devrin tanıkları, bu üsluba öylesine hakim öylesine bağlı ve sadıktılar ki...

Alvarlı Efe, henüz genç yaşlarında bir şiir yazmış ve bu şiirin divanda okunmasını istemiştir. Ancak okunurken mahlasının söylenmemesini özellikle rica etmiştir. Divan kurulmuş, hanende şiiri okumuştur. Şiiri dinleyenler arasında bulunan Muhammed Lütü (Alvarlı Efe)’nin babası Gedâî Hüseyin Efendi ise, tertip ettiği kendi divanını alıp sobada yakmıştır. Yanındaki müridanlar engel olmaya çalışmışsa da ancak yarısını kurtarabilmişlerdir. Kendisine, “Bunu neden yaptın?” diye sorulduğunda ise şu cevabı vermiştir: “Eğer bu şiiri yazan biri varsa, benim divanımın bir manası yoktur.” İşte bu söz, edebe, sanata ve hakikate duyulan saygının ne derece derin olduğunu gösteriyor. Kendi emeğini bile hakikat karşısında feda edebilecek bir teslimiyet ve samimiyet... Bu farkındalık ve samimiyete sahip bir kültürde ancak şiir kendine yer bulur ve gerçek hüviyetine kavuşur. Şiir, pek çok hakikati zarif ve latif bir üslupla gönlümüze nakşeder. Bazen bir mesele hakkında sayfalarca anlatacağımız hakikati, tek bir mısra ile kalbimize yerleştirir.

Anlatmaya kalksak belki sayfalarca yazacağımız bir duygu bir mısra ile anlatılır. Peki sayfalarca anlattığımız şey mi etkilidir yoksa bir mısra mı? Bak şair şiir hakkında ne demiş; Bir özge meratibdesen ey şeiri dilaviz Gencine-i esrarı hüddadan mı gelirsene. “Ey gönüllere tesir eden şiir sen özel bir mevkidesin (yoksa) Allahın sırlar hazinesinden mi geliyorsun” diyerek şiiri insanları etkileyen ilahi bir sırı benzetmiş. Onun mevkisinin hep özel olduğuna vurgu yapmıştır. Bizler bunu bugün tam manasıyla anlamasakta bizden öncekiler şiire böyle bakmış. Son sözler...

Her şeyin değerini yitirdiği günümüzde, kelimeler de kıymetini maalesef kaybetti.
Bir kelimeyle, bir cümleyle anlatılabilecek hakikatleri sayfalara sığdırmaya çalıştık.
Kelimeler çoğaldıkça manalar azaldı.
Sözler uzadı, gönül kapıları daraldı.
Ve sonunda, sayfalarca yazıp yine de anlaşılmanmayı öğrendik...

Tımarhane Simülasyon Günlükleri

Yazar: Aslı Yanık

Selamlarrr,
Dünyanın son elli yılında görüp görebileceğiniz en ilginç en çılgın en hastalıklı dönemi tımarhane simülasyonlarına hoş geildiniz. Niyetim bu devirde hissettiğiniz garipliğin mazlumluk anlamında değil yabancılaşıma anlamında , trend olan her şeyi yadırgamanızın ve daha da önemlisi çok normal insani davranışları yaptığınızda bile ötekileştirildiğinizi farkediyorsanız yalnız değilsiniz burdayız bu klüpteyiz. Ben de elimden geldiğince bu tür durumları esprili bir dille burada yazmaya paylaştığımız anılarla güncel mevzulara ait yorumlarla sahip olduğumuz aynı duyguları ifade ederek yabancılaştığımız bu toplumda biraz olsun aidiyet duygumuzu arttırarak bir nebze olsun eğlenmek. Kamusal alanda çalışmak tam anlamıyla açık oyunlarında savaşmak gibidir. Tek fark oyunun sonunda ölmüyorsun ama yüzünde tiklerinin olduğu sinirden dudak içlerini ısırdığın ve sonunda da ölümcül korkunç şakalarla kara mizah yaparak psikoloğun yolunu tutmanız gerekiyor, tabi bu konuda da popüler psikoloji yöntemlerine ve etiketleme trendine inanıyorsanız. İnanmıyorsanız atları tımar ettiğiniz bir çiftliğe gitmenizi tavsiye edebilirim. İnanın çocukluğunuzda yaşadığınız 3-5 anıyla 35 yaşında insanların 50 kusür yaşında insanları suçlamak için yer aradıkları bilim! Alanından daha iyidir. 15 sene içinde bu yöntemleri yanlış demezlerse ben de Yan Etki değilim. Vücudun hatası onarılır ama ruh gidince hadi geçmiş olsun gezersiniz ortalarda Voldemort gibi. İşte bu kadar önemli bir parçanızı henüz denenmiş bir alana tedavilere emanet etmek bilemiyorum, işin güzel tarafı şu: Pişman olmuyoruz. Sadece şaşırıyoruz. Sonra o zaman da şimdiki teorileri suçlar dururuz. Çünkü biz ders alan insanlar değiliz...

Neyse bize de hikâye çıkıyor diyelim. Neyse iş hayatı öyle bir ekosistem. Küçük bir köy herkesin çok entelektüel, çok medeni!! olduğu harika bir ekosistem. Bir saatliğine yasalar olmasa hepsi birbirini yamyamlar gibi parçalamazsa ben de Yan Etki değilim. Bir de bunu çok normalleştirmişler ya ona bitiyorum. Çok samimi gözüküp, 5 sls sonra arkasından ağza alınmayacak dedikodular ithamlar mı dersin, kıskançlıktan veya çirkeflikten kaynaklı şizofrenik senaryo yazma denemeleri mi dersin aklınıza ne gelirse. Hayır ama bence bu yetenek bu kadar tiksindiğin birin bu kadar sıcak ve samimi davranmak gerçek bir yetenek gerçek bir oyunculuk gerçek bir şizofreni kişilik bozukluğu psikolojik etiketlemeleri seviyoruz ya yapıştırdım bir tane afiyet olsun. Farklı güç dengelerini de hesaba katalım. Amir-çalışan güç dengesi, çalışan- çalışan güç dengesi, hizmetli kadrosu çalışan-memur güç dengesi, evli-bekar flört dengesi ve daha nice güç dengeleri... Bu güç dengelerini lütfen öyle küçümsemeyin bir günde tahtınızdan olur dedikodu konusu olursunuz ertesi günü dedikodu yapan oyun kurucu mini bir Amerike olup bu tımarhane de süper manyak olursunuz. Öyyyle bir ortam. Hey gidi game of thrones gel de oyun gör gel.

Tüm bu saçmalıklara ben gelmem dedikodu yapmam işimi yaparım maaşımı alırım kimseyle işim gücüm olmaz bana da bir şey olmaz dersiniz yanıldınız. Tam tersine en çok size bir şey olur. Hani bir caps var ya hiç bir suçum yokken insanların gözünde dikkat çekişim başımda itfaiye lambası ve sesi. Hah işte tam öyle olursunuz. Çünkü yaptıkları bu deli saçmalıklarına sen ne kadar uzak kalıp ahlaklı bir davranış gösterirsen onların karanlığını o kadar göstermiş olursun o sebeple onlar gibi olamıyorsan bile senin özel hayatını tabiri caizse köstebeğin toprağı eştiği gibi eşip hatanı bulmaya çalışırlar ki bakın sen de bizim gibisin aslında biz o kadar da karactersiz g...tler değiliz kanıtlasınlar. Ortam bir köy ahalisinin yakınlığı kadar yerel, insanlar ise köylü kurnazlığını eğitimle medeniyet kisvesiyle harmanlamış sinsi ve sen bu ortamda istesen de kendini soyutlayamıyorsun çünkü aynı odada 10 kişi. Üniversitede olsa ahlakını mı beğenmiyorsun diskalifiye ve iletişim biter. Dersi bile beğenmeyince ekle bırak haftasında bırakırsın. Bu ortamda imkânsız bu zihniyetlere tahammül etmek ya da baş etmek zorundasın. Baş etmek daha güzel oldu. Eğer özel hayatını belli bir noktaya kadar paylaşan özel her tür ilişkisini sana kadar yaşamayı seven biriysen bu akbabalarını daha da cezbedersin. O kadar maaş sabahtan akşama kadar 3 mail atarsan tabi ki ek işlere zaman kalır akbabalık gibi.

Bu tür akbabalar deşeler de deşeler senin özel hayatını. Hele bir de kültürün ona uymuyor o EVLİ sen bekarsan yandı gülüm keten helvam sosa bulanmış gibisin onun için. Sen ayıp nezaket etik diye alttan aldıkça o daha da arsızlaşır ve her şeyini sorgular sorulayıp öğrenemediği yerde yüksek hayal gücüyle hikayeni yazar ve etrafa Papatyaseren Nohutçuoğlu gibi o malum psikoloji dizi tadında etrafa peşkeş çeker. Bir de bak ben de anlatıyorum diye hiç ama hiç merak etmediğiniz kalite karakterini görse intihar edecek karakteri gibi hayatını başlar anlatmaya. Bu şekilde senin özel hayat sınırlarını delmesini normal gösterebilirsin. Kısaca betimlemeye çalıştım bu harika tımarhane simülasyonunu beğenirseniz spesifik öykülerle ve kendimce çözümlerle devam edicizz bu seriye.

Bunlara maruz kalan son mohikanlar, akıncılar, avatarlar yalnız değilsiniz ve siz şerefi süresiz tatile çıkmış, onur güncellemesi hiç gelememiş akbabalar sizin farkınızdayız oyun bu şekilde devam etmez etmeyecek haberiniz olsun. Bir an seçim sonrası ulusa sesleniş yapıyor gibi hissettim tövbe estağfurullah sen esirge Yarabbim dilim sürçtü. Önemli Not: Hepsi maille günü geçirmiyor tabi ki her bölümde çok çalışan iki üç kişi olur onlar tüm işi yaptıkları için ahlakla uzun süredir görüşmemiş yanında ahlak diye fısıldanıp geçilmiş tipler bu şekilde 3 mail atarak ofis dekoru, masa süsü olarak iş hayatlarına devam etmektedirler.

GELECEK KUŞAKLARIMIZI
PLANLARKEN
ERDEMİN
KALITSAL
OLMADIĞINI
UNUTMAMALIYIZ

THOMAS PAINE

Kuğulu Park'ta Bir Ankara Sabahı

Yazar: Serdar Sezer

Tunalı Hilmi Caddesi'nde, sabahın altısında, Mehmet Erdem şarkıları dinleyerek yürümemin bir nedeni olmalı. Gören, bu şehrin yerlisiyim sanır. Aslında on yıla yakın bu şehirde yaşadım; yerli sayılabilirim. Gören, pek çok şey sanabilir aslında. Psikolojik olsa gerek, ben bu şehirde otelde uyuyamıyorum sadece. Uyuyamayınca kendimi Kuğulu Park'ta buldum. Ve (bunu itiraf etmek biraz canımı yakıyor ama) kuğular bu durumdan hiç hoşlanmadı. Parkta in, cin ve birtakım ördekler top oynuyor. Parkın girişindeyse ekip aracı,nam-ı diğer amcalar... Banklar ıslak olsa da biraz ucundan oturdum. Başka bir ıslak bankta evsiz bir amca uyuyor derinden. Ağaçların dallarını tamamen kesmişler. Oysa Kuğulu Park'ta sarılmam gereken Akağaçlar vardı benim. Evet, ah, evet. Ben biraz serseriyim. Akordiyon çalan bir amca vardı burada, o daha uyuyordur; sonuçta park ile iyi bir uyum sağlamışlardı. Kuğulu Park'tan günler önce başka bir parktaydım. Yaklaşık 400 km uzakta, sahil kenarında, Mudanya'da... O gün canım sıkındı. İnsanın canı tek kolunu kopartıp, o kolla kendini dövmek isteyecek kadar sıkılabilir bazen. Tüm tanımadığım kişileri o gün Instagram'dan engellemeye başladım. Öyle deliyim. Bir şey ister mesela, onu kanı çekilerek, hücreleri büzüşerek ister ama o iş olmaz. Olamaz. Olmayacak şeyler istediğini kabullenmemek, insanın temel özelliklerinden biridir

O yüzden parklara gider, sahile iner, yağmurlarda mahzun gezer insan kişisi. O parkta yaşadığı hatıraları yâd eder, ağlak ve kederli. Belki sevdiği biriyle buluşmuştur orada. Belki birini öpmüştür. Belki de birini öpmeyi canı çekmiştir; en masum ve içten haliyle kanının. Ama akacak kan yerinde duramamıştır en nihayetinde. Masumiyet parkı terk etmiş, geriye sadece sağlıkları ve yaşam kaliteleri oldukça şaibeli bankta uyuyan evsiz amcalar kalmıştır. Evsiz amcalar da insan. Bunu söylemem ne denli acımasız, çaresiz ve yalan. Hiç, bir evsiz amcayla, iş arkadaşın gibi, ne bileyim sevgilin gibi, kankan gibi vakit geçirmişliğin var mı? Benim var. Sen ancak öyle bön bön bakarsın amcalara ve dersin ki: "Ben deliyim herhalde. Şu sağlıklı, şu göreceli olarak varlıklı halimde, hâlâ kendime acıyorum. Ama bak, ne hayatlar var! Hem de ne hayatlar var!" İşte böyle arsız arsız geveleyerek, ibret alırsın. Yahut aldığını sanırsın. Halbuki evsiz amca hem aç hem harman. Neyse... Harmanlık, hele de sevdaya harmanlık nedir, biliyorsun en azından. Ya da şu an benden bir şey öğrendin. Evrenin henüz keşfedemediğimiz gizemleri kadar tuhaftır, olacak şeyler.

Olmaması hayırlı şeyler arzulanmaz her zaman insan. Hayrını şerrini, gireceğini çıkacağını, kendine ve etrafındakilere neler edeceğini zerrece umursamadan ister bazen kimi şeyleri... İşte bu anlattığım saçma sapan şeylere ihtiras denir. Kuğulu Park'taki pis kokulu kirli bir sudur bu his. Üstelik hangi yöne akarsa aksın, ister Fransız hatta Alman altyapılarıyla karşılaşsın, yine de taşar, sel olur, ortalığı berbat eder ihtiras. Tarzı budur, karışılmaz. Ve parklar, ekseriyetle yağmurlu sabahlarda ıssız ve serin olur. Tehlikeleri çeşitlidir lakin benim karşılaştığım en büyük tehlike, yine kendim oldum o günün sonunda. Akağaca sarıldıktan hemen sonra, beş metre sağımda onu gördüm: On yıl önce Ankara'ya istemeden taşındığım o halimi, yani gençliğimi...

Öyle çok kötü, bedbaht bir halde değildim, mutlu da sayılmazdım. İşin en tuhafı, beni gördüğüne hiç şaşırmadı. Dedim: "Serdar, çıldırdın herhalde? Burada işin ne? Hava yağmurlu ve çok soğuk, farkında mısın?" "Ben Uludağ'da büyüdüm, pek üşümem ya!" diye cevapladı beriki. Üstüne başına baktım; epey de inceydi. "Gençlik işte! Kafa yok ki kafa! Sol akciğeri eline alınca görürüm ben seni..." diye düşündüm ama üstelemedim. Çok da uzatmadan karşılaşmamızın heyecanını, eski bir dost gibi yanına oturdum gençliğimin. Sanki koca Ankara'da bizi bizden çok sevip anlayacak, koruyup kollayacak, sabahın köründe o siyah kuğu dâhil, başına basacak başka kimseler yoktu. Gerçi tüm bu şefkate dal vermiş Akağaçlar, tepemizde dalları budanmış bir şekilde dikilmeyi sürdürüyordu. Onların suskunluğuna sığınıp, biz de ince ince susuştuk bir süre. Sonra sessizliği gençliğim bozdu. "Bu kadar yorgunluğa neden uyuyamıyorsun? Psikolojik mi?" "Yuh, Serdar Yuh!" dedim. "Senin bana hiç mi itimadın yok?" "Olsun mu?" diye terslendi, beni baştan aşağı tek kaş havada süzerek. Kendimi niye sevdiğimi bir kez daha hatırladım. Çok kötü olduğuma emin olduğum anda bile, hep bir şaka, hep bir espri peşinde koşardım.

"Sadece," dedim. Bunu dedikten sonra bir süre susup, hızlı hızlı elimdeki sudan bir yudum aldım. Damağım kurumuştu, bizimkine çaktırmadım. Sonra lafa girdim, kendimi tüm zamanlarımda teskin etmek istercesine... "Sadece, tekrar tekrar ve üstelik her seferinde öncekilerden biraz daha derin, bir tutam daha yoğun bir şekilde karnımın orta yerinden kendimi kötü hissediyorum. Her seferinde kendimi kaybedip, sonra gece yarısını geçtikten sonra, sabaha karşı bütün prensesler evlerine döndüğünde ve tüm iyi çocuklar uyuduğunda, yeniden uyanıyorum. Sonra dalamıyorum. Fakat şundan da avunuyorum: Dört yıldır yalnız yaşıyorum; kendimi, kendimle zaman geçirmeyi yalnızlık saymayacak şekilde yetiştirdim." dedim. Biterken güldü. Gülüşü sevdiğim her şeyle, o en çok kalbimi yaranla, ihtirasın adıyla, içimdeki tüm gölgeler ve aydınlıklarla aynıydı; korktum. Uzun süredir korkmuyordum. "O zaman," dedi. "İntihar etmiyorsak yani, çünkü etmemişiz belli, şu Kuğulu Optik'in karşısındaki Mado'da bir çay mı içsek? Hava hayvan gibi soğuk." "Mado'yu sevmiyorum, o zaman Ceviz'e gidelim. Geçmiş yıllarda bir gün burada kahvaltı yapmıştık, hatırladın mı Serdar?"

Yazar: **Güler Eliyeva**

Gözlerimi yılların verdiği yorgunlukla açtım. Belimin ortasına acımasızca saplanmış sert demirin ağrısıyla uyandım. Kıpırdamadığımda ağrı sanki hiç yokmuş gibi geliyordu; ancak etrafa baktığımda ya da kendimi o demirin arasından kurtarmaya çalıştığımda gözlerime kadar yükselen bir acı hissediyordum. Tarif edilemez ağrıydı. Yaşıyordum ama hiçbir yerimi oynatamıyordum. Ellerimi, ayaklarımı ileri doğru itemiyordum. Her kurtulma çarpınışımda sanki ağrı daha da artıyor, nefes almak zorlaşıyordu. Yapacak hiçbir şeyim yoktu. Yarı açık gözlerimle etrafa bakıyor ve sakince nefes almaya çalışıyordum. Kendimi hiç bu kadar çaresiz hissetmemiştim.

Etrafım benim boyumdan kat kat büyüktü. Yerler buz gibi soğuk, kaygan, turuncu renkli ve üzerinde desenler olan taş gibi sert bir yapıydı. Başımı kaldırıp yukarı baktığımda beyaz zemin üzerinde mavi yarım halkalar ve küçük gri yıldızlardan oluşan geniş bir alan görüyordum. Duvarlar rutubetliydi; sararmış ve eskimişti.

Eşyalar da bu rutubete daha fazla dayanamamış gibiydi. Parçalanmış, yarım yamalak çalışıyor ve ayakta zor duruyorlardı. Buzdolabından, sessizlikte kendini belli eden ince bir uğultu geliyordu. Bazen musluktan düşen tek bir damla ya da dolap kapaklarının paslı demire sürtünmesiyle çıkan gıcırta bu sessizliği bozuyordu. Çok zordu buraya dayanmak. Ancak başka şansım yoktu. Kıpırdamamak ve sadece sonunda bir şeyin olmayacağını bilerek beklemek oldukça zordu.

Burnuma bir koku geliyordu. İlk başta bunun vahşetin kokusu olduğunu düşündüm. Ama hayır... Tam yanı başımda duran küçük bir peynir parçasının taze kokusuydu bu.

Onu hissedince yüzümde küçük bir gülümseme oluştu. Sanki tüm ağrılarım geçmiş gibiydi. Kendimi küçük bir ormanda, sıcak bir rüzgârın altında koşuyormuş gibi hayal ettim.

Tüm hayatım o peynir parçasını aramakla geçmişti.

Her gece deliğimden dışarı çıkar, gecenin sessizliğini küçük kıpırdamalarım bozardım. Tırnaklarımın zemine sürtünmesi duyulurdu. Çok ses yapmazdım doğrusu. Halının üzerinde ya da mutfak zemininde yemek kırıntıları arardım.

Her gece deliğimden dışarı çıkar gecenin sükunetini küçük kıpırdamalarım, tırnaklarımın zemine sürtünmesi bozardı. Fazla ses yapmazdım doğrusu. Sadece halının üzerinde ya da mutfak zemininde yemek kırıntıları aramakla geçirirdim zamanımı.

Doğduğumda zaten o deliğin içerisindeydim. Kendi eveim gibi gelirdi deliğin dışarıya da. O yüzden oldukça rahat takılır, bazen doyduktan sonra odaların arasında zaman geçirir, keşfe çıkardım. Yeni bir eşya geldiğinde incelemek için sabırsızlanır, geceyi beklerdim. Gündüzleri dışarı çıkmazdım. Ayak sesleri bana bayağı ürkütücü gelirdi. Yalnız yaşamıyordumdur tabii. Benden başkaları da vardı. Oldukça büyüklerdi. Boyum asla yetişmez, bazen varlığını bile duymazlardı.

Beni sevdiklerinden emin değildim. Bir keresinde biriyle karşılaştığımda cıgıllık atmıştı. Doğrusu ben bıyıklarımı ayaklarına sürtüp dostlaşmak istemiştım ancak sanırım beni yanlış anlamış cıgıllığından korktuğuma rağmen o da benden korkmuş ya da tiksinimişti.

Ancak zamanla alışmıştım. Artık onlar dolaştığında deliğimden çıkmaz uyurdum. Onlar uyuduğundaysa ben dışarı çıkar, kendimce eğlenirdim. Benim deliğim de onlarınkinden farksızdı, fazla bir şey yoktu. Uyumak için yumuşak bir köşe ve dolaşmak için küçük bir alanım vardı. Bana yetiyordu, gerçi deliğimi seviyor ancak evin içerisinde olmasını daha çok seviyordum. Ama başlarda delikte yaşayan tek ben değildim. Onlarda benim gibi geceleri dışarıya çıkmış ve bir gün anlamsızca geri dönmeyi unutmışlardı. Hep başka yerlere taşındıklarını düşünmüştüm. Mutlu olmuştum çünkü tüm ev bana kalmış, benim olmuştu. Sanırım şimdi anlamıştım neden dönmediklerini; dönmeyi unutmış değildiler sadece dönmeye imkanları olmamıştı.

Ev aydınlanana kadar küçüklüğümden bu yana bu evde geçirdiğim zamanımı düşündüm. Hepsi bir film gibi gözümün önünden geçip durdu. İlk kez delikten dışarı çıktığımda yaşadığım korkuyla beraber hecacanımı da hatırladım. İlk peynir buluşumu, ilk kez halının üzerindeki koşturuşumu, ilk kez benden defalarca büyüklükte olan biriyle karşılaştığımı... İstemsizce suratımda küçük bir gülümseme canlandı. Gerçektende oldukça mutlu günlerdi. Geriye dönüp aynı şeyleri tekrar tekrar yaşak isterdim. Bu düşünceler beni uykuya daldırıyor, nefes almayı unutturuyordu.

Derken oda birden aydınlandı. Sonra bir ses duydum. Adımlar bana doğru yaklaşıyordu. Tam üzerimde durdu. Sadece ayaklarını görebiliyordum. Ayağı bile benim iki katım büyüklüğündeydi.

Yukarıdan bir el uzandı. Beni, belimi ikiye ayıran demirle birlikte kaldırdı ve boy hizasına getirdi. İlk kez yüzünü bu kadar yakından görüyordum. Ama yarı kapalı gözlerim onu incelememe izin vermiyordu. İçindeki tiksintiyi hissedebiliyordum. Aynı zamanda korku ve garip bir rahatlama da vardı.

Sonra umursamaz bir hareketle beni bir torbaya fırlattı ve kapağını kapattı.

Olduğum yer en çok hayal ettiğim yerd, yemek kokularıyla dolu ve fazlalıklardan ibaretti. Ancak artık iştahım kalmamıştı, hiç hissetmediğim kadar tokluk hissediyordum. Artık etrafıma bakamayacak kadar gözlerim kapanmış, nefes alamıy unutuyormuş gibi bir şey düşünemiyor, sadece bekliyordum.

Karanlık beni yavaş yavaş kendine çekiyor ve kendimi ona teslim etmem için beni umutlandırıyordu.

İnsan En Çok Nerede Yalnızdır?

Yazar: **Ayşe Hümeysra Çalışkan**

İnsan en çok nerede yalnızdır?

Bir odada tek başınayken mi, insanların arasındayken mi, yoksa anlaşılmadığında mı...

Bu sorunun belki de bir sürü cevabı vardır, fakat anlaşılmadığı zamanki yalnızlığı diğer tüm yalnızlıklara bedeldir. Anlaşılmadığın yerler zindanıdır. Mahkumiyet bölgesidir orası... İnsan en çok kendini oralarda yitirir. Sesinin duyulduğunu sanır ama karşılık bulmaz. İşte o an başlar asıl yalnızlık.

Ve neden bu kadar ağır gelir anlaşılmamak?

İnsan dağların yükünü yüklendiği hâlde neden kaldıramaz anlaşılmamanın yükünü?

Çünkü anlaşılmamak, görünmez olmaktır. İnsanın varlığına dair en derin ihtiyacı görülmek ve bilinmektir. Omzundaki yük ağır değildir aslında; ağır olan, o yükü taşıdığını kimsenin fark etmemesidir. Birinin gelip de o yüke omuz vermemesidir. Ve sonunda insan dönüşür. Anlaşılmamak insanı en çok sessizliğe dönüştürür.

Koşarak gittiğin tüm yerlerden çekilir olursun. İçindeki çocuğun uçsuz bucaksız, sonu gelmeyen kahkahaları yerini kocaman bir sessizliğe bırakır.

Yabancılaşırsın her şeye, en çok da kendine...

Aynaya baktığında gördüğün yüzündür ancak ruhun sana ait değildir. Çünkü insan en çok anlatamadığı yerde eksilir. Bir süre sonra dünya ile aranda görünmez bir uçurum açılır. Ne sen karşıya geçebilirsin ne de birileri sana ulaşabilir. Ellerin merhameti azalır; incinmemek için hissizleşmeyi öğrenirsin.

Oysa insan, anlaşılmadığı yerde susmak yerine bir kez daha anlatmayı denemelidir. Çünkü bazen yalnızlık, başkasının değil; bizim yarım bıraktığımız cümlelerin sonucudur. Ve belki de insan en çok, kendini anlatmaktan vazgeçtiğinde kaybeder.

Ve belki de cesaret, bir kez daha anlatmayı denemektir.

Vesselam..

KARANFİLLER DE SOLAR

Uğur Ünver, yeni kitabı *Karanfiller de Solar* ile okuru kelimelerin değil, bizzat hayatın ve emeğin haritasında bir iç yolculuğuna davet ediyor. Aliağa'nın fabrika dumanlarından köylerin saf nefesine, vardiya çıkışlarındaki pas kokan tulumlardan mezarlıkların o çıplak ve adil sessizliğine uzanan geniş bir coğrafyanın şiirini yazıyor Ünver.

Biz de dergimizin bu sayısında; propagandadan uzak, hakikate sadık, hem göğe bakan hem yere basan bu samimi poetika üzerine Uğur Ünver ile derinlikli bir söyleşi gerçekleştirdik. Belleğin, yolların ve emekçinin izini sürdüğümüz bu "iç yürüyüş" ile sizleri baş başa bırakıyoruz.

“Karanfiller de Solar” nasıl bir ihtiyaçtan ve duygu yoğunluğundan doğdu?

Yanıt: Hayatın arka sokaklarında biriken sesleri, işçinin teriyle, yolcunun yorgunluğu ile, kenar mahallelerin rutubeti ve köylerin saf nefesiyle birlikte duyuyorum. Bu kitap, içimde sessizce yanıp duran acının ve sabrın, aynı zamanda umut kırıntılarının bir toplamı. Şiir benim için kelimelerden daha çok, yüreğe dokunan bir sessiz çılgılık; bu kitabı da o çılgılığın yankısı olarak gördüm.

“İşçiyim Ben” gibi metneleriniz doğrudan sınıfsal bir bakış içeriyor. Şiirin toplumsal sorumluluğu olduğunu düşünüyor musunuz?

Yanıt: Şiirin tek sorumluluğu “hakikate”dir. Toplumsal meseleleri şiirin ahengine katarken, slogana düşmemek esastır. Yine de acı çekene tanıklık etmek, sessizlere söz vermek, şiirin kadim görevlerinden biridir.

Sık sık yola ve yolculuğa atıfta bulunuyorsunuz. “Yollar” sizin için ne ifade ediyor?

Yanıt: Yol, bir kaçıştan çok bir kavuşma isteği. Şehirle köy arasında, kenar mahalle ile dağ arasında gidip gelen bir ruh hâlim var. Yol üstünde gördüğüm insanlar—bir işçi, bir bekçi, bir öğrenci—hep bir şiirin kahramanı olarak zihnimde yerini alıyor

“Dün Gece Ben Bir Mezarlıkta Yattım” başlıklı metninizde beklenmedik bir güven duygusu öne çıkıyor. Bu ters köşe tercih neden?

Yanıt: Yaşayanların dünyası bazen ölülerin huzurundan daha gürültülü. Mezarlıkta yan yana duruş, sınırsız ve kavgasız bir eşitliği hatırlatıyor. O sükûneti şiirin içine taşıyarak; hayatta eksik kalan adaleti ters bir yerden göstermeyi tercih ettim.

İlk şiir başarınızı ilkokulda kazanmışsınız. O çocukluk deneyimi bugün yazınıza nasıl yansıyor?

Yanıt: Çocuklukta duyduğum ilk alkış, bana yazının sadece bir yetenek değil, bir sorumluluk olduğunu öğretti. O günlerden kalma bir masumiyet ve gözlem merakı var bende; bazen avludaki salıncakta kaldığını söylediğim çocukluğumun kokusu bugünkü dizelere siniyor.

“Avludaki salıncakta kaldı çocukluğum” gibi imgeler, anı ile bugünü iç içe geçiriyor. Bellekle kurduğunuz ilişki nasıl?

Yanıt: Bellek benim için bir mevsim gibi: bazen kasım, bazen nisan. Koku hafızası güçlüdür; ekmek, toprak ve çiçek kokuları, dizelerin ritmini belirler. Belleği canlı tutmak, aslında bugünle hesaplaşmanın bir biçimi.

“İhaneti asla unutma” diyen sert ton ile “Söz verdim kendime” diyen içe bakış arasında gidip geliyorsunuz. Bu iki ses nasıl barışıyor?

Yanıt: İnsan hem dışa karşı teyakkuzda, hem içe karşı terbiyede olmalı. Sert ses, dış dünyanın gerçeklerine; yumuşak ses, iç dünyanın yaralarına hitap ediyor. İkisi aynı bedende barıştığında, şiir bütünleniyor.

Şiirlerinize eşlik eden mekâlar: İzmir, Aliğa, kenar semtler, köyler... Bu coğrafya sizde neyi besliyor?

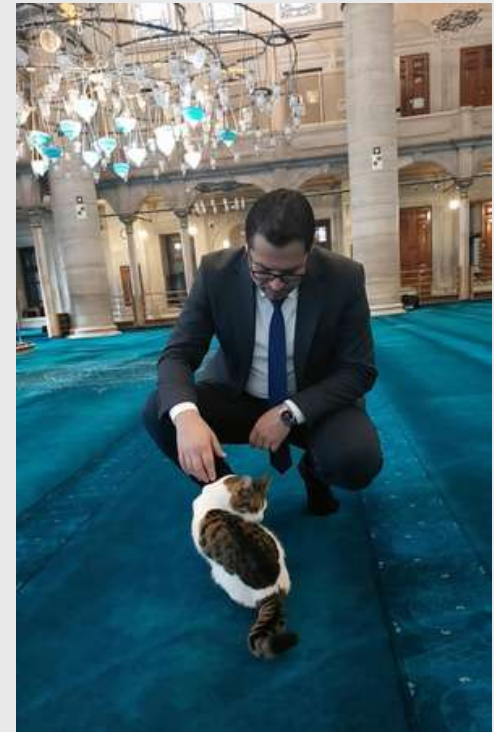
Yanıt: Denizin tuzu, fabrikanın dumanı, sokak lambalarının solgunluğu ve köy yollarının tozu; hepsi bir dizeye malzeme. Coğrafya, dilime yerel bir lezzet ve sıcaklık katıyor.

Kitapta “okur”u nasıl konumlandırıyorsunuz? Yazarken bir muhatap gözünüzün önünde mi?

Yanıt: Evet, bir okur gölgesi var her zaman: bazen bir işçi, bazen bir öğrenci, bazen de yolda karşılaştığım bir yolcu. Onunla göz göze gelmek isterim; ama metnin nihai muhatabı vicdan ve hafızadır.

Genç yazarlara bir öneriniz var mı?

Yanıt: Çok okuyun, çok gezin, çok dinleyin. Kelimenin peşinde koşarken, kokuyu, sesi ve dokuyu ihmal etmeyin. Ve en önemlisi: kendinizi bir türle sınırlamayın; metnin ihtiyacı sizi yönlendirsin.

PAPATYA FALI – HAIKU SEÇKİSİ

son yaprağı kopardım
papatya değilmiş
eksilen bendim

soğuk oda—
papatya hâlâ diri
ben değilim

koparmadığım için
o son papatyayı
gece uzadı

son yaprak titrer
kalbim ondan hafif
düşmeye hazır

bir gölge düştü
yaprak mıydı kalbim mi
ayırt edemedim

akşamın rengi
papatyanın beyazında
gizli bir veda

son yaprak kaldı
rüzgâr bile dokunmadı
kararsız akşam

akşam çöktü
papatyanın beyazı karardı
ben bakarken

koparılmayan
tek yaprak bile bilir
korktuğunu

küçük papatya
benim gibi korkuyor
koparılmaktan

güzel papatya
beni affet der gibi
titredi biraz

beyaz papatya
kimse dokunmasa da
eksilir zamanla

Hüseyin Çomak

(Çizim şaire aittir)

Şehir Konuşurken

Sırtımı şehre döndüm
karşımda rüzgârların dansı var ağaç dallarında
kuşlar uçuşuyor ürkek ve narin yaprakların etrafında

Sırtımı şehre döndüm
şehir gürültülü
şehir dedikodulu
şehir çıkarıcılar yurdu olmuş

Sırtımı şehre döndüm
toprağın sabrını dinledim biraz
rüzgârın kimseden izin almayan özgürlüğünü

Ve anladım:

Şehir insanı büyütmez,
sadece kalabalıklaştırır.

İnsan bazen
insan kalabilmek için
bir şehre sırtını dönmek zorundadır.

Sırtımı şehre döndüm,
karşımda rüzgârların dansı var ağaç dallarında.
Bir yaprak düşüyor usulca,
sanki içimdeki gürültüden utanır gibi.

Ve o anda anlıyorum:
şehir konuşurken ben susmuşum,
doğa susarken
ben konuşmaya başlamışım.

Çünkü şehir
insanın sesini büyütür
ama sözünü küçültür.

Doğa ise
insanı susturur önce,
sonra ona
gerçek cümlesini fısıldar.

İnsan kal ...

Yusuf Kara

Bir Varmış, Yok Olmuş

"Gökten üç elma düştü,
Zemheri soğuğunda çatlayan narlar gibi
Kızıl, ıslak ve ağır.
Üçü de iyilerin başına,
Başakların en tokuna, en sessiz çanına..."

Okuma anne şu masalları, deliriyorum
Kalbur saman içindeyken ben neredeydim
Elma bile doğa terazisinde hüküm sürerken
Kabuğunda adalet, çekirdeğinde yasak meyve
Ben ne yapıyordum önümde
Giyotin kılıklı soru bankaları ile?

Haddini aşıyor postülaların
İp cambazı mı bunlar?
Sihirli değneğin olsa
Koca evrende sadece yaraya mı dikersin?
Hadi oradan

Pirenin berber olup
Saça atlamadığı bir dünya mı var?
Deve tellal olsa ne yazar
Susmuşsa susuzluktan, çöl tozu yutmuşsa
Ah sesi kısılmış telallar...

Şimdi kötüler cezasını da çekiyordur orada
Değil mi?
Fildişi kulelerinde ağır cezalar...
Kim yazdırıyor size bunları
Akademi koridorlarındaki
Mermerden filozof amca mı?

Okuma!

Vidaları yalama olmuş yeryüzü somonlarımın
Gevşemiş işte, okuma
Okuyacaksan
Gökten üç elma düşsün
Üçü de kurşun olup insin başıma

Ta Baştan Var Hata

“Burası avukatların çalışma ve
Dinlenme odasıdır. Hakkım bu benim
Çok çalışıyor, yoruluyor bedenim
Gücüm mü kalıyor gitmek için eve?

Altı yüz kadar dâvâ alırım ayda
Senin bu kadar var mı? Göreyim say da
Yalan söylemiyorum, şâhîd Hüdâ da”
Çarpılacak düzrü haberi yok. Tövbe!

Yok! Kazâra olmuş avukat bu düzrü
Bildiğin pislik, şer akıtıyor yüzü
Dili kıvraktır, güven vermiyor sözü
Hâlâ inanan var demek buna. Vây be!

Meslektaşlarına saygı yok hâssaten
Samîmîyet yok, muhabbet de yok zâten
Bunca eğrilik, dem vurur hakîkatten
Çizgi gibi görünür yanında deve

“Dosyalar hep bana” der, vermez sırayı
Kendisi kayıp, bulacakmış arayı
Bu mu çevirecekmiş aka kararı?
Maksad dâvâ değil, indirmektir cebe

Parayı bu kadar sever de bir insân
Bakar mı hâklî-hâksıza? O ki vicdân
Onurlu kalpte taşınır, düşmez bir ân
Yoksa hiç ayırım, ihânettir göreve

Elli bininin ölümüne, bir değil;
Sebepe olmuş birine olmuştur vekîl
“Yok, o mâsûmdur, saygındır ve de âkil”
Diyerek, savunma yapmış seve-seve

Tâ baştan var hatâ; verilmemeliydi
Ne diploma, ne ruhsat. Silinmeliydi
Okuldan kaydı. İlk gün bilinmeliydi
Cübbesine zarâr verecek bu güve

Doğrusu şu; her işte sınır olmalı
İnsân ettiğiyle sınıanır, olmalı!
Temsilde adâlet aranır olmalı
Vele ki yok; yârın o olacak ebe

Uğra her gün, belki arada sırada
Fakat sana tahsîsli değildir oda
Yer ver! Dâvâlar çoğalıyor, sırada
EBEDÎ der: Seninkiler mi tek gebe?

İhsan Fatih Polat

Şatolar, Gökdelenler, Yiten Arzular

ey şatolar, gökdelenler! nedir derdiniz?
of... of...
içim yanıyor, ne de üzgün kaldım!
ah, o kilise çanları, ah, o cami selaları yok mu!
üstüme üstüme gelip duruyor o caddeler.
bitmek bilmez mi mâneleriniz?

ah, bu dağlar,
bu erguvanlar,
bu sedir ağaçları,
ah, bir de endemik yeni bir tür: eğri lale!
artık boynu bükük buğdaylar ve arpalar...

beni düşünen kimse yok mu?
gönül gönül dedikleri çelikten değil ya!
beni düşünen kimse mi yok?

safranın bir mucize olduğu yalan!
mucize olduğu yalan!
İyiliğin ve güzelliğin olduğu yalan!
dinamitler;
patlamayın gövdem dışında hiçbir yerde!

hilkat garibesi miyim ben?
bir satir miyim, günah keçisi mi veya
hüzün iyesi miyim?
nasıl oldu da bu unvanları tek vücutta toplamışım!

yaratılan, eskide kalan ve yaratılacak olan tanrılar;
öyle ağır küfürler yığdırıyorum ki size!
seth, azazel, samael, lucifer veya şeytan;
nur yüzlü melekler gibi kalır yanımda,
düşmüş veya düşürülmüş melekler gibi değil!

nefretle ihanetle dolu karanlık çağ!

ben bir kahraman olmayacağım.
yaftalarla yaşayıp böcek gibi yerlerde gezeceğim.
ben bir elma çöpüyüm, ezin geçin beni!
hayatın anlamı budur çünkü.

ah şatolar, gökdelenler...
güneşimi kapatmasaydınız ne derdim olurdu?
üstelik çok şey de değil istediğim;
ne bir deniz ne bir vapur!
sadece güneş gören bir dağ ve ağaçlar;
gürültüsüz, gölgesiz...

o yüksek yapıtlar, bir perde misali
engel oluyor güneşin yüreğine girmesine.
ne kadar karanlıkmiş yazgım!
her yer kiralık ve bir ömür kira bedeli!
kurtlar kemiriyor içimi, kırmızı gözlü kurtlar.
mezarlık bekçilerinin sofrasına eşlik ediyor
ölüm meleği ve yanında tabutcu rıza.

sahtekârlar!
gözüküyor, gözüküyor işte
şehvetle, salyalarla bahsettiğiniz o köy!
umut ve mutluluk dolu o köy!
kılavuzlu afilli sözleriniz,
nezaket dolu sözleriniz, yalan!

bu topraktan bu musalla taşından
ne uğruna, ne için ayırıyorsunuz beni?
her yerde o hasret dolu koku, tarlalara varan...
biçtiğim otlar bana küfrediyor,
diyorlar ki, "neden? madem gidecektin..."
otlar da suçluyor beni, o cansız otlar.
yoruldum, hem de ne yoruldum!
tırpanlar ve oraklar kirli kaldı üstelik.
yıkamak da nasip olmadı.
böyle mutsuz böyle bitkin gidiyorum.

dünya!
dönme artık, durma zamanı geldi de geçiyor.
meyve vermiyor ağaçlar!

salımlıktan hayvanlar aç dönüyor ahıra
ve kuşlar aç uçuyor havada!
bu tarlalar taşlı, bu toprak verimsiz artık.
bostanlara köstebekler dadandı,
çekirgeler istila etti bahçeleri.
kurudu çalılar, sadece yeşeriyor dikenli otlar!

saman balyalarının üstünde uyumak istiyorum;
dikenli otların üzerinde yalın ayak yürümek,
bahçemdeki erik ağacının ucunda uyumak,
bostandan tatlı domatesleri koparıp ısırarak,
özgürlüğüme devam etmek istiyorum!
ah, ne olurdu biraz rahat bırakılsam?

rüyalarım baltalar giriyor,
öyle keskin öyle korkunç ki anlatamam.
of... yüreğime saplanıyorlar!

yanı başımda bozuk ritimli çan sesi,
siyah beyaz ineğin boynundan geliyor.
o otluyor, ben ağlıyorum.
yine bir veda uğruna, istemediğim bir veda!
ne de zorsun ayrılık...

maydanozlar, fasulyeler, kabaklar;
bu sizi uzun bir süre için son görüşüm.
oysa ki böyle değildi düşüm!
ama ne gelir elimden?
ah bu bahçe, bu bostan: görsel şölen!
nasıl gidiyorum, böyle hüzün dolu?

yanı başımda abaya dökülen ağıtlar,
ah... ne zor şey beklemek?
aba... sönmek üzere olan yaşlı didar!

yılçaruk esen yel!
cihetsiz esen yel!
asla bırakmıyor peşimi,
bu bedbahtlık, bu karanlık!

Furkan Yavan

Sözün Kemiği

Kalbimde, ılığı duyuyorum
Güneşi, karanlığınla yutuyorsun
Göğsümde kopan fırtına
Suskun dudaklarımda saklı
Ey suskunluđa küf tutmuş gece
Hangi sabaha uyanır kalp?

Yaşamın suyu kirliyse
Kuyudaki goncayız biz
Ne açarız ne solarız
Ömrümüzü bekleyişe gömeriz

Bir aynanın sırrı silinmişse
Artık yüz değil

Yüzsüzlük yansır gözbebeklerimize
Ve o zaman aynalar bile utançla döner kendinden

Kır sözün kemiğini
Çık boğazından dilindeki taşla
Bir devrin yalanını parçala
Suskunluk

Zalimlerin en sadık yoldaşdır
Ve susan, kendi gölgesinden korkandır

Kır sözün kemiğini
Yutkunmadan konuş
Kan kus, gülümseme
Yalnızlığın alnına bir isyan çiçeği bırak
Kalpte atar ilk devrim
Yıkılan her put, önce bir şiirde ölür

Olcaý Kasımođlu

Abanoz

büyük adam babacım
büyük adam
abanoz gibi sert

“getirin testereleri”

anlamıyor musun

büyük adam babacım
abanoz gibi sert

başladı dır dır makine
saplandı gövdeye

hop tomruk aşağı

hayda
yıkılırmış babacım yıkılırmış

değilmiş
büyük adam

Berat Demirel

Maviliksiz

Gece bir bergüzar koymaz benden sana.
Beni dilemek için bir yıldız bile kaymaz.
Zikretmez dolunay adımı bağıra bağıra.
Soğuk vurur ama yağmur damlamaz.

Yarasalar kaplar etrafını karanlıkta.
Eski sükûnetini özler ağlarsın.
Beni ararsın titreten yalnızlıkta.
Beton gibi kalplere beni sorarsın.

Delikanlının biri adamlığına laf eder;
Aklını kaybeder, çeker vurursun.
Lafın doğruluğunu toprağa gömer,
Geçip mezar başındaki kaldırımında uyursun.

Yine de ah etmem ben sana, korkma.
Geçip gitmişsin benim dünyamdan...
Sen mahkûm etme kendini karanlığa.
Bir başka mavilik bul bulutlardan.

Huriye Çil**Aynalar**

Sana bakıp görüyorum kendimi
Ancak bir ricam var. Yaparsın dimi?
İster mutlu görüm sendeki beni
Üzgün bakışları yok et aynalar...

Beni sen genç göster, sen gümrah göster
Ateşli, kuvvetli, tam ferah göster
Yine saçlarımı simsiyah göster
Beyaz saçlarımı kaybet aynalar...

Gördüğün her şeyi atma önüme
İyilik yap verme sen beni zulme
Çoktur hatalarım vurma yüzüme
Sessizce kenardan seyret aynalar...

Merak ettim, söyle sen beni şahsen
Nasıl biriymişim görüyorsun sen
Ah dilin olsa da, anlatabilsen
Sohbetimiz, hoş olurdu aynalar...

Sanki şair olmamış filan gibi
Çocuksu bakışlı bir civan gibi
Yansıt beni sade bir insan gibi
Gerek değil bana şöhret, aynalar...

Elvin Mütaliboğlu

Yazgı

Soysuz topraklardan aşan engin yağmurları
Senin geçirdiğin her bir veremde biter kanım
Kavururken dizginleri seçerken dalyanları
Eser suratsız bahçen kesin demiştin buna

Yaprak yaprak dökülen her baharı geçiren
Sensiz bensiz diyarlardan her biri dökülen
Yazgı sınırsız bir dinlemeyle örterken ezgilerle
Her ağız kokusundan konan ikitelli kuş gibi

Yazdığım her satırın ardından geçersin keklik gibi
Haber verdiğin kara sabahlarım gecelere çöker
En tapmayı sevdiğin kötü hakimiyet mahkemeleri
Tanıdığım delillerden farkım kalmadı bırak beni

Anlattığım kadar yaşıyorum doldurduğun hayatımı
Pek bir anlamı kalmadı konuştuklarımın israfı
Haberlerden duyduğum ordan burdan hayatını
Görmeyi özledim bakmayı özledim ne yapayım

Uçurttuğun her mektubu tekrar tekrar yazıyorum
Kazıttığın her anımı rüyalarımın başa sarıyorum
Ne kadar istemesen de mısralarımla sarılacağım
Yıldızlar kadar alevli göklere aşkımı katacağım...

Yağz TÖ

Soğuk Köpek

Amansız geceye koş
İki ileri bir geri
En büyük sırrını fısılda
Kimse duymaz ki seni

Toprağın davetiyesi diyorum
Ne kadar cezbedici
Anlatmam gereken masallar var
Ve aldığım canlar silsilesi

İnsanları sevmiyorum sanma
Benim sorunum ruhlarla
Bu ateş köreltebilirse zihnimi
Körebe oynarım sağırarla

Bana ziyafet değil
Zehir sofrası sun
Gözümün ferine kanım karışsın
Memnuniyetim bileklerimden okunsun

Atlıhan Çelik

Yeniden Beklemek

En sakındığın yanıma yakalanmış buldum kendimi;
Taşıyamadı dizlerim mecalsiz bir söyleşiyi.

Yerle bir olunca, uzanıp gökyüzünü izlerdim.
Lakin artık gözlerimi açık tutamıyorum yenidenlere.

Kasırgalar kopsun, rüzgârlar essin,
Toprak tenimi sıyrarak.
Şikâyetim yok;
Kapalı gözlerimin ardında,
Güneşe dönük beni bekler...

Zülal Pepeç

Göç

Nerede bereketli toprak kokusu
 Mert yüreklerin mürdlerinin salındığı
 Ortalıkta itlik belki de düşmanlık gözünde
 Yerimiz bir Asya bir Avrupa
 Göç ederdik adaletle insanların düşlerine
 Sulak çayırlara mutluluğu vardı
 Bizde hoş kokusu
 Arasan bir şey yoktu ortada tarihte
 Ne kimlik ne de özünü yitirme korkusu
 Çünkü dil birlik ederdi gönüller ortaklık
 Birbirini seven onlarca göç yolcusu
 Aranan kan hala bulunmuş değil
 Ne Hun ne Göktürk ne Atilla
 Kalmayan kemiklerin sürüntü
 Birileri bize baskın yapmış
 Hasta adam komada belki de ölmüş
 Kurtarılmış toprakların görüntüsü
 Yeşil çayırlar kırmızıya boyanmış
 Bir adam bunharca dövülmüş
 Peşkeş çekilmiş yağmalanmış
 Badem bıyıklılar çetelerin elinde
 Sınırdaki siyah cübbelilerin göçü
 Daha da doğuya batıyı geçmek için gidenler
 Ölümle kibir'e kardeşlik eder.

Göç sürüyor daha da artacak
 Kazananlar hep ellerinde asalar
 Hükümetlere nutuk atacak
 Tanrım kardeş dedik amelerin çokluğunda
 Ne kadar kardeş varsa sınırda petrolün kucağında
 Bir kardeşin çağırdığı adam neci
 Belki de yaramız daha feci
 Biz ne zaman düşmanlık ettik el uzatana
 Bizim uzattığımız eli hep kırsalar da
 Milyonlarca düş geleceği arıyor
 Kimliğini bilmediği insanlara kanıyor
 Kim durdurur bilinmez bu amansız göçü
 Siyaset işimiz değil ama olmalı elbet
 Bu pervasızlıklara herkesin bir sözü...

Ayaz Demir Yağız

Katre-i Umman

Lügatler dar gelir, sığmaz bu sevda heceye,
Gönül kandili yanar, hükmeder her geceye.
Kalem, parmak ucunda bir elif gibi mahzun,
Vebali ağır yükün, sabrı deryadan uzun.

"Adan" dedi bir ses, "gayret et ve demlen,"
Pişmeden kokmaz gül, yanmadan geçmez bu gam.
Hâle bürünmeyen söz, dilde kuru bir ayaz,
Mürekkep gözyaşındır, gönül ise bir beyaz.

Bedeli ödenmemiş her kelam bir seraptır,
Aşk ile yanmayan ruh, viranedir, haraptır.
Biz ki yanlış yaşamın uzağında duranlar,
Sükûtun hırkasını, sabır ile öğrenler...

Ne unvan, ne de alkış; tek gaye bir teselli,
Karınca misaliyiz, yolumuz dünden belli.
Ateşe su taşıırken yanmak bize şereftir,
Bu yolda can vermek ki, en mukaddes hedeftir.

Zaman geçer, anlarsın; övgü değilmiş meğer,
Omuzda sızlayan yük, dünyaya bin kez değer.
Vaktin oğlu olmaya ahdetmişse bu sine,
Bin selam olsun aşkın o mukaddes izine.

Zümrüd-ü Sabah

Kayıp Anlam Üstüne

Bir ılık arıyorum Őu örtünmüş gecede
Adım attığım yeri görmeden yürüyorum
Hayat dedikleri Őu kördüğüm bilmede
Bin yılda uğraşsam anca bir harf çözüyorum

Bir varlık yapışmış üstüme yokluktan silik
Fikir, zihin karışık; bulanık kafatası
Bu soğuk bilmede çıplak kalmış bilgelik
Çözmeye çalıştıkça gerilir akıl kası

Aradıkça kaybettiğim şeysin sen ey anlam
Okyanusta bulunan şeffaf inci gibisin
Nice insan etse de hakkında nice kelim
Suda boğulan balığın bilinci gibisin

Engin Suci**Bilmeli**

Anlayabilmeli insan, hem zamanı hem getirdiklerini;
Anlayabilmeli insan, zamanın ve nicelerinin yegâne
dertlerini.

Görebilmeli insan, güneşin de kavurmasından gayrı
sahip

olduğu tenini;

Görebilmeli insan, bir fidandan galaksilere nelerin
nelerin
geldiğini.

Bilmeli insan, bilmeli; her şeyden önce bilmeli:
Ustasını, kalemi ve bir de şairini.

Hüseyin Efe Erğün

Harabe Olmuş Ruhum

Tutmaz olmuş ellerim, omuzlarım düşmüş,
Sarsılmış bedenim bir çığ silsilesinde.
Zihnim binbir sese misafirmiş meğer,
Haberim yokmuş; harabe olmuş ruhum.

Kaldırım kenarında tökezlemiş ufaktan,
Korkmuş bedenim, sessizliğe kilit vurmuş
zihnim.

Bulmuşum kendimi adım atamadığım yol
ortasında,

Paramparça, harabeye dönmüş ruhum.

Güzde dökülen ağaç yaprakları misali,
Süzülmüş bir bir gözlerimden gözyaşlarım.
Baharda dalına kavuşur sanmıştım yeniden,
Meğer çoktan harabe olmuş ruhum.

Havvanur Kusuv

Kirli Sokak

Şakaklarımda ağrı ve çamur ayaklarımda,
Şimdi kirli sokak çünkü bir ben varım sokakta.
Bir kuş kanadıyla tayfunlar kopartırcasına,
Usulca yaklaştı, "yaz" diye fısıldadı bana.

Dokuzu on geç, ıskaladık yine mutluluğu,
Bir beddua mı üstümdeki, sahibini unuttuğum?
Bir insan mı ben uğruna gözlerini kuruttu,
Bir kalp mi kırdığım, bir mazlum mu vurduğum?

Unuttum, ben de insandım ve onlar bunu unuttu,
Üstüne bir dert, bırakmamak üzere yakamı tuttu,
Tomurcuk güller soldu, mühim kelimeler yutuldu,
Bunu gören nice göz, hep kaçarcasına yumuldu

Barış Cican

Ordu, 19 Eylül 1924, günlerden Cuma

O sabah, Yoroç'un rüzgârı farklı esiyordu. Başının üstündeki göğ (mavi) bulutlar yerini cam gibi bir gökyüzüne bırakmıştı. Sanki bir haber getiriyordu: Bugün Ordu'ya bir gemi değil, yeni bir çağ gelecekti. Bunu ilk hissedenlerden biri, Ali'ydi. Ali, Ordu'da herkesin tanıdığı bir çocuktu. Gazete dağıtırken sokaklara sığmaz, adımlarını geniş atar, yürüken kollarını açar; sanki denizde kulaç atıyormuş gibi görünürdü. Bu yüzden kimse ona "Ali" demezdi. Ordu'nun dilinde onun adı çoktan değişmişti: Kulaç Ali. Kulaç Ali o gün her zamanki gibi sabahın erken vaktinde azığını alıp evden çıktığında yaşlı anası kapı eşiğinde durup arkasından baktı. Ali, bir şey demeden koştu. Onun konuşmaya vakti yoktu; çünkü o, şehri adımlayarak büyüyen çocuklardandı. Karış karış bilirdi. O Ordu'nun dar ve tozlu sokaklarını. Kimsenin bilmediği kestirmeleri, dik ama iş gören patikaları zihnindeki haritasına kazıyordu. Köşe başlarını tutanı da köşeye sıkışanları da bilirdi haliyle. Demem o ki iş gereği sadece sokakları değil sokağın yaşayanlarını da bilirdi. Sokağın nabzını da iyi tutardı. Kimin onu heyecanla beklediğini, kimin onun sesinden rahatsız olduğunu, kimin gazeteyi didik didik okuduğunu evveliyatından bilirdi Ali. Aykırı Osman Amca vardı mesela. Herkese göre aykırı olsa da Ali'nin gözünde efsaneydi. Ali'nin getirdiği gazeteyi heyecanla alıp bir çırpıda okuyan müdavimlerinden biriydi. Ali hiçbir zaman dağıttığı gazeteyi baştan sona okumuş biri değildi. Okumasına da gerek yoktu zaten. Aykırı Osman'la gün içerisinde muhakkak denktaşlar Aykırı ona tüm gazeteyi özet geçerdi. Ali'nin tüm bilgi birikimi sanki Aykırı Osman'ın mirasıydı. Adam Ali'nin gözünde efsaneydi. Bir yıl önceden "Bak gör Paşa halifeliği kaldırarak" demişti de herkes ona deli yaftası atmıştı. Adam Lozan'da yapılan anlaşmanın her maddesini ezbere biliyordu.

Kulaç Ali, Aykırı Osman kadar malumat sahibi olmasa da boş adam değildi. Onun da kendine göre bir takım kutsal vazifeleri vardı. Güneş, Bucak, Azim, Muvaffakiyet-i Milliye ve Beyan-ı Hakikat gibi yerel gazetelerin yanı sıra bazen birkaç gün gecikmeli gelse de Hakimiyyet-i Milliye ve yeni yayın hayatına giren Cumhuriyet gazetelerini dağıtmak onun görünürdeki işiydi. İki yıl öncesinde, Kulaç Ali gazete dağıtımına henüz başlamışken çok kutsal bir durumu da kendine vazife bilmişti. Pala bıyıklı, yakışıklı bıçkın bir adam usulca yanına sokulmuş Kulaç Ali'ye onun anlayacağı seviyede bir takım meselelerden bahsetmişti. Kılıç Ali kendisini dikkate alıp kendisine büyük adam muamelesi yapan bu beyefendiden çok etkilenmiş ve söylediklerini sonuna kadar inanmıştı. Buna benzer söylemleri daha önce sokak aralarından fısıltı şeklinde duysa da ne kulak kabartmış ne de bir girişimde bulunmuştu. Kulaç Ali çok sonralardan öğreneceği Ordu'nun Teşkilat-ı Mahsusa'sından Atıf Bey'e çok şey borçluydu. Milli Mücadele ruhu Atıf Bey sayesinde Kulaç Ali'de şekillenmişti. Artık sorumluluğu çok ağırdı. Peyam-ı Sabah ve Alemdar gibi Milli Mücadele karşıtı gazeteleri bir şekilde patronuna alan olmuyor gibi gösterip talep eden okurlara da "bitti, gelmedi, ıslandı, sonra gelecek" yalanlarıyla oyalamaktı. Zaten bir müddet sonra çok alıcısı yok, satılmıyor diye patronu da bu gazeteleri İstanbul'dan sipariş etmeyecekti. Atıf Bey'in o karizması Kulaç Ali'nin bir müddet aklından çıkmamış Kulaç Ali'nin dikkate alınıp önemli bir kişi olma hissi onun özgüvenini ziyadesiyle gün yüzüne çıkarmıştı. Kulaç Ali bu iş yüzünden iki yıldır aynı saatte aynı yerde aynı uğraşla yaşıyordu. Gazeteleri patronundan teslim alır almaz ilk durağı Tahıl Pazarı'ydı. Pazar daha tam kurulmamıştı ama pazarın sesi çoktan başlamıştı. Tezgâhlar açılıyor, sepetler yere indiriliyor, teraziler kuruluyor; pazarcılar mallarını sanki bir tören hazırlığı yapar gibi özenle diziyordu. Kargı'dan fasulyeler, İbassa'dan patatesler, Hapsamana'dan pancar patak derken sanki herkes sabah iştmasına hazırды. Fakat o gün Tahıl Pazarı'nda sebzenin çeşidi değil, ufukta belirecek konuşuluyordu.

“Hamidiye gelecekmiş...”

“Gazi Paşa Ordu’ya uğrayacakmış...”

“Giresun’da az kalacakmış, asıl ziyaret Ordu’yaymış...”

Bu sözler pazarın içinden, rüzgârın üstüne binip denize doğru gidiyordu. Kulaç Ali, her zamanki gibi seslendi: “Yazıyooooor, yazıyooooor.” Sesi çocuktu ama niyeti büyüktü. Fakat bu sefer kimse gazetenin başlığını sormadı. Kulaç Ali’yi pencerede bekleyen meraklı Cemil Bey bile Kulaç Ali’yle ilgilenmedi. Her fırsatta laf atan Cemil Bey’in de gözü küçücük bir parçasını da görse denizdeydi. İnsanlar o gün kâğıttaki haberi değil, denizdeki haberi bekliyordu. Ali, pazardan kıyıya inerken yolunu bilerek uzattı. Çünkü Ordu’yu bir günde bir kez daha dolaşmak, onun için yorgunluk değil, alışkanlıktı. Hükümet Camii’nin önünden geçti. Caminin kubbesi sabah ışığını tutmuş, minaresi göğe ince bir çizgi gibi uzanmıştı. Avluda birkaç yaşlı adam durmuş, elleri arkada, denize bakıyordu. O bakışlarda yalnız merak yoktu; bir çeşit minnet, bir çeşit dua da vardı. Namaz vaktine daha olsa da normalinden fazla bir kalabalık vardı cami avlusunda. Kalabalık avluda oluşan anormal uğultu sayesinde daha da yoğun gibi görünüyordu. Kulaç Ali, caminin gölgesinde bir an yavaşladı. Uğultulara kulak kabarttı. Burada da konu aynıydı. Denizden gelecek olana odaklanmıştı tüm sohbetler. Sonra yeniden hızlandı. Taşbaşı’nın meşhur lokantası “Dostlar Lokantası” her zamanki gibi dolup taşıyordu. Sabah namazından çıkan ihtiyarlar kelle paçalarını içmiş evlerine giderken yerini zamanla yarışan memurlara bırakmışlardı. Onlar da çorbalarını içip işlerine gittikten sonra baş ahçı George Usta öğle servisi için yemeklerini hazırlamaya koyulacaktı. Kulaç Ali George Usta’ya bizzat gazetesini verip “Sizinkilerden haber yok usta” dedi. Mübadele ile Ordu’yu terk eden bir grup Rum akrabalarının özlemiyle yaşayan George Usta bir ümit her gün gazete alır gazetelerde Rum akrabaları ile ilgili dip köşe haber arardı. Yer yer ufak da olsa Rumlarla ilgili güzel haberler olunca Kulaç Ali’ye beş bir çorba bahşiş olurdu. Eskipazar Büyük Hamam’ın önünden geçerken kapı aralığından buharın sıcak kokusu dışarı sızıyordu. Taş duvarlar serin, içerisi sıcaktı. Hamamın önünde konuşan iki adamın sesi kulağına çarptı: “Bugün gelecekmiş...” Ali durup başını kaldırdı. Bu şehirde her haber önce hamam önünde konuşulurdu; çünkü hamam, yalnız yıkanılan yer değil, sözün buharla karışıp yayıldığı yerdin sanki. Ali, bir şey sormadı. Çünkü artık o da biliyordu: Bugün Ordu’da herkes aynı şeyi bekliyordu.

Selimiye, Aziziye, Saray, Kirazlıman, Taşbaşı, Düz Mahalle tüm Nefs-i Bucak (Ordu Merkez) iskeledeydi. Yetmezmiş gibi Kargı (Akkuş), Milas (Mesudiye), Hapsamana (Gölköy), İbassa (Aybastı), Fatsa, Ünye de iskelede tek nefesti. İbassa’dan yürüyerek çıkıp Hapsamana’daki gruba takılan bir avuş köylünün zorlu yollardan geçip geldikleri dizlerine kadar çıkan çamurdan ve solgun yüzlerinden belliydi. Ama gözleri çakmak çakmak gelecek olamı bekliyorlardı. İskele o gün yalnız insanla değil, renk ve doku ile de dolmuştu; bele sarılmış kuşakların üstünde zıpka giymiş delikanlılar, yeleklerinin düğmelerini iliklemiş esnaf, omuzlarına ceket atmış memurlar, başında kasketleriyle balıkçılar, elinde tespihiyle ihtiyar aynı heyecanın içinde yan yana durmuştu. Kadınlar ise yazmalarını rüzgâra karşı sıkıca bağlamış, kimi üçetek entarisinin üstüne hırka geçirmiş, kimi önlüğünün ucunu avucunda buruşturmuştu; şalları göğüslerinde düğüm gibi duruyor, yemenileri taşların üstünde sessizce kayıyordu. Gözlerine sürme yanaklarına allık süren genç kızlar ile hemen karşıda onları süzen çakı gibi delikanlılar da bu kalabalıkta yerlerini almıştı. Çocuklar kalabalığın dizlerine dolanıyor, tören için getirilen öğrencilerin gözleri denizin ufkunda bir noktaya kilitleniyor, yaşlıların bakışında hem sevinç hem eski savaşların gölgesi geziniyordu; sanki bütün Ordu, giydiği kıyafetle değil, taşıdığı hatırayla bekliyordu Hamidiye’yi. Kıyı boyunca insan seli vardı. Evlerin damlarında, dükkânların önünde, iskele taşlarının üstünde... Herkesin yüzü denize dönüktü. Deniz, bugün bir ayna değil; bir sahneydi. O hırçın karadeniz yerin ipeksi bir örtüye bırakmıştı. Kulaç Ali şöyle kafasını kaldırıp Boztepe’ye doğru keskin bir bakış attı. Her zamanki gibi başı dumanlı Boztepe bu sefer daha da bir fiyakalı görünüyordu. Reis Bey’in dün akşam Boztepe’ye diktirdiği devasa Türk Bayrağı gözüne ilişti. “Hey mübarek” diye iç çekti. Taşbaşı mahallesinden kopup gelen bir grup ahali de iskelede yerini almıştı. Kulaç Ali boyu yetmediği için bir sandığın üstüne çıktı. Ayaklarının altında tahta gıcırdadı. Ufka baktı. Giresun yönünde, denizin üstünde önce bir çizgi belirdi. Çizgi büyüdü, büyüdü... Sonra bir gölge oldu. Hamidiye Kruvazörü. Gemi açıkta demirlerken top atışları başladı. Ses önce denizi titretti, sonra kıyıyı, sonra da Yoroç’un taşlarını. İlk top sesi Ali’yi yerinden zıplatmış göğüs kafesinden dışa taşan baskı Ali’nin gözünden ateş gibi çıkıvermişti. Ordu, o sesle irkildi ama geri çekilmedi. Aksine kalabalığın içinden bir gurur dalgası yükseldi.

Kayıklar suya açıldı. İrili ufaklı tekneler bayraklarla donatılmıştı. Onlarca kayık, gemiye doğru bir çiçek tarlası gibi yayıldı. Spor kıyafetleriyle gelen gençler vardı; Paşa'yı kendi kayıklarıyla karaya çıkarmak istiyorlardı. Bu şehrin gençliği, yalnızca seyirci olmak istemiyordu. Kruvazör daha da yaklaştıkça gençlerde itiş kakış arttı. Herkes yanındakinden bir adım daha öne geçmek istiyordu. Kimisi Gazi Paşa'yı yakından görmek kimisi ise onun eline varmak talebindeydi. Bir süre sonra gemiden bir hücumbot ayrıldı. Kalabalık "Geliyor!" diye dalga dalga bağırdı. Hava bir anda hafifledi; sanki rüzgâr bile bekleyişe saygı gösterdi. Hazır kıta bekleyen bir manga asker devasa cüsseli kıdemli başçavuşun yeri göğü inleyen "esas duruş" komutu ile nefesini tutmuş göğüs önde baş dik pozisyonunu almıştı. İskelenin ucunda onu karşılayan protokol da hazır; Ordu Valisi Rıfat Bey (Vona) ile Belediye Başkanı Yusuf Furtun başta olmak üzere, Ordu milletvekilleri Recai Bey (Kadioğlu) ve Hüsnü Bey (Akyol) oradaydı. Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu, ulu önderi, Mustafa Kemal Paşa karaya çıktığında, Ordu halkının alkışları Boztepe'den Yaroz'a oradan da tüm semaya yükseldi. O gün Hamidiye Kruvazörü Ordu açıklarına demirlediğinde, Gazi Mustafa Kemal Paşa yalnız değildi; yanında başyaveri Rusuhi Bey, yakın arkadaşı ve yaveri Salih Bozok, mücadele yıllarının yol arkadaşı Kılıç Ali, heyet mensuplarından Rauf Benli, Türk Ocakları'nın ve hitabetin güçlü sesi Hamdullah Suphi Tanrıöver ile Cumhurbaşkanlığı Başkâtibi Tevfik Bıyıklıoğlu bulunuyordu. Kulaç Ali, uzaktan da olsa onu ilk kez onu görüyordu. Ama sanki yıllardır tanıyormuş gibi hissetti. Paşa'nın yürüyüşünde bir acele yoktu; ama bir kararlılık vardı. Askerlerin ve öğrencilerin arasından geçerken samimi bir selam verdi. Paşanın elini önce Vali Rıfat Bey (Vona) sonra da Belediye Reisi Furtunzade Yusuf Sırrı Bey sıktı. İkisi de tahta başında sözlüye kalkmış öğrenci gibi ürkek ve heyecanlıydı. Özenle süslenmiş bir kız öğrenci Paşa'ya çiçek sundu. O çiçeklerin rengi, Kulaç Ali'nin zihnine kazındı. Kıpırmızılardı. Hiç bu kadar yoğun kırmızı görmemişti. Paşa ilk olarak belediyeye geçti, aynı binada olan Halk Fırkası'na da uğradı, sonra vilayete yürüdü. Şehir onun adımlarına göre şekil değiştirdi. Paşa beraberinde getirdiği insan seli ile sokakları bayram yolu yaptı. Reis Bey günler öncesinden hazırlıklarını yapmıştı. Sokaklar yeni bir gelinin özenle misafirine hazırlanmış evi gibi pırl pırlıdı. Kulaç Ali, kalabalığın peşinde koştu. Ama bir türlü o kalabalığın önüne geçemiyordu. Paşa'nın bir ara bastonunu bir ara kalpağını bazen de omzunun bir ucunu görmüştü. Sadece bu kadardı. Bir çift sarı göz için kalabalıkla canlıraş mücadeleye devam ediyordu.

Tomarları koltuğunun altında kaldı; gazete satmayı unuttu. Çünkü o gün Ordu'da asıl dağıtılan şey gazete değil, hatıraydı. Sonunda ilk defa yapacağı bir şeyi yaptı. Tüm gazeteleri bir kenara bırakıp üzerindeki yükü attı. Artık üzerinde daha büyük bir yük vardı. Paşa'ya ulaşacak. Ona doyasıya bakacak fırsat olursa iki gün önceden yazdığı pusulayı (notu) eline tutuşturacaktı. Paşa vilayetten sonra dönüş yoluna doğru yürürlerken yolun üzerine bir grup genç çıktı. Bu gençler, günlerdir bir plan hazırlamıştı. Cumhuriyet'in ilanından sonra Atatürk'ün bir spor kulübüne yapacağı ilk uğrayışın Ordu'da olmasını istiyorlardı. Bu ziyaret, onların gözünde yalnız bir davet değil, Türk spor tarihinde bir işaret olacaktı. Millet düzünde spor kıyafetleriyle antrenman yapmaya başlamışlardı. Bir grup, Atatürk'ün geçeceği yol üzerinde hazır bekliyordu. Başlarında, ileride Ordu'ya hizmet edecek bir isim vardı: Ali Rıza Bey (Gürsoy). Ali Rıza Bey, Paşa'nın önüne çıkıp saygıyla eğildi. Sözleri kısa, niyeti büyüktü: "Paşam... İdman Yurdu gençleri sizi görmek ister." Atatürk durdu. Gencin yüzüne baktı. Sonra kalabalığa... Ve teklifi geri çevirmedi. İdman Yurdu o yıl taşındığı yeni taş binanın ikinci katındaydı; hükümet binasına giden ana cadde üzerinde. Gazi Paşa içeri girince gençlerin gözleri parladı. Hatıra defteri getirildi. Paşa'ya kalemi takımın gol makinesi Yandım Ruhi uzattı. Şutuna denk gelen "Yandım Ruhi" derdi. Adı öyle kaldı. O kadar kaleciyle karşı karşıya kalıp serin kanlılıkla çalımını atıp hiç heyecanlanmadan golünü atan Yandım Ruhi o an öyle heyecanlanmıştı ki eli ayağı titriyordu. Terslik ya, Paşa'ya uzatılan kalemin mürekkebi kurumuştu. Orada bulunan heyette bir anlık mahcubiyet oldu. Ama mahcubiyetin en dayanılmaz olanı Yandım Ruhi'deydi. Keşke final maçında son dakika galibiyet penaltısını kaçırsaydı. Ya da ezeli rakipleriyle oynanan maçta kendi kalesine gol atsaydı. Mahcubiyeti bu durumdan daha az olacaktı. Yandım Ruhi'nin mahcubiyetini gören Paşa yeleğine ilâştirdiği kalemini çıkardı. Kim bilir o kalem bu mübarek topraklar için kaç karara imza atmıştı. Ruhi istemsiz şekilde "Hem de kendi kalemiyle" diye mırıldanarak gururlandı. O küçücük hareket, gençlerin sevinçlerini yeniden büyüttü. Paşa usulca deftere sol eliyle ufak bir hamle yaparak sağ eliyle yazmaya başladı: "Sporun bedeni olduğu kadar fikri olmasına dikkati celbederim." Bu cümle, o gün yalnız deftere değil, Ordu'nun gençliğine yazıldı. Ordu'nun gençleri atasından mesajı almıştı. İdman Yurdu'ndan ayrılan paşa az ötedeki Gençlik Yükselme Birliği'ne dikkat kesildi. Gençlik Yükselme Birliği, dışardaki kalabalığın gürültüsünden bambaşka bir dünyaydı.

Dışarıda bayraklar dalgalanıyor, sokaklar insan seliyle taşarken içeride taş duvarların serinliği, ahşap merdivenlerin ince gıcirtısı ve yüzlere çöken saygılı bir sessizlik vardı. Sanki birliğin tavanına asılmış görünmez bir ağırlık, herkesi daha ağır konuşturuyor, daha yavaş nefes aldırıyordu. Kulaç Ali kapının kıyısında kalmıştı. Kalabalığın içine karışmaya alışkındı ama burası sokak değildi. Burada koşulmazdı. Burada “Gazete!” diye bağınılmazdı. Burada bir çocuğun hızlı adımları bile fazla görünürdü. Yine de Ali kendini tutamıyordu; koltuğunun altında gazete tomarı da yoktu mesele gazete de değildi artık asıl mesele avucunun içinde sınıksız muhafaza edilen bir pusulaydı. Paşa’ya ulaşmalıydı. Ali’nin göğüs kafesine sığmayan heyecanı avucunda yoğun bir tere dönüştürüyor ve pusulanın her geçen dakika daha da porsümesine neden oluyordu. O pusulayı iki gece önce annesi uyuyunca yazmıştı. Yazısı tam düzgün değildi. Zaten Ali’nin okulu uzun sürmemişti; yalnızca bir yıl... Okuma yazmayı öğrenir öğrenmez ekmek parası için sokaklara düşmüştü. Çünkü evde yalnız bir kadın vardı: annesi. Ve evin içinde konuşulmasa da duvarlarda dolaşan iki yokluk vardı. Biri dedesinin yokluğu... Balkan Harbi’ne gitmiş, dönmemişti. Ne bir haber gelmişti ne bir künye. Yalnızca “gitti” kalmıştı aklında. Diğer babasının yokluğu... Kafkas cephesine gitmişti, o da dönmemişti. Kar mı yutmuştu, yol mu kaybetmişti bilinmez; haber alınamamıştı. Gerçi Ali ne dedesini bilir ne babasını bilirdi. İkisini de dünya gözüyle hiç görmemişti. Hatta onlar da Ali’yi görmemişti. Ali işte o iki yokluğun arasında büyümüştü. Bu yüzden avucunun içindeki not bir çocuğun kâğıdı değildi; bir evin, bir annenin, bir boş sofranın kâğıdıydı. O notu Gazi Paşa’ya ulaştıracaktı. Ulaştıracaklırsa... Gençlik Yükselme Birliği içinde gençler sıralanmıştı. Yüzlerinde gurur, gözlerinde heyecan vardı. Gazi Paşa içeri girdiğinde herkesin bakışı tek noktaya toplandı. O an taş duvarlar bile daha dik duruyor gibiydi. Kulüp yöneticileri birini tanıttı: Keçiköy İlkokulu’nun müdürü... Öğretmenin yüzünde yorgun bir aydınlık vardı; çocuklara, okula, memlekete benzeyen bir yorgunluk. Atatürk öğretmene baktı; bakışı kısa ama derindi. Sonra pencereden dışarıya doğru başını çevirdi. Denizin kıyıya sürdüğü yeşillik, tepelerin yumuşak çizgisi, fındık bahçeleri. Paşa ilk defa bir fındık ocağı görüyordu. Sahi Paşa bu zamana kadar cephe cephe gezerken neyi ne kadar görmüştü ki. Ömrü boyunca hevesi Anadolu’nun mukaddes toprakları değil miydi? Keçiköy’ün bu kadar yeşil görünmesinden söz etti; sonra okulun adının “Yeşilyurt” olmasını istedi. O cümle birliğin içinde bir süre havada asılı kaldı. Öğretmen “Emriniz baş üstüne Paşam!” dedi. Kulaç Ali’nin göğsü kabardı. Çünkü o okul onun okuluydu. Bir yıl; sadece bir yıl okumuştum ama bütün harfleri o bir yılda öğrenmiştim

Kaderinin en kıymetli kısmını, yani yazabilmeyi o bir yılda almıştı. Şimdi o okulun yeni adını Gazi Paşa’nın ağzından duyuyordu. Ali’nin içinden bir an sıcak bir sevinç geçti ama hemen ardından soğuk bir gerçek geldi. Babam... dedem... Avucundaki notu yokladı. Parmaklarıyla kâğıdı tuttu. O kâğıdı uzatacaktı. Bir fırsat kolladı. Tam zamanıydı aslında kalabalığı tüm gücüyle yarıp Paşa’ya ulaşmak ama ne yapsa başaramadı. Önündeki kalabalık değil etten örülmüş bir hisardı. Bir adım attı; önüne bir omuz geldi. Bir adım daha; bir görevlinin eli. Bir adım daha; kalabalık onu yuttu. Ali protokolün arasından geçemedi. Gazi’nin yanında sürekli hareket eden insanlar vardı; biri konuşuyor, biri yol açıyor, biri saatine bakıyor... Zaman tıpkı mekân gibi kulübün içinde daralıyordu. Ali bir kez daha denedi. Avucunda notu sıkı. Kâğıt buruştu. Terledi. Paşa bir an döner gibi oldu. Ali’nin kalbi yerinden çıkacak gibi oldu. Tam o sırada biri Paşa’nın önüne geçti; biri daha seslendi; bir başka davet... Paşa adım attı, kapıya yöneldi. Ali hızlandı ama hız burada işe yaramadı. Çünkü bu kalabalık sokaktaki kalabalık gibi değildi; çocuğun nefesini bile ölçerdi. Ali bir an Paşa’nın kalpağını gördü. Bir an el sallayan insanları gördü. Bir an dışarıdaki ışığı gördü. Sonra kapı kapandı. Paşa çıktı. Ali olduğu yerde kaldı. Avucu terlemişti. Not avucunun içinde buruşmuştu. Ulaştıramamıştı. O an Ali’nin içine bir sessizlik çöktü. Yarozun göğ bulutları içine oturmuştu. Boztepe gibi kırağ düşmüştü. bakışlarına. Dışarıda Ordu halkı hep bir ağızdan bağırıyordu; içeride Ali susuyordu. Dışarıda bayraklar dalgalanıyordu; içeride Ali’nin avucunda bir kâğıt titriyordu. Kulaç Ali avucunu açtı. Notun üzerindeki yazıya baktı. “Dedem gelmedi... babam gelmedi... vatan sağ olsun... künyelerini bulun Paşam” Kâğıt sanki ağırlaşmıştı. Sanki bir çocuğun avucuna değil de misak-ı milli künyesine yazılmıştı. Ali notu tekrar katladı. Cebine koymadı. Çünkü cebine koyarsa sıradanlaşacaktı. Avucunda tuttu. Avucunda taşıdı. Sanki o kâğıt, babasının ve dedesinin yokluğunu tutan tek şeymiş gibiydi... Zaman azalmıştı. Atatürk yeniden iskeleye yöneldi. İskeleye varınca kalabalığa hitap etti. Kısa kalmanın üzüntüsünü söyledi; fakat ilk fırsatta daha uzun kalacağına söz verdi. Bu söz, Ordu’nun kalbine bir teselli gibi düştü. Kısa sürede Hamidiye yeniden hareketlendi. Atatürk motorbotla gemiye dönerken kayıklar onu uğurlamak için denize açıldı. Yüz kadar kayık geminin çevresinde dönüyor, gençler “Büyük Gazi Çok Yaşasın!” diye bağırıyordu. Atatürk kruvazörün arka tarafında tek başına durup el salladı. Kulaç Ali de kıyıda sağ elini kaldırıp el salladı. Sol eli o kadar ağırdı ki kalkmıyordu. Gözleri doldu. Hamidiye uzaklaştı. Bir müddet sonra Karadeniz’in yoğun sisinde gözden kayboldu. Ordu sustu. Sadece kıyıdaki kayalıklara tokat gibi çarpan hırçın dalgaların sesi vardı. Akşam ezanı okundu. Gün bitmiş anası Ali’nin yolunu gözlerdi. Başka gözlenecek yol kalmamıştı.

BÖLÜM I: Kristal Uykusu

Sarıkamış'ta kış, sadece bir mevsim değil; taş duvarların arasından sızıp insanın iligine yerleşen devasa bir sessizliktir. Dışarıdaki sarıçam ormanları, üzerine binen tonlarca karın ağırlığıyla boyun eğmiş, rüzgarın her hamlesinde hırıltılı birer dev gibi inliyordu. Rus mimarisinin o soğuk, yüksek tavanlı odasında, döküm sobanın içindeki odunlar çıtırdıyor ancak ısısı iki adım ötedeki yatağa ulaşmadan havada asılı kalan kristal soğuğuna yenik

düşüyordu. Fyodor, kat kat yorganların altında bir gölge gibi kaybolmuştu. Bir zamanlar dünyayı sarsan o devasa zihin, şimdi sadece kendi hırıltısını dinleyen bir tutsağa dönüşmüştü. Gözleri açıktı; tavandaki sıva çatlaklarında sanki bitiremediği bir romanın son satırlarını arıyor gibiydi. Elif, odanın loş köşesinden yavaşça süzülürdü. Elindeki porselen kaseyi komodinin üzerine, tozlu kitap yığınının yanına bıraktı. Bir parça bembeyaz pamuğu suya daldırdı. Parmaklarının ucuyla pamuğu nazikçe sıktı; suyun soğukluğu Elif'in parmaklarını sızlattı ama o bunu hissetmedi bile. Eğildi, Fyodor'un kağıt gibi incelmış, çatlaklarla yarılmış dudaklarına pamuğu usulca bastırdı.

ELİF: "İç hadi Fyodor... Sarıkamış'ın kar suyudur bu. Serttir, can yakar ama zihni açar derler. Gerçi senin zihnin zaten fazla açık... Belki de bu yüzden bu kadar çok acı çekiyorsun." Pamuktan süzülen bir damla, Fyodor'un sakallarının arasından süzülüp boynuna doğru yol aldı. Elif, o damlanın her santimini titizlikle takip etti. O an, bu suyun bir hayat iksiri mi yoksa son veda busesi mi olduğunu sadece kendisi biliyordu.

ELİF: "Biliyorum, konuşmak istiyorsun. Yine o 'insan ruhunun karanlığı' üzerine nutuklar çekeceksin. Ama sus artık. Kelimeler seni buraya, bu beyaz mezara hapsetti. Bak, bugün sana senin yazdıklarını değil, uzaklardan gelen bir sesi okuyacağım." Elif, komodinin üzerindeki kitap yığınının, kapağı yıpranmış ama modern duran bir kitabı çekti. Kitabın sayfalarını ağır ağır çevirdi. Odadaki tek ses, kağıdın hışırtısı ve dışarıdaki tipinin camı tırmalayan pençeleriydi. Elif bir sayfada durdu, derin bir nefes aldı ve okumaya

başladı: "Kendi kendime diyorum ki: 'Hayır, hayır, hiçbir şey ölmedi, her şey yaşıyor.' Ama her şey öylesine değişti ki... Belki de asıl korkunç olan, her şeyin aynı kalmasıdır. İnsanın içinde bir şeylerin kırılması için fırtınalara gerek yoktur.

Bazen küçük bir suskunluk, bir ömür boyu sürecektir sarsıntıyı başlatır. Bizler, kendi yarattığımız labirentlerin içinde kaybolmuş minotaur'larız. Çıkış kapısını bulduğumuzda ise, artık dışarıya ait olmadığımızı fark ederiz." Elif son cümleyi okuduktan sonra aniden durdu. Gözleri sayfanın en altındaki tek bir satıra çivilendi. Kitabı sıkıca kavradı, parmak boğumları beyazladı. Yavaşça, ama bir yay gibi gerilerek ayağa kalktı. Odanın ortasındaki o heybetli boşlukta durdu ve başını tavandaki kancaya doğru kaldırdı. Sesi, bu kez bir fısıltı değil, odanın duvarlarında yankılanan sarsıcı bir çığlıktı:

ELİF: "GERÇEK AŞK, SEVDİĞİNİ KENDİNDEN BİLE KORUMAKTIR!"

Kitabı hırsıyla kapattı ve yatağa, Fyodor'un tam tepesine dikildi. Gözlerinden boşalan yaşlar, Fyodor'un elmacık kemiklerine düştü.

ELİF: "Duydun mu Fyodor? Kendinden bile korumak... Ben seni yıllardır herkesten korudum. Borçlarından, kumarından, nöbetlerinden, o korkunç kabuslarından... Ama şimdi seni kendinden korumam gerekiyor. Bu bitmeyen acıdan, bu nefes alamayan bedeninden seni korumam lazım. Seni sevmek benim için bir gurur nişanıydı ama artık bu nişan boynumda bir urgan gibi daralıyor. Her gün biraz daha eksiliyorsun ve ben senin parçalarını toplarken kendimi kaybediyorum. Bu oda, bu Sarıkamış, bu kar... Hepsi senin acıyla kirlendi. Seni bu kadar çok severken, senin bu hale gelmene izin vermek asıl ihanet değil mi?" Eleri titreyerek yatağın başucundaki o ağır, kar beyazı yastığa uzandı. Parmakları yastığın kumaşına değdiğinde, dışarıdaki fırtına sanki onay verircesine evin duvarlarını sarstı.

BÖLÜM II: Rayların Soğuk Sızısı

Elif'in elleri yastığın üzerinde asılı kaldı. Zihni, odanın ağır kokusundan ve Fyodor'un hırıltısından sıyrılıp altı ay öncesine, o dumanlı ve ıslı Kars Garı'na savruldu. O gün gökyüzü, sanki üzerine kurşun dökülmüş gibi griydi. Rusya'dan başlayan, sınırları ve dağları aşan o bitmek bilmeyen yolculuğun son durağıydı burası. Trenin buharları, istasyonun buz tutmuş rayları üzerinde dans ediyordu. Fyodor o zamanlar henüz yatalak değildi ama bastonuna tutunurken parmaklarının nasıl titrediğini Elif asla unutmamıştı.

ELİF: "Burası çok soğuk Fyodor," demişti trenin basamaklarından inerken. "Neden daha güneye, güneşin olduğu bir yere gitmedik? Neden bu karın kalbine giriyoruz?" Fyodor, o derin ve yorgun gözlerini istasyonun arkasındaki uçsuz bucağız beyaza dikmişti. Üzerindeki ağır paltonun yakalarını kaldırdı. O anki sesi hala Elif'in kulaklarında yankıydı:

FYODOR: "Güneş yalan söyler Elif. İnsanın içindeki karanlığı gizler, her şeyi olduğundan daha parlak gösterir. Ama kar... Kar dürüsttür. Her şeyi örter ama altındaki gerçeği dondurup saklar. Ben artık süslü salonların, Petersburg'un rutubetli dedikodularının adamı değilim. Ben, o sarıcamların arasındaki mutlak sessizliğe borçluyum. Yazmam gereken son bir şey var ve onu ancak bu soğukta, dünyanın bittiği yerde bitirebilirim."

O gün, Sarıkamış'taki o taş eve giden at arabasına binerken Elif, kocasının aslında bir mekan değil, bir mezar aradığını hissetmişti. Ama aşk, insanın hissettiği gerçeği reddetme sanatıdır. Elif o gün buna inanmamayı seçmişti.

Yolculuk boyunca Fyodor, yanında taşıdığı o modern kitabı (daha sonra Elif'in ona okuyacağı kitabı) dizinden hiç indirmemişti. Kitabın yazarı onun için bir dost gibiydi, zamanın ötesinden bir ses.

ELİF: "O kitabı neden bu kadar çok okuyorsun?" diye sormuştu arabanın sarsıntıları arasında. Fyodor, kitabın kapağını okşamıştı.

FYODOR: "Çünkü bu adam, benim binlerce sayfa anlatmaya çalıştığım o 'kendini koruma' meselesini tek bir cümleye sığdırmış Elif. İnsan en çok kendinden korkar. Ve en çok sevdikleri tarafından kurtarılmayı bekler."

Şimdi, aylar sonra o soğuk odada Elif, bu sözlerin bir kehanet olduğunu anlıyordu. Fyodor, Sarıçam ormanlarının içine sadece yazmaya değil, ölümü beklemeye gelmişti. Hastalık, ilk kar tanesi düştüğünde başlamıştı. Önce elleri kalem tutamaz oldu, sonra bacakları o ağır taş zeminleri adımlamaktan vazgeçti. En son, o muazzam kelimeler dökülmez oldu dudaklarından.

Elif, evdeki ocağı yakmak için dışarıdan odun taşırken, karların içinde dizlerine kadar batarken hep aynı şeyi düşünüyordu: Onu buraya ben getirdim. Onun bu sessiz intiharına ben yardım ettim. Yatağın başucundaki o porselen kaseye tekrar baktı. O gün Kars Gari'nda ona güç veren adamla, şu an yastığın altında solmaya yüz tutmuş bu gölge aynı kişiydi. Elif'in kalbindeki sevgi, o gün rayların üzerinde donmuş, şimdi ise bir bıçak kadar keskinleşmişti.Elif'in zihni, Kars Gari'nin isli dumanından sıyrılıp odanın o ağır, buz kesmiş gerçekliğine geri döndüğünde, yastığı tutan parmaklarının kaskatı kesildiğini fark etti. Fyodor'un gözleri hâlâ üzerindeydi. O gözler, bir zamanlar Rusya'nın tüm acılarını, kumar masalarının hırsını ve Sibiryâ sürgünlerinin soğuşunu taşımıştı; şimdi ise sadece Elif'in yüzündeki o korkunç kararsızlığı izliyordu. Odada sadece saatin tik takları ve Fyodor'un boğazından gelen, cam kırıkları üzerinde yürüyormuş hissi veren o hırıltılı nefes vardı.

ELİF: (İçinden) "Bakma bana öyle Fyodor. O kadar derin bakma ki ruhunun içine düşüp boğulmayayım. Ne görüyorsun orada? Bir katil mi, yoksa seni en çok seven kadını mı? Eğer konuşabilseydin, bana 'Dur' mu derdin yoksa 'Hadî' mi? Sen ki karakterlerine en ağır cinayetleri işlettin, onların vicdanlarını birer kırbaç gibi sırtlarında şaklattın... Şimdi kendi celladının gözlerinin içine bakmak nasıl bir duygu?" Fyodor'un sağ göz pınarında bir yaş birikti. Damla, elmacık kemiğindeki derin bir kırışıklığın içine yerleşti, sanki orada bir gölet oluşturmak istiyordu. Elif, elindeki yastığı göğsüne daha sert bastırdı.

ELİF: (İçinden) "Şu an zihninde hangi romanı bitiriyorsun? Belki de bu son sahnemizi kurguluyorsun. 'Kars'ın beyaz karanlığında, Elif adında bir kadın, kocasının merhametini bir yastığın kılıfına sığdırdı' diye mi yazardın? Hayır, sen daha ağırlığını yapardın. Sen, bu cinayeti bir ibadete dönüştürürdün. Ama ben senin gibi bir yazar değilim Fyodor. Ben sadece yorulдум. Senin her nefesin, benim sırtıma binen yeni bir taş gibi. Seni yaşatmak, seni her gün yeniden öldürmekten daha zor."

Elif, yatağa bir adım daha yaklaştı. Fyodor'un gözbebekleri hafifçe genişledi. Bu bir korku değildi; daha çok, uzun süredir beklenen bir misafirin kapıyı çalması gibi bir kabullenişti.

ELİF: (Sessizce, dudakları titreyerek) "Hatırlıyor musun Fyodor? Sarıkamış'a ilk geldiğimiz gece, 'Burası bir ak kâğıt gibi, Elif' demiştin. 'Üzerine ne yazarsak o kalacak.' Bak, dışarıda kar yağıyor. Birazdan senin üzerine de yağacak. Bütün bu hırıltıları, bütün bu acıları örtecek. Kimse senin nasıl öldüğünü bilmeyecek. Herkes senin o muazzam kalbinin bu soğuğa dayanamadığını söyleyecek. Haklılar da... Bu soğuğa, bu kadar büyük bir kalp nasıl

dayansın?" Elif, yastığı havaya kaldırdı. O an, odadaki havanın bile donduğunu hissetti. Kristal kar taneleri camın arkasında vahşi bir tempoyla dans ediyordu.

ELİF: (İçinden) "Gerçek aşk, sevdiğini kendinden bile korumaktır, demiştin ya o kitapta... Ben de seni, senin bu zavallı halinden koruyorum Fyodor. Seni, kendi bedeninin sana ihanetinden koruyorum. Kapat gözlerini. Bakma bana. Sadece karı düşün... Sarıkamış'ın o sonsuz, bembeyaz ve sessiz uykusunu düşün."Yastık, Fyodor'un yüzüne bir santim kadar yaklaştığında, Fyodor gözlerini hafifçe yumdu. Bu, Elif'e verilmiş en büyük izindi. Dünyanın en ağır onayıydı.

BÖLÜM III: Bir Yazarın Sessiz Çılgılığı

Yastığın gölgesi yüzüne düştü Elif. Işık kararıyor ama zihnim hiç olmadığı kadar berrak. Bakışlarındaki o korkunç şefkati görüyorum. Titreyen parmaklarının yastığın kumaşında çıkardığı o sesi, sanki kulağımın dibinde bir çılgınlık gibi duyuyorum. Korkma. Sakın korkma.

FYODOR: (İçinden) "Ah benim küçük Elif'im... Beni bu beyaz cehennem, Sarıkamış'ın kalbine kadar takip eden sadık gölgem. Sen sanıyor musun ki ben bu yastığın ağırlığından korkuyorum? Ben ömrümce vicdanın ağırlığıyla yaşadım. Sibiryâ'da zincirler etime gömülürken, sara nöbetlerinde ruhum bedenimden bir kâğıt parçası gibi fırlayıp atılırken ölümü bin kez selamladım. Ama hiçbir ölüm, senin ellerindeki bu merhamet kadar güzel kokmamıştı."

Fyodor'un gözleri, yastığın beyazlığına odaklanırken, zihninde Petersburg'un yağmurlu köprülerinden Kars'ın karlı tepelerine kadar her şey bir film şeridi gibi geçiyordu.

FYODOR: (İçinden) "Bana pamukla su verdiğinde, o suyun tadında sadece soğukluğu değil, senin yorgunluğunu da içtim. Her yutkunmaya çalıştığımda boğazıma takılan o düğüm, aslında sana söyleyemediğim binlerce 'özür dilerim'di. Seni bu taş eve, bu dondurucu yalnızlığa hapsedtiğim için; seni bir eşten bir hastabakıcıya, bir aşktan bir cellada dönüştürdüğüm için beni affetme Elif. Eğer beni affedersen, bu hikaye yarım kalır. Bir trajedinin sonu ancak böyle keskin bir bıçak sırtında bitmeliydi."Dışarıdaki rüzgar, evin temellerini sarsarken Fyodor son bir kez Elif'in yüzündeki her çizgiyi zihnine kazıdı.

FYODOR: (İçinden) "Az önce okuduğun o cümleyi hatırla: 'Gerçek aşk, sevdiğini kendinden bile korumaktır.' Haklıydın. Beni, bu bitmiş ve tükenmiş Fyodor'dan koru. Beni, o yatağı pisleten, sadece hırıldayan ve artık tek bir satır bile yazamayan bu et yığınınan kurtar. Sen katil olmuyorsun Elif, sen bir romanın son noktasını koyuyorsun. Ve inan bana, hiçbir yazar kendi son noktasını bu kadar zarif bir elin koymasını hayal edemezdi. Yastığı bastırduğunda nefesim kesilmeyecek; aksine, ilk kez bu kadar özgürce soluk alacağım. O urganı gördüm Elif... Tavandaki o kancayı ve hazırladığın o ilmiği. Bizi birbirimize bağlayan şey sadece aşk değilmiş, aynı zamanda bu mutlak sonmuş. Hadi... Bekletme beni. Sarıkamış'ın kristal karları bizi bekliyor. Biz seninle hiçbir zaman bu dünyaya ait olmadık, şimdi kendi yarattığımız o sonsuz beyazlığa gömülelim."Fyodor gözlerini yumdu. Zihnindeki ses, dışarıdaki tipinin uğultusuna karışarak sustu. Şimdi sadece eylem kalmıştı. Elif'in hiçkırığı odanın soğuk havasında asılı kaldı.

BÖLÜM IV: Etin ve Ruhun Savaşı

Elif, yastığı Fyodor'un yüzüne bastırdığı an, odadaki zamanın akışı dondu. Az önce zihninde kabullenişle veda eden o dev yazarın bedeni, yastık yüzüne değer değmez bir hayvana dönüştü. Ruhun rızası vardı ama hücrelerin yoktu.

Yastığın altından ilk boğuk hırıltı yükseldi. Elif, tüm vücut ağırlığını yastığa verdi. Dizlerini yatağın kenarına dayadı, omuzları kaskatı kesildi. Az önce pamukla su verdiği o dudakların şimdi çaresizce hava arayışını hissediyordu yastığın kumaşı üzerinden.

ELİF: (Hiçkırıklar içinde) "Özür dilerim... Özür dilerim Fyodor... Lütfen, lütfen direnme! Sadece bir an... Bir an sonra her şey bitecek!"

Fyodor'un zayıf, damarları fırlamış elleri aniden havaya kalktı. Elif'in bileklerini yakalamaya çalıştı. Parmakları, karısının tenine birer pençe gibi saplanıyordu.

Bu, Fyodor'un bilinciyle yaptığı bir şey değildi; bu, toprağın altında kalmış bir adamın son bir nefes için yüzeyi kazmasıydı. Elif, bileklerindeki acıyla sarsıldı ama ellerini çekmedi. Bilakis, gözlerini sımsıkı kapatıp alnını yastığın üzerine yasladı.

ELİF: "Bırak kendini... Sarıkamış'ın altına bırak. Bak, dışarıda çamlar bile uyudu. Sen de uyu sevgilim, uyu artık!"

Yatağın gıcirtısı, dışarıdaki fırtınanın sesini bastırıyordu. Fyodor'un bacakları yorganın altında kasıldı, yatağın ayak ucuna sert darbeler vurdu. Odanın yüksek tavanında gölgeler devleşiyor, sanki Dostoyevski'nin yarattığı tüm o günahkâr karakterler –Raskolnikov, Stavrogin, Karamazovlar– yatağın etrafına toplanmış, yaratıcılarının bu son ve en trajik sahnesini izliyorlardı.

Elif'in kolları titremeye başladı. Kasları yanıyordu. Yastığın altındaki o direnç yavaş yavaş kırılıyordu. Fyodor'un elleri, Elif'in bileklerinden yavaşça kaydı ve beyaz çarşafın üzerine, birer ölü kuş gibi düştü. O sarsıcı çırpınışlar, yerini hafif seğirmelere bıraktı. Elif, baskıyı azaltmadı. Bir dakika, iki dakika... Kaç asır geçtiğini bilmiyordu. Sadece dışarıdaki rüzgârın sesini ve kendi hiçkırıklarını duyabiliyordu. Sonunda, yastığın altındaki o dünyayı sarsan hırıltı tamamen kesildi. Mutlak bir sessizlik çöktü odaya. Öyle bir sessizlik ki, Elif kendi kalp atışlarının sesinden korktu. Yavaşça geri çekildi. Ellerini yastıktan çektiğinde parmakları kramplarla bükülmüştü. Yastığı kenara koydu. Fyodor'un yüzü, az önceki o acılı ifadeden kurtulmuş, mermer bir heykel kadar huzurlu bir donukluğa bürünmüştü. Gözleri hafifçe aralıktı ama artık Elif'i görmüyordu; o, çoktan Sarıkamış'ın sonsuz beyazlığına, kendi yarattığı o büyük boşluğa adım atmıştı. Elif, onun cansız elini tuttu. Soğumaya başlamıştı bile.

ELİF: "Bitti," diye fısıldadı. "Kitap bitti Fyodor. Şimdi sıra benim sayfamda."

Ayağa kalktı. Bakışları, odanın ortasında, tavandaki o paslı kancadan sarkan urgana kaydı. Kristal kar taneleri camda hâlâ dans ediyordu ama Elif artık üşümüyordu. Elif, Fyodor'un cansız bedeni başında ne kadar durduğunu bilmiyordu. Zaman, Sarıkamış'ın karları altında ezilip durmuştu. Ancak zihni, korkunç bir berraklıkla çalışmaya başladı. Bu, sonun ritüeliydi.

BÖLÜM V: Düğün Gecesi

Elif, Fyodor'un cansız elini son bir kez öpüp yatağın kenarına bıraktı. Artık odadaki o ağır ölüm kokusu ona yabancı gelmiyordu; bu koku, özgürlüğün habercisiydi. Yavaşça odanın köşesindeki, Rus işgali döneminden kalma oymalı boy aynasının önüne geçti. Aynadaki yüzüne baktı. Gözlerindeki o yorgun ifade, yerini tuhaf bir parluluğa bırakmıştı. Fyodor'un az önce zihninden geçen o veda, sanki Elif'in ruhuna bir müjde gibi mühürlenmişti. Elif, komodinin üzerindeki gümüş saplı fırçayı aldı. Uzun, kömür karası saçlarını yavaşça taramaya başladı. Her bir darbede, Sarıkamış'ın karlı yollarında biriktirdiği tüm kederi saçlarından döküyordu.

ELİF: (Aynaya fısıldayarak) "Beni bekliyor. Kapının eşiğinde durmuş, elinde o yarım kalan kitabıyla beni bekliyor. Bu sefer titremeyecek elleri, bu sefer nefesi kesilmeyecek." Dolabını açtı. Sandığın en dibinde sakladığı, Kars'a geldikleri ilk gün giydiği o ağır, kadife lacivert elbiseyi çıkardı. Kumaş soğuktu ama Elif'in tenine değdiğinde onu ısıttı. Elbiseyi büyük bir özenle giydi; düğmelerini tek tek, sanki bir ayindeymişçesine ilikledi. Ardından çekmecedeki küçük bir kutu çıkardı. Dudaklarına hafif bir renk verdi, yanaklarına o eski, canlı günlerin pembeliğini kondurdu. Bu bir intihar hazırlığı değildi; bu, zamanın ve mekanın ötesindeki o büyük buluşmanın makyajıydı. Fyodor onu her zaman bir "aziz" gibi görmüştü, Elif ise şimdi o azizeyi bir kraliçeye dönüştürüyordu. Son olarak aynadaki yansımasına gülümsedi. Artık hazırdu. Odanın ortasına yürüdü...

Tavandaki kanca, döküm sobanın cılız ışığında bir mücevher gibi parlıyordu. Altına, mutfaktan getirdiği ağır gürgen sandalyeyi çekti. Sandalyeye çıkarken adımları hiç titremedi. Elbisesinin eteklerini düzeltti, saçlarını omuzlarından arkaya savurdu. Urganın ilmeğini boynuna geçirirken, bunu bir cellat ipi gibi değil, sevgilisinin ona taktığı değerli bir gerdanlık gibi hissetti.

ELİF: "Gidiyoruz Fyodor... Bu sefer kar bizi örtmeyecek, biz karın kendisi olacağız."

Sağ ayağının ucuyla sandalyeyi sertçe itti. Gürgen sandalyenin taş zeminde çıkardığı o son çıgık, odadaki tüm sessizliği bir veda marşına dönüştürdü.

SON SÖZ: Beyazın Hafızası

Ertesi sabah güneş doğduğunda, taş evin içindeki iki gölge birbirine karışmıştı. Fyodoryatağında, Elif ise hemen yanı başında, en güzel elbisesi ve taranmış saçlarıyla havada süzülüyordu. Sarıkamış'ın kristal karları pencereleri tamamen kapatmış, dünyayla olan tüm bağlarını kesmişti.

Onlar artık ne bir yazar ne de bir hastabakıcıydı. Onlar, Sarıçam ormanlarının sonsuzluğunda yankılanan, hiç bitmeyecek bir romanın ilk cümlesiydiler.

Evin içindeki hava, dışarıdaki rüzgarlı havadan farklıydı; daha ağır, daha durağan. Büşra, elindeki telefonun ekranını kaydırdı.

Yine bir alışveriş sitesindeydi. Sepetinde aslında hiç ihtiyacı olmayan bir dekoratif mum ve mutfak için birkaç ıvır zıvır vardı. "En azından," diye düşündü, "kargo geldiğinde kapı çalacak. Birilerini görüp bir iki cümle kuracağım."

Mutfak tezgahının üzerinde iki çift göz ona bakıyordu. Çiçek ve Balım. İki kedi, bu evin tek canlı tanıklarıydı. Çiçek, mamasını beğenmediğini belli eden o keskin miyavlamasını savurduğunda Büşra gülümsedi. "Haklısın," dedi sesi biraz pürüzlü çıkarak. "Ne de olsa parayı sen kazanmıyorsun.Tabi mamayı beğenmezsin."

Kendi ailesi sadece yarım saatlik mesafedeydi ama o yol bazen okyanus gibi görünüyordu gözüne. Boşandığından beri o eve her gidişinde üzerine çöken "başaramadın" bakışlarından kaçıyordu. Üç yıl... Dile kolay, koskoca bin gün. Eski kocasından gelen o üç beş kuruşluk nafakayı ay sonuna yetiştirmeye çalışırken, dışarısı ona devasa bir labirent gibi gelmeye başlamıştı.

İşe girmek, mülakatlara girmek, kendini anlatmak... Bunlar için gereken enerji, sanki o hiç giymediği şık kıyafetlerle birlikte dolabın en alt rafına kaldırılmıştı.

Bazı günler oluyordu ki, sesini unutuyordu. Kendi kendine mırıldandığında çıkan pürüzlü tınıdan ürküyordu. Duvarlarla konuşmaya başlamıştı. "Bugün de bitti," diyordu karşıdaki kız kulesi manzaralı tabloya bakarak. Bu sessizliği bozan tek şey, uzaktaki ablasıyla yaptığı o mecburi haftalık telefon görüşmeleriydi. Telefon titrediğinde Büşra içini çekerek açtı.

"Efendim abla?"

"Nasılsın Büşra? Ne yapıyorsun?"

"İyiym, aynı. Evdeyim, kedilerle işte..."

"Çık biraz gez, hep evdesin. Annemleri aradın mı?"

"Aradım abla, iyiler."

Ablası çok uzaktaydı, kendi hayatının telaşındaydı. Büşra ona ne yaşadığı o ağır depresyondan ne de markete gitmenin tek sosyal faaliyeti haline gelişinden bahsedebiliyordu. Çok da samimi değillerdi zaten; ablası sadece görevini yapıyor, Büşra da "iyiyim" rolünü oynuyordu. "Hadi kapatıyorum, işim var," dedi ablası.

Telefon kapandı ve ev yine o mutlak sessizliğine büründü.

İşte tam o gün, Çiçek o kapıyı araladı. Büşra market poşetleriyle içeri girerken zihni o kadar dağınıktı ki, kapıyı tam çekemedi. Çiçek, o sarı tüylü bela, bir gölge gibi süzüldü dışarı. Büşra panikle dışarı fırladı. Sesini unutmuş olan boğazından çıkan "Çiçekek!" çığlığı, mahallenin yabancı sokaklarında yankılanıyordu. Ayakları onu bitkin bir halde eski bir nalburiyeye sürükledi.

"Pardon... Sarı bir kedi gördünüz mü?" Adı Çiçek"

İçeriden, üzerinde pash bir önlük olan çırak çıktı. Bakışları hem haylaz hem de tekinsizdi. -Sakin ol abla, dedi çocuk, Büşra'nın çaresizliğini süzerken.

-Çiçek buradaydı, arka depoya kaçtı. Gel de al. Büşra, o gün sadece kedisini değil, yalnızlığının getirdiği o savunmasızlığı da o dükkanda bıraktı. Çırak kediyle o kadar ilgilendi ki, Büşra'nın sert duvarlarını oradan yıkmayı başardı.

Adı duyulmasın, mahalleli "Dul kadın eve çırak alıyor" demesin diye bu ilişkiyi evin dört duvarı arasına hapsetti. Ama çırak eve her gelip gidişinde, Büşra bir şeylerin eksildiğini fark ediyordu. Önce mutfaktaki blender, sonra banyodaki küçük altın küpeleri... "Nereye koyduğumu unutuyorum herhalde," diye fısıldadı kendine, depresyonun zihnini bulandırdığına inanmak isteyerek.

Bir sabah uyandığında ise asıl felaketle yüzleşti. Masanın üzerindeki laptopu yoktu. Kalbi sıkışarak banka uygulamasına girdiğinde gördüğü manzara son darbeydi. Banka bakiyesi sıfırdı. Çırak, laptopun notlar kısmına kaydettiği banka şifresini bulmuş, nafakadan biriktirdiği son kuruşuna kadar her şeyi boşaltmıştı. Hişimla dükkana koştu. İçeride sadece dükkân sahibi patron vardı.

-O nerede? Paramı, laptopumu aldı! diye bağırdı Büşra. Patron, dükkânın loş ışığında Büşra'ya doğru bir adım attı.

-Onu kovdum kızım, dedi sesi bir yılan gibi alçalarak.

-Neler çevirdiğinizi biliyordum. Adam konuşurken, sanki teselli ediyormuş gibi elini Büşra'nın kolunda gezdirdi. Parmak uçları, Büşra'nın titreyen teninde bir "işaret" arar gibi, -Eğer bana da bu güzelliğini ve dişiliğini sunarsan, bu gizli rezilliği kimseye anlatmam, der gibi ağır ağır gezdirdi elini omuzunda.

Büşra dehşetle geri çekildi. Patronun gözlerindeki o karanlık pazarlığı görmüştü. Patron, son zehrini de akıttı Büşra'ya -Çırağı artık bulamazsın, memleketine kaçmıştır; ama ben... Ben her gün buradayım! diyerek sanki öylesine demiş gibi umursamaz bir bakış attı. Oltaya gelecek mi diye de göz ucuyla süzerek bekledi. Ne de olsa erkekti, ona göre namus sadece kadına aitti.

Üstelik biri abla, birisi de kızım diye yaklaşıyorlar, avlarını kaçırmamak için yahut güven yaratmak için.

Büşra beyninden vurulmuşa döndü. Gözlerinin önü karardı. Kapıdan nasıl çıktığını, eve nasıl geldiğini anlamadı. Eve döndüğünde, Çiçek kapıda hiçbir şey olmamış gibi geriniyordu. Büşra ona nefretle karışık bir acıyla baktı. Kapıdan nasıl çıktığını, eve nasıl geldiğini anlamadı.

Eve döndüğünde, Çiçek kapıda hiçbir şey olmamış gibi geriniyordu. Büşra ona nefretle karışık bir acıyla baktı. Tüm bu felaketin kapısını açan, o uğursuz kaçıyla cırağı hayatına musallat eden oydu. Hemen telefonunu çıkardı ve bir ilan yayınladı:

"ACİL SAHİPLENDİRME: "Çiçek. Kısırlaştırılmış, bütün aşları yapıldı. 1 yaşında. Oyuncaklarıyla birlikte verilecektir."

Çiçek'i bir aileye teslim ederken içindeki son güven kırıntısını da onunla gönderdi. Şimdi evde sadece o ve Balım kalmıştı. Laptopu gitmiş, parası bitmiş, onuru bir patronun kirli parmak uçlarına değmişti. Büşra kapının sürgüsünü çekti. Market, nalbur, insanlar... Artık hepsi birer düşmandı. Bu gidişle, o kapıdan dışarı adım atması için bir 3 yıl daha gerekecekti. Sessizliğin içinde sesini unutarak...

I

Cankut o akşam eve yorgun geldi. Kapısının yanındaki posta kutusunda birikmiş faturalara şöyle bir göz gezdirdikten sonra anahtarlarının her zamanki cebinde olmadığını fark etti. Neyse ki anahtarları arkadaşına verdiğini hatırladı ve ümitle zili çaldı.

- Geldim, geldim.

- Niye açmıyorsun yarım saattir?

- Asıl sen bu saate kadar neredeydin onu söyle!

Evin her zamanki dağınıklığının içinde siyah bir kedi oradan oraya zıplıyor, adeta sahibinin gelişini kutluyordu. Neyse ki kedisi Kömür'ün suyunu ve mamasını arkadaşı ihmal etmezdi. Arkadaşının onda kalmasının sebebi yarınki grup toplantısına hazırlıklı gitmeleri gerektiği idi. Cankut iki sene önce amatör ruhla bir caz grubu kurmuştu ve bu grubu oldukça önemsemekteydi.

Cankut'un kuzeni tam bir kedi annesiydi ve Cankut'un da seveceğini düşünerek kedi Kömür'ü doğum gününde ona hediye etmişti. Cankut başlarda biraz zorlansa da zamanla Kömür sevecen halleriyle kendini sahibine sevdirmiş ve evin neşe kaynağı olmuştu. Cankut asıl olarak felsefe okumaktaydı ama caz müziği daha çok sevmekte ve bu alanda kariyer yapmak istemektedir. Ne yazık ki grup olarak tatmin edici bir seviyeye henüz ulaşamamışlardı. Müziğin dışında kalan vakitlerde grup arkadaşlarıyla toplanıp iskambil oynarlardı.

Kömür onları bir köşeden izlemeye bayılırdı. Onların konuşmalarına kulak kesilir, söylenenlerin ne olduğunu çözmeye çalışırdı.

- Beyler kim dağıtıyorsa dağıtsın artık kağıtları!

- Patlama dağıtıyoruz, yalnız bu sefer hile yapan olursa bu iş biter.

Cankut kağıtları kesti. Bütün ümidi maça serisinde olacaktı bu sefer, içine öyle doğmuştu. İşte bu, kağıtlar dağıldığında bütün maça serisi elinde toplanmıştı.

Kömür sahibindeki değişikliği hissetmişti. Belli ki elinde iyi kağıtlar vardı. Tak tak...kağıtlar bir bir masaya vuruldu. Cankut bitirici vuruşu maça kıızıyla yapacaktı.

- Maça kıızı kimdeyse bu gecenin kazananı o olacak, anlaşıldı.

-Ha ha... bende tabi ki. Geçmiş olsun beyler. Yemeği söyleyin bakalım şimdi.

Karnımız da bayağı acıktı. Cankut ve arkadaşları ne zaman iskambil oynasalar maça kızından bahsediyorlardı. Kimdi bu maça kıızı? Gerçek hayatta böyle biri var mıydı acaba? Kömür maça kıızı denen kişiyi iyice merak etmeye başlamıştı. Kim bilir belki bir gün onunla karşılaşır, hatta Kömür'ün yeni sahibi bile olabilirdi.

- Kömür! Yine nereye kayboldun? Bıktım usandım bu kediden de! Bir gün kapının önüne koyacağım o olacak sonunda!

Kömür usul usul saklandığı yerden çıkarak meraklı gözlerle sahibine bakmaya başladı. Sahibinin onu eskisi gibi sevmediğini hissetmekteydi ve bu duruma biraz içerlemişti. Kömür dışarıdaki dünyayı çok merak ediyordu. Camdan gördüğü kadarıyla dışarıda bir sürü kedi oynayıp gezmekteydi. Hem belki dışarıda bir yerde maça kıızını bulurdu, kim bilir? Kedimiz Kömür öğle uykusundan telefon sesiyle uyandı. Hemen telefonun olduğu odaya koştu. Cankut orada değildi. Duş alıyordu büyük ihtimalle. Duştan çıkan Cankut telefonuna bakmak için odaya geldiğinde kedisini uzun uzun miyavlarken buldu. Gelen çağrıdan sonra mesaj yazmıştı karşı taraf.

- Beni acilen grup toplantısına çağırıyorlar. Yarınki konser ile alakalı herhalde. Kömür ben yokken ev sana emanet. Etrafı tarumar etme tamam mı aslanım.

Cankut acele acele giyindi. Enstrümanını şöyle bir yokladıktan sonra kılıfına koydu. Etrafı kolaçan edip apar topar çıktı evden. Yalnız bir şey hariç. Evin kapısını aralık unutmuştu.

Kömür kapıyı açık görünce çok heyecanlandı. Öylece hareketsiz baktı da baktı kapıya.

II

Dışarısı tahmin ettiğinden daha soğuktu. Daha önce hiç tek başına dışarı çıkmamıştı. Ne tarafa doğru gidecekti peki? En iyisi şansına güvenmek ve bir

yerden başlamak. Dışarısı pencerede gördüklerinden daha garip şeylerle doluydu. Çok fazla araba vardı ve bu karmaşada yolunu bulmak oldukça güç olacaktı. Koskoca bir şehirde aradığı kadını bulmak gerçekten çok zor bir işti.

Yol yakinken eski evine dönse miydi? Cankut ve onun ortamından biraz sıkılmıştı. Kadını bulursa belki çok daha iyi bir hayata kavuşabilirdi.

Yol kenarlarında biriken sulara bakılırsa yeni yağmur yağmıştı. Su ihtiyacını bu birikintilerden giderebilirdi. Acıkınca ne yapacaktı hiç düşünmemişti. Belki dost canlısı başka bir kediyle tanışır, onun rehberliğinde hareket ederdi.

Amaçsızca yürümeye başladı. Gecenin soğuğu yüzüne vuruyordu. Yorulduğunu hissetti. Yolu karşılarında birkaç kedinin toplandığını gördü.

Yanlarında kocaman bir çöp kutusu vardı. Belki karnını doyurmak için bir şeyler bulabilirdi. Arabaların tamamen yolu boşalttığını görünce koşarak karşıya geçti. Kedilerin ona doğru sert bir şekilde bakmaya başladıklarını fark etti.

- Hey sen, hanım evladı! Ne arıyorsun buralarda? Bu mahalle bizim mıntıkamız. Defol git geldiğin yere!

- Abilerim, karnım baya acıktı. Ne olur çöpünüzden biraz yemek karıştırısam?

- Olmaz. Bizimle beraber kalmana izin veremeyiz. Bu sokakların sahipleri var.

Evine git, yoksa biz göndermesini biliriz. Tam sopalarını çıkaracakken Kömür kaldırım boyunca kaçmaya başladı. Nefesi tükenene kadar kaçtı. Belki o sırada başka mahalleye geçmiş bile olabilirdi. Çıkmaz bir sokağın köşesinde dinlenmeye başladı.

- Şşt, kara kedi! Gel buraya arkandayım.

- Sen kimsin? Senden kaçamayacak kadar yorgunum.

- Merak etme sana zarar vermem. Dost olmak istiyorum sadece. Sana yardım ederim sokaklarda.

Kömür sonunda kendine bir arkadaş bulduğunu fark etti.

- Adın ne senin? Bana Kömür derler.

Benim adım yok. Sokakta doğdum.

Tanışma faslını geçtikten sonra Kömür yeni arkadaşına yiyecek bir şeyler bulmaları gerektiğini söyledi.

- Tamam hallederiz. Şu yakınlarda bir bakkal var. Kedileri sever ve yiyecek verir.

Kömür ve yeni arkadaşı tanıştıkları köşeden çıkıp yürümeye koyuldular. Bu sırada yağmur tekrar yağmaya başlamıştı. Bir iki sokak öteden köşeyi döndüklerinde bakkalın ışıklı dükkanını gördüler.

Bakkalın kapısına ulaştıklarında Kömür'ün arkadaşı acı acı miyavlamaya başladı. Bunu fark eden içerideki bakkal amca tezgahın arkasından eline bir şeyler aldı ve yanlarına geldi.

- Oğlum! Nerelerdesin, bugün hiç gözükmedin? Yanına da arkadaşını alıp gelmiş şu sefer. Çok bakımlı bir kara kedi bu. Evden kaçmış anlaşılan.

Her ikisine de yiyecek ve su koyduktan sonra ısınmaları için içeri girmelerine izin verdi. Mahallenin bakkal amcası ihtiyarlamıştı. İyi bir insan olduğu için herkes tarafından sevilirdi. Hanımı öldükten sonra zamanının büyük bölümünü bu dükkanda geçiriyordu.

- Kediciklerim, bugün dükkanda yatabilirsiniz. Hava soğuk ve yağmurlu.

Kömür bu duruna çok sevinmişti. Sokaktaki ilk gününde yiyecek, yatacak yer ve bir arkadaş bulmuştu. Sokaklara iyice alıştıktan sonra asıl hedefi olan maça kızını aramayı unutmamalıydı. Kömür yorgunluktan bitap biçimde uykuya daldı. Sabah uyandığında rüyasında eski sahibi Cankut'u gördüğünü hatırladı. Şöyle bir etrafına bakındığında arkadaşının yanında olmadığını gördü. Bakkal amca tezgahın arkasından seslendi:

- Merak etme kara kuzum, gelir arkadaşın birazdan.

DEVAMI GELECEK SAYIDA!

EDİTÖRDEN

Önceleri bunu açıkça söylemekten çekiniyordum; daha çok, eski sayılarda destekleri olan yetkin arkadaşlarıma saygısızlık olmasın diye. Ancak özellikle bu sayıda mutfakta tek bir kişi vardı. Katran'ın mizanpajcısı-çizeri (bu ikilide işin en kötülerinden olduğumun farkındayım.) web sitesi sorumlusu ve editörü sadece tek bir kişiden oluşuyor.

Bu sayının defalarca ertelenmesinin arkasında da bu sebep var: Tek bir kişinin akademik yoğunluğu, tek bir kişinin sağlık sorunları ve hayat koşturmacası... Beklettiğim için sevgili okurlardan ve değerli yazarlardan özür dilerim.

Katran, benim için manevi değeri çok büyük bir oluşum. Ancak bu yükü tek başına omuzlamak, bir noktada derginin geleceğini de riske atıyor. Bu gidişle Katran'ın son sayısının çıkması sandığımızdan daha yakın olabilir çünkü her şeyini tek başına üreten bir makine bile bir yerde es verir. Bu derginin yaşaması, büyümesi ve manevi değerini koruması için yeni yol arkadaşlarına ihtiyacımız var. Ekibimize katılmak, bu yükü ve bu heyecanı paylaşmak isterseniz bize her zaman mail adresimizden ulaşabilirsiniz. Bunun yanında artık web sitemizde bir Forum sayfası var. Orada tartışabilir, fikirlerinizi belirtebilirsiniz.

Gerekli bütçe ayarlaması yapıldığında Katran'ın matbu olarak basılacağını da şimdiden müjdelemek isterim. Biraz zorlu olacak olsa da amacım, dergiyi tamamen ücretsiz ulaşılabilecek bir yayın ve halkın malı hâline getirmek. Tabii böyle de "belediye dağıtıyormuş gibi" olabilir ve kalite konusunda önceden olumsuz bir algı oluşabilir. Bunu da önlemeye çalışacağız. Naçizane görüşüm sanatın ve bilginin parayla satılmaması gerektiği üzerine, en azından ülkemizde... Zaten gerekli tüm bilgiler karaborsaya düşmüşken, bir de insanlığa katkıda bulunmak isteyen insancıklar olarak yapmayalım bunu.

Okuduğunuz için yürekten teşekkürlerimi sunuyorum.

Nuray YAY